

: પ્રકાશક :

અરવિંદર કુશલજી ખખરદાર
૭૮૮, પારસી કોલોની, દાદર,
મુબાઈ-૧૪

ઈ. સ. ૧૯૪૧

સંવત ૧૯૯૭

મર્વ દક્ષ કૃતિ સ્વાધીન

રામચંદ્રિકા

ભાગ ૧ લો

ત્રીજવાર

—

ભાગ બંને માથે

પહેલીવાર

૧૧૦૦

: મુદ્રક :

અમૃતલાલ પ્રભાસંકર માતા,

૨૨૬ પાંચમી ગેટ,

૧૩૮, મેડીઅલ સ્ટ્રીટ, કોલ, મુબાઈ

વિદ્યામુખજી, રાજવિશારદ,
 માહિત્ય, કવિતા અને જ્ઞાના ગિડા અભ્યાસી અને કદરવાન,
 મારા પરમસ્નેહી અને પરમહિતચિત્તક,
 ડૉ. એચ જહાંગીર સોરાબજી તારાપોરવાળાને

આભારની જીડી લાગણી માથે .

અર્પણ

❧

(અમ રે સાથે શુ રાજા માયા હોતારી)

મનડાના મોતી ને હૈડાના હીરા,
 અણુગણુ ગુણુભરી ગિરા

હો વીરા !

એના તે મૂલ્ય કોણુ મૂલ્યશે મહીમા ?

દિલથી નહી દીકુ તે દીકુ નહી આખે,
 દિલની દિલાવરી જે આખે

હો વીરા !

એના તે મૂલ્ય કોણુ મૂલ્યશે મહીમા ?

ધનતા રણે પડી જે પ્રભુને સભારે,
 પ્રભુશા આવી ત્યા કર ધારે

હો વીરા !

એના તે મૂલ્ય કોણુ મૂલ્યશે મહીમા ?

ગાના જળ ઝખ્યા તેથે ના દીઠા ,
પાયા દેશગાના અમી મીઠા

હો વીરા !

એના તે મૃત્ય કાણુ મૃત્યશે મહીમા ?

કરુણા કરુણાણુના નયને ને દૈયે,
પ્રભુજનો રનેદ જ્યાથી લલિયે

હો વીરા !

એના તે મૃત્ય કાણુ મૃત્યશે મહીમા ?

હૃજતો ઉપાજો ને નાવે ખેસાજો,
આસ લૂછીને હૂફે લાજો

હો વીરા !

એના તે મૃત્ય કાણુ મૃત્યશે મહીમા ?

દેવોનો વહાલો ને રનેહીનો માણો
લાખોમા એક કો નિરાજો !

હો વીરા !

તારા તે મૃત્ય કાણુ મૃત્યશે મહીમા ?

અરદેશર કૃગમજી ખખરદાર

ચોક્રપ્રવેશ

રામ અને ગરમાની લનિત રમકુજી ગુજરાતની પરમ આનંદદાયક વિશિષ્ટતા છે. પરપ્રાતના ચે જે જે રમિશ્ચનોએ એ રમકુજીમા વિદાર કરીને તેની મોજ ચાખી છે, તે તે મર્વ તેાથી અતિ તુષ્ટમાન થઇને ફરીફરી તેનો લાભ લેના ઉત્સુક રહે છે. શ્રીકૃષ્ણના ગોપીઓ માથેના રામની કલ્પના મૂર્તરૂપે ખરી હોય તો એ ગરમારાસની પરપરા હજારો વર્ષથી ચાલુ રહી બિતરી આવી છે. ગુર્જરભૂમિનું લાનિત્ય, ગુર્જરજનની રસિમતા અને ગુર્જર-સુરીની નાકુસનતા ન્યારે આ ગરમાની સગીન, નૃત્ય અને શબ્દની ત્રિવેણીમા યોગ પામે છે, ત્યારે એને જોનાર-સાલગનાર સૌ કોઇના આત્માના તારમા કોઇક સ્વર્ગીય આનંદના અદ્ભુત આદાનો જાગી ઊઠે છે. નવીન સરકૃતિને નામે નરી ગુર્જરસુરી ગમે તે નવીન તત્ત્વો અપનાવે અને તેમા ભલે રાએ, પણ મનાતન ગુર્જરસુરીના અમર સૌંદર્યને પ્રત્યક્ષપણે પ્રગટાવતી આ ગરમાની પરપરા તો તે કદી વિસારે મૂકે નહી, અને રજનીના તારકઝગતા આલગરમાની જેમ તે તેને દિનપ્રતિદિન અખડ હુનાવતી રહે અને તેનો અમર આનંદનો વારસો હવે પછીના આવતા જમાનાઓ માટે પણ આણખૂંચો મુખી જાય, એવી આશા મૌ સાચા ગુજરાતીના હૃદયમા ટમટમ્યા કરે છે.

આજ સુધીના મારા પ્રગટ-અપ્રગટ તમામ રામગરમાનો આ સંગ્રહ ગુજરાતના હૃદયમા મુકતા મને આનંદ જ થાય છે. એમાસે એમાસે નદીમા પૂર આવ્યા જ કરે છે તેમ ગુજરાતના કનિઓના રસપૂર પણ જમાને જમાને આપણા ગરમાની નદીમા વહેતા થઇ તેમા નવો પ્રાણ પૂરતા જ જશે એ પૂરની સાથે કચરોકાદવ પણ ધસાઇ આવશે, પણ આખરે તો એ બધો નદીને તળિયે કે કિનારે બેસી જશે, અને નિર્મળ નીર જ નદીના જીવનને વહેતુ રાખશે ને તરસાની તરસને છિપાવીને છિપકારક બાશે. આ સંગ્રહ માના રામગરમાને બની શકે તેટલા નિર્મળ ને ઉપમારક રાખનાનો મે પ્રયત્ન

કર્ચો છે પાત્રીશ વર્ષથી ગુર્જરસુદરીઓએ એમાના ધણા રાસને પોતાને કંડે ઉતારીને શોભાવ્યા છે, અને બીજા ધણા નવા જે આ સમ્રાટમા હમણા એકત્ર બનીને પ્રગટ થાય છે, તેને પણ એવી જ રીતે ધારણ કરશે, એવી મને સંપૂર્ણ શ્રદ્ધા છે ગુર્જરાતનો આત્મા જેમા બોલે છે, તેના આ નવા સર ગુર્જરસુદરીને જરૂર આકર્ષશે અને તેના સુમધુર કંઠને જગાડશે

“રાસયત્રિકા” નો પહેલો ભાગ પ્રથમ ઇ. સ. ૧૯૨૯ માં પ્રગટ થયેા હતો તેમા ૫૧ રાસ હતા એની બે આવૃત્તિ થઈ ગઈ છે ને ત્રીજીની રાહ જોવાતી હતી પણ હવે હું મારા બધા કાબોના અમુક વિલાગવાર જ મમ્મદો કરું છું, એટલે લજનોના તથા રાષ્ટ્રગીતોના સમ્રાટો પછી મારા તમામ જૂના નવા રામોનો આ એક જ સમ્રાટ પ્રગટ કરું છું પહેલા ભાગના ૫૧ રામ, ‘વિનાયિકા’ થી “રાષ્ટ્રિકા” સુધીના મારા બીજા કાવ્યસમ્રાટો-માથી ચૂની કહેના ૪૩ રામ, અને છેના થોડા વર્ગોમા મામયિકોમા પ્રગટ થયેલા તેમ જ કેટલાક અપ્રગટ રહેલા મળીને ૩૧ રામ—એમ ૧૨૫ રાસ આ સમ્રાટમા લીધા છે વળી જે ગૃહજ્વલનમા એ રામ આનંદ પૂરે છે, તેના અનેક રંગને લક્ષમા રાખીને આ ૧૨૫ રાસ ખાર જુદા જુદા વિભાગમા વહેતી નાખવામા આન્યા છે એથી અમુક પ્રસંગ માટે અમુક રાસની ચૂંટણી મુખ્ય થઈ પડશે, એવી આશા છે વળી આ બધા રામ મારા જે જે પુસ્તકમાથી લીધેના છે, તે તે પુસ્તકના નામની નોંધ પણ “અનુક્રમણિકા”મા લીધેલી છે પુસ્તકના નામ વગરના બધા રાસ નવા છે, એટલે કોઈ પણ આગના પુસ્તકમા તે પ્રગટ થયેલા નથી

મદાયુદ્ધને લીધે કાગળોની ભારે અછત અને મધ્યમ મોપવારી પુસ્તક પ્રકટનમા અતરાપર થઈ પડી છે, અને એને જ લીધે પુસ્તકોની કિંમત પણ વધારે લાગે તો તે નિભાવી લેવાની રસિક ગુર્જરાતને હું વિનંતિ કરું છું દક્ષિણના માયા ગંગા જેવી વહેતી કવિનાર્તુ મત્સ્ય રૂપિના-આના-પાદએ તો હવે નવીન ગુર્જરાત નદી જ કરે મરખો રમવા વસ્ત્રાયકાગને ધારણ

કરતી ગુર્જરમુ રી આ ગરમાના પુસ્તકને પાણી કઠાવકારરૂપે ધારણ કરે, તે તેના રમિક લાવને અનુરૂપ જ ગણાશે

માગી નારાજિના છે ના મિનનો આ લગભગ છેલ્લો ગરમો ગયાય છે ને જિનાય છે, તે દાણે માગી ગુર્જર બહેનોના જીવનને તેમજ તેમના સમારાદનને તે એક અખડ આનંદરૂપ 'ગરમા' નેતુજ બને ને રહે એના આશીર્વાદ આપુ છું ગુર્જરીનું સૌભાગ્ય સદા અખડ અને ઝગલળતું રહે! અસ્તુ!

૭૮૮, પાસ્મી પ્રાલોની,

દ્વાર, મુમઇ

ચૈત્ર સુ ૫, સનત ૧૯૮૭

તા ૨-૪-૧૯૪૨

અરદેગર ફરામજી ખખરદાર

દીપિકા

“ રાસચંદ્રિકા ” ભાગ ૧ લાની પ્રથમ આવૃત્તિની)

મારા જૂના નાના રામનો એક જુગે સમગ્ર બહાર પાડના ધણા બહેનો અને બધુઓ તરફથી ચાતુ મૂલના ચતી રહી છે તેને માન આપીને આ નાના જ રામનો મઝદુનો પ્રથમ ભાગ હું મારા ગુજર બહેનો અને બધુઓના હાથમા મોકલું છું આ સમગ્ર તેમની જ પ્રેરણાનું ફળ છે એમ્મે એના પ્રમુખ માટે હું તેમનો જ આભારી છું આજ સુધીમા બહાર પડેના મારા જુગે ૧૭૧ કાવ્યપુસ્તકોમા ધણા રાસ વેરાયેના પડેના છે, તે સર્વની માથે ખીળ નવા રામનો ઉમેરો કરીને આ પછી વળી ખીળે ભાગ પ્રગટ કરવાનો વિચાર છે

આ રામયુગમા ગુજર માન્યમાહિત્યમા ધણા મિત્રોએ એટલે ભાગે રામની લક્ષણી કરાવી છે ગુજર સુદરીઓના હસ્તમા એવી ધારી રાસની ફૂનછામો અર્પણ થઈ છે તેમા આ ‘ રાસચંદ્રિકા ’ ની એક નાની ફૂલગળ્ય હું એ પ્રમાણે લાગુશાળી ચીજ છું એમાના ફૂલોના રંગ ને ફારમ આપીક નહીં મેલ, પણ જે હૃદયના લાવથી અને સાચા ઉમંગકાથી એને મારી બંદે નોના હસ્તમા રું મોકલું છું, તે લાવ પ્રત્યે જ જોવાની હું તેમને વિનંતિ કરું છું

આપણ વિશાળ છે, તેમા નક્ષત્રો અને તારિખોના દસ્ય તેમ જ અદસ્ય ઝૂમખા પણ અગણિત છે પ્રભુના વિશાળ વિશ્વમા નાના મોળા એવા મર્વ ઝૂમખાને સ્થાન છે તો મારી પ્રિય ગુજરેવીના સાહિત્યામશમા આ મારા નાના રામઝૂમખાને પણ એક નાનો ખૂલો મળી રહેશે એવી મારી શ્રદ્ધા છે એમ હોનાથી હવે તો આ રામો ગાવા અને ઉપાડી લેવાને બહેનોને આમ પણ આપીને આ નાની ‘ દીપિકા ’ એટલે દીવાને ચોકની વચ્ચે મૂકીને હું ખપી જઈ છું ગુજર બહેનોના રાસવિનામ અને તેમનું ગમસૌભાગ્ય અખડ રહે. અસ્તુ !

માઉટ રોડ, મદ્રાસ

તા ૧૫-૨-૧૯૨૮

અરેશર ફરામજી ખખરદાર

અનુક્રમણિકા

અર્પણ	૫૪
ચોક્રપ્રવેશ	૫
દીપિકા	૭
	૧૦

પૂજન :

૧ પૂજન		૩
૨ રસગાથા	(ભગ્નિકા)	૫
૩ દ્વરના સૂર	(પ્રશિક્ષિકા)	૭
૪ નાય	(સંદેશિકા)	૯
૫ રસપ્રભુતા	(સંદેશિકા)	૧૧
૬ નનશક્તિના વધામણા		૧૩
૭ ગગનનો ગરબો		૧૫
૮ ગુણવતી ગુજરાત	(પ્રકાશિકા)	૧૮
૯ રણિયામણી ગુજરાત	(રાષ્ટ્રિકા)	૨૦
૧૦ ગુણીયન હો ગુજરાત !	(રાષ્ટ્રિકા)	૨૨
૧૧ દેવીના નવચેતન	(સંદેશિકા)	૨૪

આમત્રણ :

૧૨ મહાગુજરાતની બહેનોને		૨૯
૧૩ રાસ	(રાસચંદ્રિકા-૧)	૩૧
૧૪ સુમનવાડી		૩૩
૧૫ આમ નણુ	(પ્રકાશિકા)	૩૪
૧૬ સંદેશ	(સંદેશિકા)	૩૬
૧૭ દિવ્ય દેશના પખીડા	(રાસચંદ્રિકા-૧)	૩૮
૧૮ ગુજરી રાસે ઘૂમે રે		૪૦

વિશ્વદેવીતા :

૫૪

૧૯ વિશ્વદેવીતું ગાન ...	(રામચ દ્રિકા-૧)	..	૪૫
૨૦ નદનવનો મોરયો ...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	...	૪૭
૨૧ તથાવડી દૂધે ભરી રે...	(કથ્યાણિકા)	..	૪૯
૨૨ વહાણુ	...	...	૫૨
૨૩ સંધ્યા	...	...	૫૪
૨૪ ગજની	...	...	૫૬
૨૫ તારકડી	...	...	૫૮
૨૬ ચાંદની	...	...	૬૧
૨૭ રૂપેરી ચાંદની	(રાસચ દ્રિકા-૧)	...	૬૩
૨૮ પનિહારી ચંદા	(રાસચ દ્રિકા-૧)	...	૬૫
૨૯ ચંદાતું ગાન	...	..	૬૭
૩૦ વીજળી	...	...	૭૦
૩૧ ઉપાતું ગાન	...	...	૭૩
૩૨ ઉપા ને સંધ્યા	(રામચ દ્રિકા-૧)	..	૭૬

પૃથ્વીકુંજ :

૩૩ અમૃતપુરીની દેવીઓ...	(રામચ દ્રિકા-૧)	..	૭૯
૩૪ અમરવમ ત	(રાસચ દ્રિકા-૧)	...	૮૧
૩૫ કૂવાડીનો મોરયો ...	(રામચ દ્રિકા-૧)	...	૮૩
૩૬ કોયન બહેના	(પ્રકાશિકા)	..	૮૫
૩૭ લગ્નમણીની વેની	(રામચ દ્રિકા-૧)	...	૮૮
૩૮ પે વળી	...	.	૯૦
૩૯ ચંદનિયા ! ફર તો જરા રે !	(રામચ દ્રિકા-૧)	..	૯૨
૪૦ કમળનવાવડીનો હસયો	(કથ્યાણિકા)	...	૯૪
૪૧ પંખીકું	(રામચ દ્રિકા-૧)	...	૯૬
૪૨ કિલ્લુ	(રામચ દ્રિકા-૧)	...	૯૮

પર્વોત્સવ :

૪૩ પધરામણી	...	...	૧૦૩
૪૪ દીવાળી	...	(સંદેશિકા)	૧૦૫
૪૫ નવા વર્ષનાં હાસ્ય	...	(સંદેશિકા)	૧૦૭
૪૬ નવરાત્રનાં વધામણાં...	...	(પ્રકાશિકા)	૧૦૮
૪૭ વર્ષ મુઆરક	...	...	૧૧૧
૪૮ ગુજરાતની લીલા	...	(કથાલિકા)	૧૧૨
૪૯ હજાર માસની વાત	...	...	૧૧૪

હાસરસ :

૫૦ પોઢામણું	...	(વિલાસિકા)	૧૧૯
૫૧ હાસરસું	...	(પ્રકાશિકા)	૧૨૧
૫૨ હાલીગોરી	...	(પ્રકાશિકા)	૧૨૩
૫૩ પારણું	...	(સંદેશિકા)	૧૨૫
૫૪ મૂંઝણું	...	(સંદેશિકા)	૧૨૬
૫૫ નિદ્રાણીનું ગાન	...	...	૧૨૮

શુભમંડપ :

૫૬ બાગકાતુડો	...	(રાસયંત્રિકા-૧)	૧૩૧
૫૭ મારી બહેની	...	(સંદેશિકા)	૧૩૩
૫૮ બહેનને આંગણે	...	(પ્રકાશિકા)	૧૩૫
૫૯ ભાઈબીજ	...	(રાસયંત્રિકા-૨)	૧૩૭
૬૦ રક્ષાબંધન	...	...	૧૩૯
૬૧ બાપુજી	...	...	૧૪૨

ગોપગુજ :

૬૨ બંસરી	...	(પ્રકાશિકા)	૧૪૭
૬૩ ગોવાળિયો	...	...	૧૪૯

ક્રમ નં.				પૃષ્ઠ
૬૪	ગોપિકા	...	(પ્રકાશિકા)	... ૧૫૧
૬૫	વહાવમની વામળી	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૫૩
૬૬	મટુડીમા કાનુડો	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૫૫
૬૭	મહિયારી	...	(મદિશિકા)	... ૧૫૭
૬૮	ગોરમ	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૫૮
૬૯	દાણુ	...	...	... ૧૬૦
૭૦	દૂધડાં દોહતી	...	(મદિશિકા)	... ૧૬૨
૭૧	મવારમા જળ ભરના	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૬૪
૭૨	કૂવાને કાઢે	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૬૫

પ્રભુચરણ :

૭૩	વસંતના ભણુકા	...	(મદિશિકા)	... ૧૬૯
૭૪	ફૂલડાની છાંય	...	...	... ૧૭૧
૭૫	પ્રાણના લહેણાં	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૭૩
૭૬	વહાવાની વેણુ	...	(પ્રકાશિકા)	... ૧૭૫
૭૭	ભોયનાં બાણુ	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૭૭
૭૮	કમુખનાં મેચાણુ	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૭૯
૭૯	રંદ	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૮૧
૮૦	હૃદયમુધા	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૮૩
૮૧	ઉગમતા દેશની પગીણી	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૮૫
૮૨	દિવનાં દાણુ	...	(રામચંદ્રિકા-૧)	... ૧૮૭

કાંપત્ય :

૮૩	ગુલાબ ને ચંબેલી	...	(રાસચંદ્રિકા-૧)	... ૧૮૧
૮૪	પ્રિયમદિર	...	(વિનામિકા)	... ૧૮૨
૮૫	એલીને	...	(મદિશિકા)	... ૧૮૪
૮૬	ફૂલડાં	...	(પ્રકાશિકા)	... ૧૮૬

			પુસ્તકાલેખ
૮૭ દિવ્ય રથ	...	(પ્રકાશિકા)	~~૧૬૮~~
૮૮ નથનુ મોતી	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૦૧
૮૯ ગૃહહારના બેવડિયા	...	(સંદેશિકા)	.. ૨૦૨
૯૦ રૂપ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૦૪
૯૧ અબોવા	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૦૬
૯૨ રૂસણા	...	(રામચ દ્રિકા-૧)	... ૨૦૮
૯૩ હૈડાની આગ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૧૦
૯૪ હૈયાનું રાજ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૧૨
૯૫ ગરાસિયો ને ગરાસિયણુ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૧૪
૯૬ ગુજર્દી વીરાંગના	..	(રામચ દ્રિકા-૧)	... ૨૧૫
૯૭ પગલાં	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૧૭
૯૮ પ્રેમદાન	..	(સંદેશિકા)	... ૨૧૯
૯૯ વહાલમજનો રાસ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૨૧
૧૦૦ સધ્યાના સોણલાં	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૨૫
૧૦૧ દાંપત્યનો વિજયકાળ...	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	.. ૨૨૭

સંસારવિષાદ :

૧૦૨ વિરહિણી	...	(સંદેશિકા)	... ૨૩૩
૧૦૩ વિયોગ	..	(વિલાસિકા)	... ૨૩૪
૧૦૪ એકલી	.	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૩૭
૧૦૫ વિન્નેગણુ	..	(રામચ દ્રિકા-૧)	... ૨૩૯
૧૦૬ વિન્નેગિની	.	.	... ૨૪૧
૧૦૭ સુખના સભારણુ	.	...	... ૨૪૩
૧૦૮ ભાગ્યના પાર	.	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૪૫,
૧૦૯ પ્રારબ્ધ	...	(રાસચ દ્રિકા-૧)	... ૨૪૮
૧૧૦ શુ બોધું ?	...	(સંદેશિકા)	... ૨૫૦

રાસયંદ્રિકા

ભાગ ૧-૨ સાથે

૧

પૂજન

પૂજન

• અલખેશી રે અખે માત, જોવાને જઈએ •

જયજય હો જગની માત ! પૂજીએ પ્રાણુ ભરી :
કીધું સકળ જગત રણિયાત : પૂજીએ પ્રાણુ ભરી.—

પળપળ પૂજીએ, કલકલ ફૂજીએ, ગરબે ઝૂઝીએ સર્વ રે ;
મા ! તુજ થરણે મંગલ સ્મરણે, સકળ બને આ પર્વ :
પૂજીએ પ્રાણુ ભરી. ૧

તુજ નંદન-આંગણિયે તો, મા ! પર્વ સદા ઉજવાય રે ;
ધૂમતી તારલિયોની આંખે તારાં તેજ પુરાય :
પૂજીએ પ્રાણુ ભરી. ૨

મા ! તુજ ગરબો ભરતો આલે ચેતનના અખાર રે ;
 અમ ગરબામાં પણ આજે, મા ! પૂરજો તુજ અબકાર !
 પૂછ્યો પ્રાણ ભરી. ૩

રસના રાસ રમી તુજ ચોકે, જગત ખીલે ચોમેર રે :
 એ રસમાં રસમય બનતાં સહુ ઝીલીએ, મા ! તુજ મહેર !
 પૂછ્યો પ્રાણ ભરી. ૪

વિરાટ તુજ પગલીપગલીએ અદલ ઝરે તુજ ઓજ રે :
 તુજ આંગણુ અમ પગલી પણ, મા ! ઠમકી રહો એમ રોજ !
 પૂછ્યો પ્રાણ ભરી. ૫

જયજય હો જગની માત ! પૂછ્યો પ્રાણ ભરી :
 બની ભક્તિરસે રળિયાત, પૂછ્યો પ્રાણ ભરી.

રસગાથા

• ગિરધારી રે વાત કહું તે વિચારે •

આવેા સંત સંત હો !

નયને ભરું હું મારા નાથને,

એના સતિયા સ' સંતના સાથને;

લાવેા તંત તંત હો !

તંતે બંધાવું બેઠ હાથને,

ભેરું ભજવા સદા જગનાથને.—આવેા.

થાય ચમક ચમક વીજ મેઘાડંબરે રે;

ગગડે ઘન, ચઢાવ્યું ચાપ શું વિશ્વેશરે રે;

ઝરે મોતી મોતી રસિક વ્યોમઅંબરે રે:

મારે પંથ પંથ હો,

અમીરસ રસાવે દિનરાતને;

સીચે તારા ને પુષ્પની બિછાતને:

આવેા સંત સંત હો,

નયને ભરું હું મારા નાથને,

એના સતિયા સૌ સંતના સાથને.

એની સૂર્ય ચંદ્ર આંખે તેજ ફૂટતાં રે,

એને હૃદય તેજપુષ્પ આલ લંટતાં રે,

એને પલકે પલકે અમૃતઝરણ છૂટતાં રે :

મનુજ ચત ચત હો,

ભરી છે અમર એ રમગાયને ;

એવા દિલભર વસાણું જગનાથને :

આવો મંત સત હો,

નથને ભરું હું મારા નાથને,

એના સતિયા સૌ સંતના સાથને.

ફરના સૂર

• કામણ દીસે છે અક્ષમેલા તારી આંખમાં રે. •

સખિ, જો! ફર ફરથી સંભળાય સ્વરો મુજ શ્યામના રે :
તે મુજ કામના રે. —

સંધ્યા સ્નેહભરી જો આવી,
નવનવલા રંગો કંઈ લાવી,
સંદેશ મુજને કહેતી સુખધામના રે :
તે મુજ કામના રે. ૧

શ્યામ રૂડો અમીદેશ સુહાવે,
મીઠડલી નિજ બંસી બજાવે;
સ્વર તેના ઝીલે જન હામે હામના રે :
તે મુજ કામના રે. ૨

એ સ્વરની લગની છે લાગી,
લવની લારી લાવટ લાંગી,
ગીતકાં ગાઉં એ વહાલા ગુણઆમનાં રે :
તે મુજ કામના રે. ૩

તારકદીપજડ્યા આવાસે
શ્યામતણા એ સૂર પ્રકાશે :
કથારે હું એ સમજું મમ તમામના રે ?
તે મુજ કામના રે. ૪

માનવના મંદિરમાં સરતા,
 ડગલે ડગલે રસરસ ભરતા,
 રેલંતા એ સૂર મધુર સુરધામના રે:
 તે મુજ કામના રે. ૫

સખિ! ઉરમાં એ સૂર ઉતારું,
 હૈયું ધબધબ ધબકે મારું,
 રાગ રચું નવલા વહાલાના નામના રે:
 તે મુજ કામના રે. ૬

સખિ! સંધ્યા જો, રંગ મથાવી,
 એ સ્વરમાં નિજ ઉર સમાવી,
 જોવા ચાલી દીવા દિવ્ય મુકામના રે:
 તે મુજ કામના રે. ૭

એ સંધ્યા સંગે હું જાઉં,
 શ્યામઉરે રસપૂર સમાઉં:
 વહાલે સૂર સદા જીવું વિશ્રામના રે!
 તે મુજ કામના રે. ૮

નાચ

• ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ •

એક રસિયો રહ્યો દૂર દૂર,
 યનગન નાચે રે!
 એના નાચે જગત ચકચૂર,
 રસભર રાચે રે!—

રસિયો નાચે પ્રીતિના ચોકમાં,
 જાગે જગત ઝમકારે રે;
 પદે પદે નવજ્યોતિ ઝરે બિડી,
 જાગે જીવન અમીધારે:
 હો! યનગન નાચે રે! ૧

નાચે આકાશ, નાચે તારલા, ને
 નાચે સૂરજ ને ચંદ્ર રે;
 નાચે ધરા, નાચે સિંધુ ધમકતો,
 હુંચે મારે નાચે પડછંદા:
 હો! યનગન નાચે રે! ૨

બિંદે આનંદ એક નાચે અલબેલડો,
 રેલો અખંડ રસહેલી રે;
 ભરતી ભરાય જગઅંગે બિછળતી,
 રંગે લીંબાય ઘેલી ઘેલી:
 હો! યનગન નાચે રે! ૩

નાચે રીઝાય કોઈ, નાચે ખીલય કોઈ,
 નાચે ભીંલય સહુ સાથે રે;
 વાંકીચૂંકી પડે પગલી જગતની,
 તોય રાખે ધરી નિજ હાથે:
 હો! થનગન નાચે રે! ૪

આવી દિશાએ ધીમે ખૂલતી ને
 જામે પુનિત ગીત ઘેરાં રે;
 ભુવન ભુવનમાં જિઘડે આંખડી,
 નાચે હૈયે શમણાં અનેરાં:
 હો! થનગન નાચે રે! ૫

રસિયાં! આવો કુમકુમ પગલે,
 નાચે દઈએ સહુ તાળી રે;
 નાચો, નાચો, મારા રમિયાના નાચમાં
 તાળી ન જાય કદી ખાલી:
 હો! થનગન નાચો રે! ૬

રસપ્રભુતા

• પ્રીતમ પ્રાદુણ્ય મહારાજ •

ધૂંટડા ભરી ભરી પીઓ કેા, રસનાં સરોવરો છલકાય !
રસનાં સરોવરો છલકાય, રસિકનું મન દેખી મલકાય !—
ધૂંટડા ભરી.

આલ લયું ધૂમે આનંદે, ખોળે ચંચૂ નિત્ય ;
જડી જડી રસખિંદુ હૃદયમાં ચમકાવે સહુ ચિત્ત :
અંતર ભરી ભરી સંચિા કેા, આત્મા ઊડી ઝળે ઝળકાય !
ધૂંટડા ભરી. ૧

કુંજે કુંજે ફૂલડાં ડાલે, ચૂમે લલિત વસંત,
વનવન ધવન વહે રસ ભરતો, લીલા હસે અનંત :
ખોળે ભરી ભરીને લ્યો કેા, હૈયે નવું નવું હોંચકાય !
ધૂંટડા ભરી. ૨

છીંચે છીંચે મોતી દીંચે સાગરને ભંડાર,
નયને નયને તેજ નચવતાં, વસી ઊઠે અધાર ;
ફૂંખી ભરી ભરી કાઢા કેા, તેજે નયન નયન રંગાય !
ધૂંટડા ભરી. ૩

માણની તાળીએ રે કે સૂર્ય ચંદ્ર થાપ્યા, સાહેલડી,
અણુકર્યા ધૂમતા રે કે ગરબે વ્યાપ્યા, સાહેલડી! ૯

માણને પાવલે રે કે ફાલ કંઈ ફૂલ્યા, સાહેલડી,
કંકણ ખંખેરતાં રે કે ધૂમકેતુ છૂલ્યા, સાહેલડી! ૧૦

માણને ચાંદલે રે કે દિશદિશ અબકે, સાહેલડી,
આંઝરને અમકે રે કે કુંકુમ ટપકે, સાહેલડી! ૧૧

માણની ચોઢણી રે કે ઘેરી ભૂરી, સાહેલડી,
અકલા કલાએ રે કે જીડે રસપૂરી, સાહેલડી! ૧૨

જિડા જિડાણુમાં રે કે સોણલે હાલ્યો, સાહેલડી!
માણના શબ્દથી રે કે કાળ જિડી ચાલ્યો, સાહેલડી! ૧૩

ખાલી પોલાણુમાં રે કે ચેતન નાખ્યાં, સાહેલડી,
અંધારાં સળક્યાં રે કે મોરવા લાખ્યાં, સાહેલડી! ૧૪

સૂતેલાં સત્યો રે કે નગતાં અગારે, સાહેલડી,
સરકેલો દોરલો રે કે ફરી કર ધારે, સાહેલડી! ૧૫

માણને એકલાં રે કે ગાવા ન ભાવ્યાં, સાહેલડી,
દેવો ને દેવીઓ રે કે સાથમાં બોલાવ્યાં, સાહેલડી! ૧૬

માણને ગીતડે રે કે સૂરજ ડોલ્યા, સાહેલડી,
અગ્નિ ને અમીમાં રે કે થહો અબકોલ્યા, સાહેલડી! ૧૭

- માણને ગરબે રે કે કામણ ન્યારાં, સાહેલડી;
ગોળ ગોળ ફરતાં રે કે તેજ ને અંધારાં, સાહેલડી! ૧૮
- ગરબાના ગોફમાં રે કે તત્ત્વ સૌ ગૂંથાયાં, સાહેલડી,
આંસુ ને હાસ્યનાં રે કે બંધને બંધાયાં, સાહેલડી! ૧૯
- નિદ્રાની વચ્ચે રે કે જીવન બગે, સાહેલડી,
રજનીની વચ્ચે રે કે દિન ઊગ્યો લાગે, સાહેલડી! ૨૦
- અંતર અંગારા રે કે ફૂલડાં કપોલે, સાહેલડી;
શેરનાં છે ખેલવાં રે કે માણને મહોલે, સાહેલડી! ૨૧
- આવજો, આવજો રે કે ગરબે ધૂમવા, સાહેલડી!
માણને આંગણે રે કે રંગભર રમવા, સાહેલડી! ૨૨
- માણને પગલે રે કે પગલાં ઠમકો, સાહેલડી!
માણના સૂરમાં રે કે સૂર પૂરી ઝમકો, સાહેલડી! ૨૩
- માણની તાળીએ રે કે તાળી દેજો, સાહેલડી!
ગરબે એ ધૂમતાં રે લહાવ અદલ લેજો, સાહેલડી! ૨૪
- ગગનનો ગરબો રે કે આવજો ગાવા, સાહેલડી!
માણના સાથમાં રે કે ઝીલવા ઝુલાવા, સાહેલડી! ૨૫

ગુણવંતી ગુજરાત

• રાગ માલ •

ગુણવંતી ગુજરાત !

અમારી ગુણવંતી ગુજરાત !

નમિયે નમિયે માત !

અમારી ગુણવંતી ગુજરાત !—

મેંધેરા તુજ મણિમંડપમાં જૂડી રહ્યાં અમ શીશ :

માત મીઠી ! તુજ ચરણ પડીને માગિયે ગુલ આશિષ !

અમારી ગુણવંતી ગુજરાત ! ૧

મીઠી મનોહર વાડી આ તારી નંદનવનશી અમોલ :

રમકૂલડાં વીણતાં વીણતાં ત્યાં કરિયે નિત્ય કલ્લોલ !

અમારી ગુણવંતી ગુજરાત ! ૨

એંત મંદત અનત વીરોની વડાલી અમારી માત !

જયજય કરવા તારી જગનમાં અર્પણ કરિયે જાત !

અમારી ગુણવંતી ગુજરાત ! ૩

ઊંડા ઘોર અરણ્ય વિષે કે સુંદર ઉપવનમાંય :

દેશવિદેશ અહોનિશ અંતર એક જ તારી છાંય !

અમારી શુભ્રવંતી ગુજરાત !

૪

સર સરિતા રસભર અમીઝણાં, રતનાકર ભરપૂર :

પુણ્યભૂમિ કૃષ્ણકૂલ ઝૂંમી, માત ! રમે અમ ઉર !

અમારી શુભ્રવંતી ગુજરાત !

૫

હિંદુ, મુસલમિન, પારસી, સર્વે માત ! અમે તુજ બાળ :

અંગ ઉમંગ ભરી નવરંગે કરિયે સેવા સહુ કાળ !

અમારી શુભ્રવંતી ગુજરાત !

૬

ઉર પ્રભાત સમાં અજવાળી ટાળી દે અંધાર !

એકરવરે સહુ ગગન ગજવતો કરિયે જયજયકાર !

અમારી શુભ્રવંતી ગુજરાત !

નમિયે નમિયે માત ! અમારી શુભ્રવંતી ગુજરાત !

૭

રણિયામણી ગુજરાત

• પૂનમ ચાંદની ખીલી પૂરી અહીં રે •

સુરકન્યા જેવી મારી ગુજરાત સોહામણી રે,
હજકે અદળક એની લક્ષ્મીના અંખાર :
આવો, ઝીલવા સૌ એ ગુજરાતે રણિયામણી રે !

કોકિલકંઠી ડુંગે જૂલે એ કોડામણી રે,
નીલમનીલી એની ઝાલરના ઝખકાર :
આવો, ઝીલવા સૌ એ ગુજરાતે રણિયામણી રે !

હરિયાળી મનને હરે, વનવન ખોલે પ્રાણ :
ફૂલફૂલના ઉદલાસમાં લજકે જગજગ્યાણ :

વાંટિ લોલવિલોલ લતા તરુને લોભામણી રે,
એવી વાંટિ રહે ભારતઉર એ નિરધાર :
આવો, ઝીલવા સૌ એ ગુજરાતે રણિયામણી રે !

સાગર ગરજે આંગણે, રસસરિતા ઉભરાય :
ગિરિગહ્વર સરવર ભર્યા, ઉરઔદાર્ય સુહાય ;

રૂપાળી રઢિયાળી કાલી દૃઢ્યહુલામણી રે,
ધીરી વીરી સંયમી હહાપણુનો ભડાર :
આવો, ઝીલવા સૌ એ ગુજરાતે રણિયામણી રે ! ૨

સ્નેહ, શૌર્ય ને ભક્તિના યુગયુગ ઉચરે મત્ર :
ધર્મધરા સંતોતણી, કર્મધરા ય સ્વતત્ર ;

આવો, ઝીલિયે એની વિશ્વવિશાળ વધામણી રે,
એને ચરણે સો સો સદ્ગુણ અદ્ભુત અવતાર :
આવો, ઝીલવા સૌ એ ગુજરાતે રણિયામણી રે ! ૩

ગુણીયલ હો ગુજરાત !

• મારાગર મટાવે ખધારો •

ગુણીયલ હો ગુજરાત ! અમી તારી આંખડીએ દે ;
બવરણમાં લલી લાત પળિયે તુજ પાંખડીએ દે. —

લીલમલીલી લચી રહી દે

લક્ષ્મીશી આ તુજ કુંજ ;

રસભાગર તુજ આંગણુ ઊછળી

ભરી દે મોતીના પુંજ :

અમી તારી આંખડીએ દે.

૧

મંદિર મહેલ ને મસ્જિદો દે

તારી કળાના ફાલ ;

સંધ્યા ઉષા ને ચંદનીથી વધુ

તારી કળા છે કમાલ !

અમી તારી આંખડીએ દે.

૨

ગરજે તુજ ગિરિકંદરે રે

કેસરીના વીર નાદ :

એનવેળા તુજ શૂર સંતાને

આપે શા વીર્યપ્રસાદ !

અમી તારી આંખડીએ રે.

૩

આલભયાં દેવધાળથી રે

સોદ્ય અધિક તુજ ચોક ;

યુગયુગને નવન્યોતે અજવાળે

સંત તારા પુણ્યશ્લોક :

અમી તારી આંખડીએ રે.

૪

સ્વર્ગગાની ઉરછોળશા રે

ગાળે તુજ ગરબા ને રાસ ;

એ રસનાં અમીવર્ધણ્ય એવાં

વરસે કયે બીજે વાસ ?

અમી તારી આંખડીએ રે.

૫

મેઘ જીડી ધરા જિતરે રે,

એવા છે અમ ઉરબંધ :

માત અદલ સદા પૂજશું રનેહે

આલ ઝીલી અમ રકંધ !

અમી તારી આંખડીએ રે.

૬

દેવીનાં નવચેતન

• કામણુ દીમે છે અમમેના તારી આંખમાં રે •

દેવી ! દીસે શ્યાં નવચેતન તારી આંખમાં રે !

તારી આંખમાં રે,

પાણુ' આંખ મા રે !—દેવી૦

મોહનની નવખમ્બી ખેલે,

ભુગભુગનાં પડખો કઈ ખેલે ;

અંતર ખેલે ચઢતાં નવઅભિવાખમાં રે :

પાણુ આખ મા રે ! ૧

ભુકુટીનાં તપચાપ ચઢાવે,

નયન નયન શર શર ઉડાવે ;

જ્યોતિ અનેરી લાવે જગની સાખમાં રે !

પાણુ આંખ મા રે ! ૨

ઉરસયમનાં અગન કીધાં,

સત્ય સનાતન મત મન લીધાં ;

મૃત્યુતણાં અમી પીધાં લોટી ખાખમાં રે !

પાણુ આંખ મા રે ! ૩

સ્વાત્મજે હો દુનિયા ન્યારી,
નવચેતનની ઓર ખુમારી !
ઉરના લાખ ઉમળકા વારી રાખ મા રે !
પાહું આંખ મા રે ! ૪

પ્રગટ અભય સદ્ધર્મ પ્રસરવા,
એકકુટુંબી વમુધા કરવા,
ગરવા ગુણ ઉદ્ધરવા રાજ રાંકમાં રે !
પાહું આંખ મા રે ! ૫

દેવી ! એ નવગૌરવ કાજે,
હસતાં વહાણાં દ્વાર વિરાજે :
ધસિયે આજે ત્રીસ કેડ તુજ પાંખમાં રે !
પાહું આંખ મા રે ! ૬

નવલુગમાં નવમોહન જોલે,
રુદ્ર ત્રીજું લોચન કંઠ જોલે ;
હો દેવી ! ડોલે પ્રદ્માંડ જરાકમાં રે !
પાહું આંખ મા રે !

દેવી ! ઊભરે શાં નવચેતન તારી આંખમાં રે ! ૭

૨

આમંત્રણ

પૃથ્વીગુજરાતની બહેનોને

• ઇતિહાસની આસી સાહી, મેં જોયું મોહી •

વહાલાં ! આવોને આંગણ આજ, જિતર્યાં અજવાળાં ;
મોંઘી ગુર્જરી માતને કાજ રહિયે રઢિયાળાં ! ૧

ઊઘડી ચોમેર દિગંત, નીગળે રસધારા ;
થ્રહી કિરણ કિરણના તંત, ગૂંથિયે દિન ન્યારા. ૨

આ આથમણે અંધાર પૂર્યાં જડપણમાં,
આ ચેતનના ચમકાર ચમક્યા ઉગમણમાં ! ૩

આવો-આવોને રસિયાં સર્વ, ગરબે રમવાને !
ગુણી ગુજરાતણનો ગર્વ રાખો રસદાને ! ૪

હો સુંદર ને સુકુમાર, નાચુક નખરાળી ;
હો ચંચળ ચતુરા નાર, હો બુદ્ધિશાળી ! ૫

શાણી, શીલવંતી ઠરેલ, ગૃહિણી ગુણગારી ;
રૂપ રૂપ ને રગ રસેલ, અલબેલી ન્યારી ! ૬

તેજસ્વી, જાજરમાન, સિંહલુશી શૂરી ;
સાગરશી સ્નેહનિધાન, પ્રતાપે હો પૂરી ! ૭

લક્ષ્મીશી પુણ્યઉદાર, સતી મયમવતી,
હો સેવાનો અવતાર, યુગ યુગ ફેરતી ! ૮

લજ્જાશુ લોચનલોલ, સોહાગણુ રસા
હો વીરમેયા અણુમોલ, દેવી, જગદળા ! ૯

આવો-આવો, આ રસના ઘાટ થયા કુંકુમવરણા,
ફૂલડે ફેરી તમ વાટ, જિલયા રસઝરણા ૧૦

મગીત, નૃત્ય ને ખોલ, પ્રિવેણીએ ઝીવવો,
જનઅતરના રમઝોગ ઉરઆગણુ ખીલવો ! ૧૧

પાકે ગુર્જરતીર પાસ, મોતીકા દીપે,
ન્યા ન્યા ગુર્જરીના રામ, ત્યા ગુર્જરી દીપે ! ૧૨

ગુણગરવી છે ગુજરાત, આદાર્યે પૂરી,
સૌરાષ્ટ્ર કુશળ અલિખત, રાગરમણ શૂરી ૧૩

છે કચ્છતણી રૂઢી ખ્યાત સાહસભર પડે,
મુંબઈ મહાગુજરાત દીપે નવખડે ! ૧૪

એવી ગુર્જરભૂમિની નાર, આવો રમવાને !
આ અદલ લલિત લલકાર ભરજો રસગાને ! ૧૫

ફૂલફૂલની પાદડી ફેક યગયગ ચેરાઈ
લ્યો, ગૂથી તે દઉ રસઐક્ય, રહો રમભર ગાઈ ! ૧૬

રાસ

• ફુજલડી હો ! સદેશો અમાગે •

ચાંદની રાત ને કેસરીઆ તારલા,
રાસે રમવા આવજો છ રે !
સરખી સમાણી સૌ સહિયર સાહેલીઓ
સાથે તેડી લાવજો છ રે !

૧

આણી મેર પેલી મેર ગગા ને જમના
વચ્ચે વુંદાવન ચોક છે છ રે ;
ગોકુળ ને મથુરાં ને વ્રજ ને વૈકુંઠ,
આવ્યાં ચૌદે લોક છે છ રે.

૨

પગલે પગલે ઝખૂંકજો વીજળી,
ફૂલડાં ફૂટજો હાથમાં છ રે ;
રાસે રમતાં ને ધૂમરી ધૂમતાં
તાળી પૂરજો સાથમાં છ રે !

૩

નંદનવનથી મોંઘી છે ગુર્જરી

ગરબા ગરબી રાસથી છ રે :

ગુર્જરી કુંજ છે દેવોને દોહાલી

ગુર્જરી રાસના ઉસ્લાસથી છ રે ! ૪

સારા સંસારના તાપથી તારવા

સૂરના પુવારા ઉડાડને છ રે ;

કંઠે કશ્ચોલતાં, હૈયાં હીચિગતાં,

રસની' પરણ કંઈ માંડને છ રે ! ૫

આપો લખ્યા કંઈ અક્ષર ઉકેલતાં

હાયમાં આગ્યા તારલા છ રે :

રસની રસીલી સૌં સજનીઓ આવજો,

કંઠે જુલાવજો એ હારલા છ રે ! ૬

ચાંદની રાત ને કેસરીઆ તારલા ;

રુમજુમ રુમજુમ ખેલજો છ રે :

ઉરને આંગણે ધમકે ધમકનાં

અદલ આનંદે રેલજો છ રે ! ૭

સુમનવાડી

• રાતું રાતું ગુલાબનું ફૂલ ગુલાબમાં મહેકે છે •

આવી આવી સુમનની સુવાસ, સુમનવાડી આવો !
આવો તનમનમાં ભરતાં ઉલ્લાસ, સુમનવાડી આવો !
મીઠી આવે સમીરની લહેર, સુમનવાડી આવો !
એ તો જિતરે છે પ્રભુની મહેર, સુમનવાડી આવો ! ૧

આછાં જીઠે તળાવનાં નીર; સુમનવાડી આવો !
આવો રેલતી સરિતને તીર, સુમનવાડી આવો !
જીઓ નવલાં સુમનના રંગ, સુમનવાડી આવો !
એમાં ધૂમે જહુરંગી પતંગ: સુમનવાડી આવો ! ૨

એના સૌરભમાં વિશ્વનો વિરામ, સુમનવાડી આવો !
એની પાંદડીએ દેવોનાં ધામ: સુમનવાડી આવો !
દેવપંખી ત્યાં કરતાં કલ્લોલ, સુમનવાડી આવો !
પાડે પરધા તેમાં પ્રભુજોલ ! સુમનવાડી આવો ! ૩

આવો, આવો અમારી પૂઠે પૂઠે, સુમનવાડી આવો !
અમ પગલે પગલે ઢેડી ફૂટે, સુમનવાડી આવો !
નદી નાળાં કે પહાડ નહીં રોધે: સુમનવાડી આવો !
અમે જીડીએ પછી કે ધ્યાં શોધે ? સુમનવાડી આવો ! ૪

આમત્રણ

• ઓધણ, સદેશો કહેલો શ્યામને •

આવો, વહાલા, આજ અમારે આગણે !
છે આનંદભર્યા આ અમ આવાસ ને—
અમ ઊજળા ઉરઆવાસ ને •

આત્મઉત્તસ પૂર્યા અનરમણિમડપે,
સુંદર રમેહસુમન વેર્યા ચોપાસ ને :
આવો, વહાલાં, આજ અમારે આંગણે !

૧

ગૂઢ અલૈકિક જિહતી કેા દેવીતણાં
ઝડપી લીધેલાં મોંઘાં અમ ગાન ને—
અમ અધૂરાં મધુરા ગાન ને :
સ્વર તેના ઝીલવાને રસિયા ! આવજો,
દેલો તાલ રૂપી બિડી રસતાન ને !

આવો, વહાલાં, આજ અમારે આંગણે !

૨

શોભાવ્યા ધંત્રે નિજ દારકમાનમાં
ઝળહળતા ઊંડા ઘેરા બહુ રંગ ને—

નવનવલા કંઈ રસરંગ ને :

એ રંગે કંઈ ચીતર્યાં છે અમ બારણાં,
નેતાં મોહ્ય જગત એ જ્યોતિ સંગ ને :

આવો, વહાલાં, આજ અમારે આંગણે ! ૩

કેમળ કમળ સરિખડાં અમ ઉરબારણાં :
સંભાળે કંઈ રત્ન અલૌકિક માંદ્ય ને—

કંઈ રત્ન અમોલાં માંદ્ય ને :

ધીરાં રે ધીરાં, વહાલાં, ઉઘાડને !

સૂક્ષ્મ પ્રભા સહેજે વેરાઈ જાય ને :

આવો, વહાલાં, આજ અમારે આંગણે ! ૪

આવો તો કંઈ કંઈ નવનવલુ આપશું ;

અતરમાં પૂરીશું અમ અમીધાર ને—

અમ સ્નેહઝરણુ અમીધાર ને :

નલ ફેડી સુરવનમાં પાર ઉડાવશું :

આવો આવો, પ્રિય અમ કુંજગાર ને !

આવો, વહાલાં, આજ અમારે આંગણે !

આવો, વહાલાં, રમ્ય અમારે આંગણે ! ૫

સંદેશ

• કુમલડી રે સદેશે અમારો •

હૈયાના હોજ આ હેલે ચલ્યા હો !
 રેલે પ્રહ્લાંડ રસધારા રે લોલ ;
 ઝીલો ઝીલાવો મનમહેલે, રસિકડાં !
 નીતરે સંદેશ કંઇ ન્યારા રે લોલ. ૧

ગિડા આકાશની ખાણે ખોદીને
 કાલ્યા છે રત્નરૂપ તારા રે લોલ :
 એવે તે આંગણે આવો, રસિકડાં !
 પ્રાણે સમાવો પલકારા રે લોલ ! ૨

પૂર્વે સૂર્યોદયનાં પીછાં પોપટિયાં
 રંગે છે દેવના ઉતારા રે લોલ :
 પશ્ચિમ પતંગિયાની પાંખો, રસિકડાં !
 વાંઝે અહીં સ્વર્ગપલકારા રે લોલ. ૩

ચંદાની દૂર દૂર ચમકે કીકી ત્યાં
 ઊછળે મહેરામણ ખારા રે લોલ :
 એવા સંકેત ઉર ધારો, રસિકડાં !
 ગિડા છે આત્મના ઉધારા રે લોલ ! ૪

પલક પલક પ્રાણકુંદન કસીને

ઝરતું આકાશ અંગારા રે લોલ :

જીવનના ભોગ કંઈ એવા, રસિકડાં !

એવા છે પ્રાણના પુકારા રે લોલ.

૫

જીવનકુંદનના તારે જીવાઈ

પૂરે છે સ્વર્ગ લલકારા રે લોલ :

અશ્રુમીઠાં તે એનાં ગીતો, રસિકડાં !

કરશે કંઈ દિવ્ય અણુસારા રે લોલ.

૬

મીઠા હતા ને આજ ઘેરા દીસે તે

કાલે કલ્યાણ કરનારા રે લોલ :

એ રે સંસારના સૂરથી, રસિકડાં !

કૃપાળે આ દેહના ઇન્તરા રે લોલ !

૭

હેયાના હોજ આ હેલે ચઢ્યા હો !

રેલે છે આત્મના ઓવારા રે લોલ :

આવો, આવો, રસઆંગણ, રસિકડાં !

ઝીલજો સદેશ અહીં ન્યારા રે લોલ !

૮

દિવ્ય દેશનાં પંખીડાં

• અહો રાજ ! અમે રે પંખીડાં ગરમ દેશનાં •

જુઓ રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં :

માથે દિવ્યતાના છોગ ;

મુખે અમરવાણી સોગ :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં. ૧

જુઓ રાજ ! અમારા નિવાસ આલકુન્ઝમાં :

ઊડીએ ચંદ્રકિરણડાળી,

પડીએ ઘડીક તારકવળી :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં. ૨

જુઓ રાજ ! રંગ રંગ લથાં અમ પિચ્છમાં :

કંઈક ઇન્દ્રધનુશી વેલ,

ભાવકુમુદ મહીં ગૂંથેલ :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં. ૩

જુઓ રાજ ! લાલીએ સદેશ કંઈ ગેળના :

કંઈક ભૂતભાવિ સોણાં,

જગત દેવચાંપ બેણાં ;

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં. ૪

જુઓ રાજ ! સર્જન પ્રલય છે અમારી પાંખમાં :

અમે લીડીએ તીર તીર,

પાછાં બેરણાનાં નીર :

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં.

૫

જુઓ રાજ ! હૃદિ અમ સદા દિગંતપારમાં :

નવલ સ્વપ્ન, ગાન, આશ,

કરીએ જગત રસપ્રકાશ ;

રાજ ! અમે રે પંખીડાં દિવ્ય દેશનાં.

૬

ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે !

• આશાભર્યા તે અમે આપિયાં •

ધૂમે ગગન, ધૂમે આંગણાં,
ને ધૂમે દિશા દિશાના ગોળ રે :
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

ધૂમે નક્ષત્રોની તારહી,
ને ધૂમે ચૌદે ભુવનનાં લોક રે !
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૧

ગોલે જ્યાં પ્રહ્લ નવખોલડા,
ત્યાં આ ટોલે પ્રહ્લાંડના હિંટોલ રે ;
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.
રેવે હલક એના રામની,
ત્યાં તેા પ્રહ્લ ને પ્રહ્લાંડ લે હિલોલ રે !
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૨

બિડતા ઠલોલખોલ એહના
પીધે લગેરી આલની નોક રે ;
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

દિશ દિશ વેરાય દેવકૂલડાં,
તેવા ઊતરે ફરી તે ઉરચોક રે!
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૩

નમણું જુલે ધનુ મેઘનું,
એવી નમણી જુલે અંગવેલ રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

મોરી કળાએ કરડાળીએ
એની હીચે વસંતે લચેલ રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૪

પાલવની કોર સંકોરતાં
એનાં કંકણના થાય ખખડાટ રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

આંખે રસાંજન આંજતી
રાખે પાવન એ રસના ઘાટ રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૫

ધરણી ધમકતી પાયથી,
ભાણે ખેલે રણે રણવીર રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

પડતા પ્રચંડ પડછંદ ત્યાં,
જેવાં ધમકે સાગરનાં નીર રે;
શુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૬

તાગી તાગીએ માધતી
એના આત્માની બિડી લહેર રે;
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

ઝબકે ચમકતી પીઝળી,
એવી ફરતી ધૂમે ચામેર રે;
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૭

છલકે છટા એના રાસની,
ત્યાં તો મળતાં ત્રિવેણીનાં મૂલ રે;
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

રાસે ધૂમે જ્યારે ગુર્જરી,
ત્યારે દુનિયા બને બધી ફૂલ રે!
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

૮

આવો, જુઓ, રમ ભેગવો :
ઠ્યાથી મળશે એ લાખેણા લડાવ રે!
ગુર્જરી રાસે ધૂમે રે.

બચું જગત અદલ ધૂમતા,
નહીં પામે એ ભાવના જમાવ રે!
ગુર્જરી અમર ધૂમે રે!

૯

3

विश्वदीक्षा

વિશ્વદેવીનું ગાન

• ઝીણા ઝરમર વરસે મેહ •

કેટિ કેટિ મારા ન્યોતિઝખકાર,
હો ! ભીજે મારી આંખડલી !
તોય હૈયે મારે જિહ્વા અંધાર :
હો ! ભીજે મારી આંખડલી !

નેગી છુપાયો મારો નેગશુક્રમાં,
વાટ હું જુગજુગ નેતી રે,
ઝીણા ઝીણા કેા એના આવે ઝખૂકલા,
નેતી નેતી ને રહું રોતી :
હો ! ભીજે મારી આંખડલી !

૧

એક ઉઘાડું મારી આંખ તપેલી,
ખીજી ઉઘાડું અમી ઝરતી રે;
ઉઘાડું ઢાંકુ એવી અંતરની દેવડી;
નેવે નેવે એ રહે નીતરતી :
હો ! ભીજે મારી આંખડલી !

૨

આવે આવે ને શમે જુગજુગના સોણલાં,
 પલકે દીઠાં-અણદીઠાં રે;
 જોગી છુપાયે મારી પાંપણની ધારમાં,
 સરતાં આંસુ ત્યાં મારાં મીઠાં.
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૩

હીરાગૂથી છે મારી ઘેરી રસચૂદડી,
 ધનુગૂથી છે મારી માળા રે;
 ખૂંચે શણગાર જેને હૈયે સૂતકાર હો :
 રહેતા શે જોગી એ નિરાળા ?
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૪

આઘા આઘા છે તોય પથ છે પાસે ;
 અદીઠ તોય વાયુ જેવા રે,
 અજગી રાખીને સદા અજગા રહે હસતા :
 એ રે જોગી શ્રે' મારા એવા ?
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૫

આવો, આવો રે જોગી ! હૈયાં ખેલાવો ;
 તપી તપીને નેણાં તૂટ્યાં રે;
 સંધ્યાના જેવાં સૌમ્ય તેજે રેલાવો !
 રહીએ અખડ અણુદૂઆં !
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૬

નંદનવનનો મોરલો

• લોચન મનનો રે કે ઝઘડો લોચન મનનો •

નંદનવનનો રે કે મોરલો નંદનવનનો :

મોહનજનનો રે કે મોરલો નંદનવનનો.—

પુષ્પે પુષ્પે પાંદડે નાચે જેવી વસત,
નાચે નટવર મોરલો એવો નંદનવનમાં અનત :
મોરલો નંદનવનનો.

૧

નીલો એનો કંઠ છે સ્વર્ગલીલાની લોભ ;
જગત ધણું ઝળકારતા એની આંખોના સૂર્ય ને સોભ :
મોરલો નંદનવનનો.

૨

થનગન એના નાચતું છે સૌંદર્ય અમાપ ;
વિશ્વ અનત સમાવતો એનો ઊઘડે પિચ્છકલાપ :
મોરલો નંદનવનનો.

૩

આવે આવે ને શમે જુગ-જુગનાં સોણલાં,
 પલકે દીકાં-અણુદીકા રે;
 લેગી છુપાયે મારી પાંપણની ધારમાં,
 સરતાં આંસુ ત્યાં મારાં મીઠાં :
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૩

હીરાગૂથી છે મારી ઘેરી રસચૂદ્ધી,
 ધનુગૂથી છે મારી માળા રે,
 ખૂંચે શણગાર જેને હૈયે સૂતકાર હો :
 રહેતા શે લેગી એ નિરાળા ?
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૪

આઘા આઘા છે તોય પથ છે પાસે ;
 અદીઠ તોય વાયુ જેવા રે,
 અળગી રાખીને મદા અળગા રહે હસતા :
 એ રે લેગી શે મારા એવા ?
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૫

આવો, આવો રે લેગી ! હૈયાં ખેલાવો,
 તપી તપીને નેહાં તૂથ્યા રે,
 સંધ્યાના જેવાં સૌમ્ય તેજે રેલાવો !
 રહીએ અખડ અણુછૂંચ્યાં !
 હો ! ભીંજે મારી આંખડલી !

૬

એ રે તલાવડીએ ઝીલવા

આવે ચૌદે બુવનના લોક રે!

તલાવડી દૂધે ભરી રે.

૬

ભિચરા દેશના હંસલા!

તારે આ શી ચરવી શેવાળ રે?

તલાવડી દૂધે ભરી રે;

દૈવી આ દૂધ ને મોતીડાં

તારાં સાચાં છે ભક્ત્ય રસાળ રે:

તલાવડી દૂધે ભરી રે.

૭

સાવ રે મુધાના વીરા હંસલા!

તારાં સાવ રે મુધાનાં ઝગે તેજ રે:

તલાવડી દૂધે ભરી રે;

દૂધે ઝીલી, ચરી મોતીડાં,

ભાવે ભિચ્યો ના ઓઝસે એ ન રે!

તલાવડી દૂધે ભરી રે.

૮

સંધ્યા

• પૂનમ ચાની ખીની ખૂી અઢી રે •

સુદર ચોલા શી સઠ મવ્યા સોહાગણે રે ।

વાઢળી વાઢળી ચાલી ઝીવવા એ નવરગ

આવો રમવા મૈ ઘડીલર ધ-ણીને આગણે રે ।

તપના તાપ ઉતાર્યા બ્યોમતણી વેરાગણે રે,

ગૂંધ્યા મનમોહન કુમુમેઁ મધ્યાને અગ

આવો રમવા મૈ ઘડીલર ધ-ણીને આગણે રે ।—

પહેગી કમખી ચૂદડી, ચાવી ચતુરા વાટ,

દેવનયનચો તારવો ચોથો લાલ લવા

ઊંડે જેમ શુલાલ વમતે ચોગમ ફાગણે રે,

એવા ઊંડે એના -ગો અવનવ ઢગ

આવો રમવા મૈ ઘડીલર ધ-ણીને આગણે રે ।—સુદર ૧

સરવર સરિતા સિંધુમાં, પગ એ ધોવા જાય ;
તાબ્યાં કંચનશાં ખની, જળ સૌનાં રેલાય ;

કુકુમચરણે નભરમણી ચાલી કીડાંગણે રે,
એતા રૂપે નભદેવો ય બને વ્રતભંગ :
આવો રમવા સૌ ઘડીભર ધરણીને આંગણે રે !—સુંદર ૨

આશલયાં ઉર સોણલાં, આંખોમાં આરામ ;
પગભરતુ છે પલકવું, પછી ઊડવું કેા ધામ :

રંગોની રાણી વીધી સૌને સ્મરાંગણે રે
મલકી સરકી જાય ચઢી મહાર માતંગ !
આવો સૌ રમવા ઘડીભર ધરણીને આંગણે રે !
સુંદર શોભા શી સજી સંધ્યા સોહાગણે રે !

રંગીની

• આશાખ્યાં તે અમે આવિયાં •

ભરે ભરે ને રજ દાણવે,
 ને એનાં ઘેને મુવાટે મહુ લોક રે :
 રંગી રંગે ભરે રે :
 ટપટ્ટી ટપટ્ટી એનાં આંમુઠાં
 ભરી દે છે ગગનના ગોખ રે :
 રંગી રંગે ભરે રે.

૧

ઓળી સમાર્યા નિજ કેશને,
 એના પ્રીતમની ભેલી વાટ રે :
 રંગી રંગે ભરે રે :
 રંગે બીની ભીલી ઠારમાં,
 પણ પ્રીતમ વ્યાધ્યા ખીનો ઘાટ રે !
 રંગી રંગે ભરે રે.

૨

આવો, પ્રીતમ ! મારે ઝોરડે,
છાંટું મોંઘા મુખે મુધાનીર રે :
રજની રજે ભરે રે :

પોઢો મારે પ્રાણુઢોલિયે,
ચાંપું થાક્યાં ચરણ ને શીર રે :
રજની રજે ભરે રે.

૩

થાળી ભરી ભરી ઠાલવ્યાં
મૃદુ સેજે થાં તારકફૂલ રે !
રજની રજે ભરે રે :

આવોને પ્રાણુપરોણલા !
ઘડી દ્યોને ઉતારા અમૂલ રે !
રજની રજે ભરે રે.

૪

મૂક્યું ઓશીકું નભગગતું
મારા પોઢણુહારને કાજ રે :
રજની રજે ભરે રે :

ચાંદાતું ગાલમસૂરિયું
ગાલે દાખી પોઢો, મારા રાજ રે !
રજની રજે ભરે રે.

૫

પોઢો, પોઢો, મારા રાજવી !

મારાં હૈયાં હીચીળા ખાય રે :

રજની રજો ભરે રે :

ગાઉ અનંતતાનાં ગીતડાં,

હસજો, વહાલમ ! ત્યાં નીંદરમાંય રે !—

રજની રજો ભરે રે.

૬

હેયે અંધારાં છે લખ્યાં,

તેને કર્મે જનમના વિજોગ રે :

રજની રજો ભરે રે :

સાઠે ઘડી તપી ધૂમધું,

તેની રામાને શા રચલોગ રે ?

રજની રજો ભરે રે :

૭

પૂવે પ્રભા રતૂડી બિડે,

હાય ! પ્રીતમના રથ લાય દૂર રે :

રજની રજો ભરે રે :

પલકી પલકી પડું આખરે,

મારી ભાગ્યની પોથી કાં ફૂર રે ?

રજની રજો ભરે રે.

૮

તારકડી

• શીખ સામુજ દે છે રે કે વહુજ રહેા દંગે •

ઝીણી ઝીણી કંઈ જખકું રે ઝીણી હું તો તારકડી,
જિયે આલને કો રે લાકું સદા લાકકડી;
ઘરતીવડી જેવી રે જાણું સારી રાત જગી,
આવે નીંદ ન કેમે રે, રહે ઉર આગ ધગી. ૧

છૂટી ગંગામાતાથી રે પડી હું તો એકલડી,
ધૂમી ધૂમીને જિહુ રે, ઠરું નહીં એક ઘડી:
જવું આગે ને આગે રે, નિરખવું ન પાછું ફરી;
દૂર દૂર કો ઠેવે રે, નહીં ત્યાં થોભાય જરી. ૨

આલ જિહુ જિહેરું રે રહે કંઈ છુપવી સદા,
વધું તેમ તેમ વાધે રે, ન કોથી મપાય કદા;
અણસમયા સમયથી રે અનંતનો પથ વહું,
નહીં અંતરની કથની રે કદી હું તો કોને કહું. ૩

જેવા ભાગ્યે લખાયાં રે લવે તેવાં ભોગવવાં,
સારા નરસાં સતોષે રે જગે જીવી ભોગવવાં ;
અણઉકલ્યા અંધારે રે દિસે વાટ વસમી ઘણી,
તોય એકાકી ઊડવું રે ગતી એ સૌ જીવતણી !

૪

નહીં ભાઈ ડે ભાંડુ રે, નહીં સખી મહિયર કો,
નહીં વહાણુ વઢેરુ રે, નહીં સચુ અંતર કો ;
ભર્યા જ્યોનની વચ્ચે રે ઉરે લાગે એકલડું,
ઊડે સદિવટોળે રે એવું જીવપાદરડું !

૫

નહીં કોઈના પદમાં રે કદી હું તો આડી પડું,
નહીં કોઈના મુખમાં રે કદી વચ્ચે આવી નહું :
પડયું વિશ્વ વિશાળું રે ત્યાં ખોળ્યે ખૂટે ન કશું,
એક જીવને નાટે રે પૃથા ધણું ઘાતક શું !

૬

ઝીણી ઝીણી કંઈ અબકુ રે, ઝીણી એવી તારકડી,
સ્વયંજ્યોતિ હું ધૂમુ રે, વિરાટની જાળકડી !
આવે અધારા સામે રે, વીધી તોય વાટ વધુ ;
મારા અંતર અબૂકા રે, જીવન અબકાવે જધુ !

૭

જીઓ, જીઓ જગતના રે વિભુજાળ વહાલપડા !
નાની મોટી સૌ જ્યોતિ રે વીધે આલ કાળપડાં,
કદી અનતને આરે રે ન શોધ્યા કો મુખ જડશે .
સ્વયંજ્યોતિ ઉઘાડો રે ! અદલ પદ સાપડશે !

૮

ચાંદની

• વનમાં ખેલે ઝીણા મોર •

આભલે થાળીભર છલકાય

કે બિજળી ચાંદની રે લોલ,

હૈંડાં બિજળેરાં ઉભરાય,

કે લ્યો લ્યો ચાંદની રે લોલ!—

આભલે ચંબેલીના વેલા

કે ફૂલડે લચી રહ્યા રે લોલ,

ફૂલે ફૂલે કિરણના રેલા

કે જગને સીંચી રહ્યા રે લોલ.

૧

આભલે દૂધે સીંચ્યો ખીંચ્યો

કે એક ખટમોગરો રે લોલ :

એની પાંખડીએ છે ઝીંચ્યો

કે મુરભૂમિનો ઝરો રે લોલ !

૨

ઝીલો ઝીલો એ અમીની ધારા

કે મુરલોકથી ચરે રે લોલ !

બિજળી ચાંખોના અણસારા

કે બિજળાં હૈંયાં કરે લોલ !

૩

ઝીલે મોગરા ને ચબેલી
 કે ખીલવે પાંખડી રે લોલ ;
 ઝીલે શલભડી કેઃ અલબેલી,
 કે કુમુદની આંખડી રે લોલ. ૪

ઝીલે વાદળી, સરિતા, સિંધુ,
 કે હંસ ને મોરલા રે લોલ ;
 ઝીલી ચાંદનીપૂયાં ખિંદુ,
 કે મોતીડાં ધરે કલા રે લોલ ! ૫

આવો, આવો ઓ ઝીલનારાં !
 કે ઝીલતાં કાળપ જશે રે લોલ ;
 બિજળાં હાસ્ય એ વિધિનાં ન્યારાં
 કે બિજળે હૈયે વસે રે લોલ ! ૬

રસ રસ ચાંદની રે રેલાય
 કે પરમ પ્રસાદની રે લોલ :
 અમૃત બિજળેરાં ઉલરાય :
 કે લ્યો લ્યો ચાંદની રે લોલ ! ૭

રૂપેરી ચાંદની

• નીંદર ભરી રે ગુલાબે ભરી •

ચલકી રહી રે હો ! ચલકી રહી,
આ રૂપેરી ચાંદની ચલકી રહી ! —

ફરતી આકાશે દેવસુંદરી કે ગોરી,
તેની આ પદરજ ચલકી રહી :
આ રૂપેરી ચાંદની ચલકી રહી. ૧

દુનિયામાં દેવ કેરા આનંદ ઉતારવા,
રસની આ છાજ બાણે છલકી રહી :
આ રૂપેરી ચાંદની ચલકી રહી. ૨

રૂપેરી ફૂલપાન સાગર પર વેરતી,
ઘેઘી આ પ્રેયસી કે પલકી રહી :
આ રૂપેરી ચાંદની ચલકી રહી. ૩

અંધરાતી આંખોને એ અમૃતથી આંજવા,
લગ્નગુ લલના શું લગકી રહી ?
આ રૂપેરી ચાંદની ચલકી રહી. ૪

કે કુંજથી વિચરુ ધોરી વાટમાં રે,
 કે લટકે બેઠું ઝોલાં ખાય :
 છલોછલ છલકે મારું બેઠણ રે.
 કે પગપગ બેઠતાં જગહજગ બિંદુડાં રે,
 કે છાંટણાં ચોગમ એ છટાય :
 છલોછલ છલકે મારું બેઠણ રે.

૩

કે રૂપલા વાડી ખીલતી આલની રે,
 કે ખીલતી ધરણી નવનવ રંગ :
 છલોછલ છલકે મારું બેઠણ રે.
 કે અમી આ પાને લસલસ આત્મને રે,
 કે ખીલને એવાં અમીમય અંગ !
 ઉતારો, રસિયાં ! મારું બેઠણ રે !

૪

ચંદાનું ગાન

• વનમાં ખોલે મીઠા મોર •

હાં રે હું તો ધરણીમાતાની વડી બેટી,
 વળાવી નલસાસરે રે લોલ,
 તોય મારાં ભાંડુડાં સેધું રહી છેટી,
 પછ્યાં જે માને આસરે રે લોલ :
 ઝેરવેરભયાં અધારજળ વેરે
 ભૂડો કેા છૂપી વ્યોમમાં રે લોલ,
 ઘેરાં ઘેરાં ઘેને તે નેણ સૌનાં ઘેરે,
 છવાય રોમરોમમાં રે લોલ.

૧

સોને મલ્લ્યો ફૂવેા સાસરિયાનેા
 અમૃત ઉલરાવતો રે લોલ,
 તેમાં માતદીધો કુંભ મારો નાનો
 ભરી હું લઉં લાવતો રે લોલ ।

મોડી વહેવી રોજ એ કુલ લઈ જાઉં,
 ભાડુડા મારાં ઠારવા રે લોલ,
 ગોગ ગોરા અમૃત એ મૌને હું પાઉં,
 તે ઘેનને ઉતારવા રે લોલ !

૨

ઉચો મારો સાસરિયાનો માળો,
 મઢેલો તારાકૂલડે રે લોલ,
 તેમા મારો હોંચકો બાધી રઢિયાળો,
 મૂડ હું કરમૂલડે રે લોલ,
 હાથે લાખ્યા ફૂલડા ચૂટી ચૂટી
 હું વેરુ માને આગણે રે લોલ,
 હોંચી ઘડી ત્યાથી હું જાઉં નીચે છૂટી
 માતાને પાયલાગણે રે લોલ !

૩

ઘેરીલહેરી સાસરિયાની વાતો
 બતાવુ નહીં જોવીને રે લોલ,
 રાતો તાતો જ્વાલામુખી ઉર છાતો
 સુધાએ રાખુ બોળીને રે લોલ !
 એક મેં તો સેવાના પ્રલ લીધા,
 તે ધૂમી ધૂમી પાળવા રે લોલ,
 સાચા મારા હેવાતણુ એ કીધા
 ઉભય કુળ ઉજાગવા રે લોલ !

૪

સેવા કરું માતૃપિતાની સ્નેહ,
 સેવા હું કરું સાસરે લોલ,
 સેવા કરું ભાંડુહાંની ઉરલેહ :
 ધર્મ જ સેવા—આસરે રે લોલ !
 વાદળ સરવર સરિતા ને સિંધુ
 સુમન મારાં જીલતાં રે લોલ ;
 ગાંઠે હોય સિંધુ કે હોય નાનું બિંદુ :
 સેવાએ રહો ખીલતાં રે લોલ !

વીજળી

• શહેરનો સ્વપ્ન ક્યારે આવશે રે •

આલની લાડલી કન્યકા રે !

આવડા શા રૂપજળકાર રે, વીજળડી !

કેનાં તે કાળજી કાપશે રે ?

જિભી અમરની અટારીએ રે,

દે છે સુકાવી જગપાર રે, વીજળડી !

કેનાં તે કાળજી કાપશે રે ?

૧

વનની ઘટાશાં વાદળે રે

હરિ આ તારા હિડોલ રે, વીજળડી !

કેનાં તે કાળજી કાપશે રે ?

આંજો જગતની આંખડી રે

જિયા તારા રગમહોલ રે, વીજળડી !

કેનાં તે કાળજી કાપશે રે ?

૨

બિઘડે અનળ અંગવેલડી રે,
 બિઘડે અનળ તુજ રૂપ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 બિલયાં શા આલને અંતરે રે
 જાણે કો ન્યોતિના કૂપ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?

૩

આલલે આલલે બિડતી રે
 વીધે તારી તું ઘોર વાટ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 ફેડે શાં બાણ તુજ મોહનાં રે, —
 બિતરે ન કો ઉરઘાટ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?

૪

એકાકી આલને ગોખલે રે
 તારા શા વહિનના વિલાસ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 લયથી જગત ભડકાવતું રે
 બિતરે તારું અટ્ટહાસ્ય રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?

૫

મેહુલિયો મારે મોરચા રે,
 વીંધી ફૂટે તું તેને શીર રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 પલકી પતંગિયું પલપલે રે,
 એવી ઉઠાડે તું અધીર રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ? ૬

મસ્તીલી બ્યોમની પંખિણી રે !
 આંખડીએ ભરી કશી જ્વાળ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 દિલને દઝાડી હાસ્યું રે,
 એવા ચા આગના ઉછાળ રે, વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ? ૭

કેવડિયા જેવી ધારીલી રે
 આવશે કોણ તારી પાંખ રે ? વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ?
 તેછલો કંઈ કોણ આવશે રે ?
 લાગે લપાશે કેવી આંખ રે ? વીજલડી !
 કોનાં તે કાળજાં કાપશે રે ? ૮

ઉપાનું ગાન

• કે આલમાં ઝીણી ઝમૂકે વીગળા રે •

કે આલમાં ચાલે જાડી ગોઠડી રે,

કે હોલાતા રજનીના દીપ :

કે રસિયાં ! નેને શુભની વાટડી રે ;

કે ધીમે ઊઘડે ખારી પૂર્વની રે,

ને આણું હસતી સુર્વ અમીપ !

કે રસિયાં ! નેને શુભની વાટડી રે !

૧

કે રવિરથની રજ આવે ઊડતી રે,

કે જાભી ધરણી લઈ ફૂલછાળ :

કે રસિયાં ! નેને શુભની વાટડી રે ;

કે શુભપાંદડીએ ઊડે આલમાં રે,

કે ભૂ પર ખરતાં આલશુલાળ ?

કે રસિયાં ! નેને શુભની વાટડી રે !

૨

કે વાદળ વાદળ ફૂટતી ઊતરું રે,
 કે રજથી રાતાચોળ ઠપોલ :
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે;
 કે ફરથી જોતાં ઓળા લાગતા રે,
 કે આબો રગતણો વટોળ !
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે !

૩

કે વૃક્ષ હોયોળી નાખું સ્વર્ગનું રે,
 કે જગ પર વેરુ તેના મોર :
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે;
 કે વહાલાં ! લૂટજો એ આનંદને રે,
 કે આથા મોરે આઠે પહોર !
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે !

૪

કે આભે પાડું પ્રતિબિંબ સ્વપ્નનાં રે,
 કે તેથું રમતાં રહો જન સર્વ :
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે;
 કે આયો માગ કુંકુમ મહોલમાં રે,
 કે દિન દિન ઊઘડે મુજ નવપર્વ !
 કે રસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે !

૫

કે સ્વિચ આવી થોભે પારણે રે,

કે આંગણે ઊતરશે નલદેવ :

કે સસિયાં ! જોજો શુભની વાટડી રે !

કે દેવચરણમાં આશા સૌ ફળે રે—

કે મારે તો જીવું તતખેવ !

કે સસિયાં ! જોજો મારી વાટડી રે !

ઉપા ને સંધ્યા

• ગરબી* •

સખી! પ્રાચીમાં આસને ઠાર, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! પશ્ચિમના પડદાની પાર, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે;
સખી! કમળને પાંદડે ફર, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! કુમુદને ઉર નવનૂર, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે. ૧

સખી! હાંડે નયનને ગોખ, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! જગતે દૃઢ્યને ચોક, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે;
સખી! શુભેશા ખીલતે કપોલ, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! પાનીને પદ્મે અમોલ, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે, ૨

સખી! અધરકટોરીને પાળ, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! ફૂળી અંશુલિઓને ડાળ, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે;
સખી! હાંખળીયા જૂલતે હાથ, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! પગડીમાં કુકુમની સાથ, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે. ૩

સખી! અંગઅંગમાં કઈ ઓર, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! મોર્યાં કઈ નવરસ મોર, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે;
સખી! બિઘટેલ અંતરને દાર, ઉપાના ઝોળા પડે,
સખી! આત્માના પડદાની પાર, કે સંધ્યાનાં મોણાં જડે. ૪

*જ. ૩ ની નવી છે "પાળીયા કેમ જરીએ" જે દલદલની ગરબીન દળખા
પણ ગા. ૮ રા. ૨ છે.

୪

ପୃଥ୍ବୀକୂଳ

અમૃતપુરીની દેવીઓ

• ગરબે રમવાને ગોરી નીસર્યાં રે લોલ •

અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ,
માનવપુરીની અમ વાટ :

કાંઈ લાવિયાં રે લોલ ;

અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ.

અમીથી આંજેલ અમ આંખડી રે લોલ,
હાથમાં છે રાખી રક્ષા માટ

રૂડી રાખડી રે લોલ :

અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ.

૧

માનવપુરીના ઝાંખા દીવડા રે લોલ,
ભમી તોય બળે ત્યાં પતંગ,

રક જીવડા રે લોલ ;

અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ ;

ઝગમગે પ્રચંડ દીપ આંગણે રે લોલ,
તોય રહે અખંડ અમ પ્રસંગ,

ભંગ ના ગણે રે લોલ ;

અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ.

૨

તેજ મે અધાર કેરાં જોડલાં રે લોલ,
 પાપ પુણ્ય, સત અમતનો માલ
 ભરે હોડલાં રે લોલ;
 અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ
 નાવડાં ફૂળે એ મધ્યમાગરે રે લોલ,
 ફૂળે સર્વ સાથ ત્યાં અકાલ;
 રુદ્રન છ્યાં કહે રે લોલ !
 અમૃતપુરીથી અમે આવિયાં રે લોલ

૩

અમૃતપુરીના ઊંચા માડવા રે લોલ,
 માનવપુરીની નીચી વાટ -
 પથ પાડવા રે લોલ,
 અમૃતપુરીથી અમે આવિયા રે લોલ
 આવો, અમ દેશ કઈ દેખાડથુ રે લોલ,
 હયે હયે માડી પ્રેમપાટ,
 અમી પિવાડથુ રે લોલ !
 અમૃતપુરીથી અમે આવિયા રે લોલ

૪

અમરવસંત

• મારી મડકીમાં હો મહારાજ ! મહીડાં છલકે રે •

આવી આવી આ અમરવસંત વિશ્વસદનમાં રે,
એનાં ઊતરે છે હાસ્ય અનંત વનમાં જનમાં રે;
આજે આવી છે નવરસરેલ, જગને ભરતી રે,
તેમાં કરતી સૌ કુદરત ખેલ, તરતી સરતી રે :

સ્વર્ગપુવારા ફૂટતા, સીંચે જગના બાગ :
પગપગ અમીકણ છૂટતા પૂરે ફૂલફૂલમાં નવફાગ;
-વનમાં જનમાં રે :

આવી આવી આ અમરવસંત વિશ્વસદનમાં રે. ૧

ઊંચે ઊંચે ઊડે નભપાંખ ઝીલતી જ્યોતિ રે,
નીચે નીચે ઝળે જનઆંખ, ચિત્રે મોતી રે :
આજે રસધરના છે રાસ, કુદરત ચોકે રે,
એના ભવ્ય ધ્રુવાંડવિલાસ હાય ત્રિલોકે રે :

ઊતર્યાં ફરી આકાશ આ, ઊઘડ્યાં નવલપ્રભાત;
ઉરઉરના આવાસમાં ચાલે નવનવ નૂરની વાત;
-વનમાં જનમાં રે :

આવી આવી આ અમરવસંત વિશ્વસદનમાં રે. ૨

આજે મૂર્તિ બન્યાં છે સર્વ સ્વર્ગનાં સ્વભાં રે,
 પૃથ્વી પલકે છે પાંદડે ખર્વ તેજે તપનાં રે ;
 આજે વિશ્વવીણાના તાર વિભુ ફરી તાણે રે,
 એના તારે તારે રણકાર અજબ કેા આણે રે :

સુંદરતાનાં, સ્નેહનાં અંજન જગ અંજય ;
 કિરણે કિરણે દેહના અંગકે ચિરચીવનની આંચ ;
 —વનમાં જનમાં રે :

આવી આવી આ અમરવસંત વિશ્વસદનમાં રે.

૩

આવો આવો, એ રસના સંત ! હસતા આવો રે,
 જગજૂલતી આ અમરવસંત ઉર પધરાવો રે !
 વિભુ ઊભો રહી રસઘાટ બંસી બળવે રે,
 એના ઊડતા આનંદ વિરાટ ઝીલજો ભાવે રે !

ઠ્યાં નદનવન નાથનાં, ઠ્યાં જનજીવન શૂન્ય ?
 નિત્યવસંતના સાથમાં ખીલજો પુષ્પસમાં તમ પુણ્ય !
 —વનમાં જનમાં રે :

આવી આવી આ અમરવસંત વિશ્વસદનમાં રે.

૪

ફૂલવાડીનો મોરલો

• કે આલમાં ઝીણી ઝખૂડે વીજળી રે •

કે ફુજમાં મધમધ મહેકે ફૂલડાં રે,
કે આવી મોંઘી દેવવસંત ;
કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

કે પાંદડે પાંદડે પલકે હીરલા રે,
કે બિછળે ઉર ઉર લાવ અનંત :
કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

૧

કે આલને માથે રંગભર છાગલાં રે,
કે એવાં ધરણીશિર શુભમોર :
કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

કે બિધડે ચંદરવા દિશદિશ તણા રે,
કે બિધડે હૈડાં આઠે પહોર :
કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

૨

કે મોગરા ગગને ખીસ્યા તેજના રે,
 કે ચૂંદડી જગની રતનજડાવ :
 કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

કે સૂરજ છાંટે નવરસ છાંટણું રે,
 કે એવા અંતર અમીછંટકાવ :
 કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે. ૪

કે શિર પર ડાલે કલગી વિભૂતિની રે,
 કે અદ્ભુત ખોલે પ્રાણકલાપ :
 કે નાચે ફૂલવાડીનો મોરલો રે.

કે થનગન થનગન લોલે આંગણું રે,
 કે ટહુકે ગરજે આતમ આપ :
 કે નાચે ઉરવાડીનો મોરલો રે. ૫

કોયલ બહેનાં

• ગરબી •

મીઠી કોયલડી મધુ બોલ રે મારી કોયલ બહેનાં,
 તારા કિલકિલિયા કલ્લોલ રે મારી કોયલ બહેનાં;
 તારા અંતરમાં આનંદ રે મારી કોયલ બહેનાં,
 તારા ઉરછલકાતા છંદ રે મારી કોયલ બહેનાં.

૧

ઝીણા ઝીણા જીડે નલ મેઘ રે મારી કોયલ બહેનાં,
 તેવા તારી પાંખોના વેગ રે મારી કોયલ બહેનાં;
 મીઠી ઘંટડી વાગે દૂર રે મારી કોયલ બહેનાં,
 તેવા લાગે મરતા તુજ સૂર રે મારી કોયલ બહેનાં!

૨

ઘન પાછળ જેમ છુપાઈ રે, મારી કોયલ બહેનાં,
 રેડે ચંદા અમી સુખદાઈ રે મારી કોયલ બહેનાં;
 લીલે પાંદડે જેમ ઢકાઈ રે, મારી કોયલ બહેનાં,
 પ્રસરાવે પરિમલ જાઈ રે, મારી કોયલ બહેનાં;—

૩

આ ગરબી નવી રચી છે એની આવ “અજનીના તયા હનુમાન રે” એના
 જેવી કઈક છે, પણ તેથી જરા જુદી પડે છે

ભૂરે પકાડ ઉપા સંતાઈ દે, મારી કોયલ બહેનાં,
 ઝીણું તેજ વેરે મહીમાંહી દે મારી કોયલ બહેનાં,—
 એવી તારી મરે સૂરધાર દે મારી કોયલ બહેનાં,
 ઘડી થોભી ઝીણુ ટહુકાર દે મારી કોયલ બહેનાં! ૪

મીઠો આવડો તે શો શોર દે મારી કોયલ બહેના?
 અમકાવે હૈયાં અમ ઘોર દે મારી કોયલ બહેનાં.
 ઊડતી ઊડતી ફર જાય દે મારી કોયલ બહેનાં,
 ખરતા તારાશા સૂર ટપકાય દે મારી કોયલ બહેનાં! ૫

શીળી ચાંદનીમાં નદીનીર દે મારી કોયલ બહેનાં,
 લહરી ઉભરાવે તીર દે મારી કોયલ બહેનાં,
 તેમાં મરે રૂપેરી બાણુ દે મારી કોયલ બહેનાં,
 તેવી ઉર સરે તુજ વાણુ દે મારી કોયલ બહેનાં! ૬

તુને પૂછુ અહીં એક વાત દે મારી કોયલ બહેના,
 તારી રંગીલી પખીજાત દે મારી કોયલ બહેનાં:
 તારો હૃયં વહે શો અખંડ દે મારી કોયલ બહેનાં,
 કેમ હુઃખદ માનવપડ દે મારી કોયલ બહેનાં! ૭

તારું સ્વર્ગ દેલાવતું ગાન દે, મારી કોયલ બહેનાં,
 કેમ શોક વસે અમ તાન દે મારી કોયલ બહેનાં?
 અમ હાસ્ય પૂઠે હુઃખછાંચ દે મારી કોયલ બહેનાં,
 તું તો નિત્ય હસી હમી ગાય દે મારી કોયલ બહેનાં! ૮

તારા સરલ સુહૃદ ટહુકાર રે, મારી કોયલ બહેનાં,
અમ હૈયે શે' મહ-અંધાર રે મારી કોયલ બહેનાં ?
બૂતભાવિ ભરે જન ચંચ રે મારી કોયલ બહેનાં,
પણ શાંતિ ન પામે રચ રે મારી કોયલ બહેનાં ! ૯

દેશે તુજ ઉરનો ઉદ્ધાસ કે, મારી કોયલ બહેનાં ?
કહેશે ક્યાં અમ છે સુખવાસ કે, મારી કોયલ બહેનાં ?
ઉર ભર તુજ સ્નેહ અમોલ રે મારી કોયલ બહેનાં !
મીઠી કોયલડી ! મધુ બોલ રે મારી કોયલ બહેનાં ! ૧૦

લજ્જમણીની વેલી

• પદાયા લાગે છે વિશ્વઆધાર રે, સગપણ તમ માથે •

હું તો નમણી લજ્જમણીની વેલી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
મારું હૈડું આ પગમાં લિડાય : હાથ કોઈ અડશે મા !
ફૂંળી ફૂંળી આ પાંખડી છે મારી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
જરી અડતામાં ઝૂમી એ જાય : હાથ કોઈ અડશે મા ! ૧

હું તો આકાશી વીજળીની વેલી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
રહું સંતોઈ વાદળીને વાસ : હાથ કોઈ અડશે મા !
મારી આંખડી બિડાય નહોં ખીડી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
સદેજે નેતામાં ઝબકું ચોપાસ ; હાથ કોઈ અડશે મા ! ૨

હું તો અલ્પજેલી પ્રાચીની વેલી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
ઉપા લજ્જમણી નેતી દિગત ; હાથ કોઈ અડશે મા !
લાલ ગુલો હું વેરતી આ બ્યોમે રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
કિરણ અડતામાં તૂટે ઉરતંત : હાથ કોઈ અડશે મા ! ૩

હું તો ભિગતી ચંબેલીની વેલી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
 મારાં પુષ્પો છે પુષ્પોશાં શ્વેત ; હાથ કોઈ અડશે મા !
 પડ્યાં છૂંદણાં જગતને હાથે રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
 પુષ્પો નંદાશે અડતાં સમેત : હાથ કોઈ અડશે મા ! ૪

હું તો અદ્ભુત આનંદની વેલી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
 મારી પાંખડીઓ પળમાં વિલાય : હાથ કોઈ અડશે મા !
 હું તો સારા સંસારની લક્ષ્મી રે, હાથ કોઈ અડશે મા !
 મારે હૈયે તો સ્વર્ગો લહેરાય : હાથ કોઈ અડશે મા ! ૫

પોયણી

• ગોવાળિયે ઘેલાં કાપાં રે •

નીચે ભણી હું ડોઝું નીરે,
ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે!—

સોના રૂપાથી ઘડ્યું નાવડું એ આવશે,
વહાલમ હંકારે ધીરે ધીરે :
ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે!

૧

જ્યોતિનાં મોતી તરે આભને સરોવરે,
નાખશે ત્યાં જાળ તદખીરે :
ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે!

૨

જરશે કું મોતી નીચે મારે સરોવરે,
ઝીલી તે રાખું મારાં ચીરે :
ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે!

૩

પૂઠે એ ખોળતો ત્યાં આવે ચાંદલિયો,
ડૂળકી ભરે હો નીરે તીરે !
ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે!

૪

આવો, ચાંદલિયા ! આ મારા આવાસમાં !

રોજ હું જમાડું મોતી ક્ષીરે :

ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે !

૫

ઘડીક ઠરી શું નાઓ પાછા ગગનમાં ?

નેઈ નેઈ રહેવું તગદીરે !

ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે !

૬

રાતભર નેઈ સુધા ઝીલવી શું ફરથી ?

હૈયે શું ન ધારું એ લગીરે ?

ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે !

૭

આવો અંધારિયાં, આવો અજવાળિયાં :

હું તો જડાઈ આ જંજીરે !

ચાંદલિયે આંખો ઠરી રે !

૮

ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !

• ગોરાગિરે વેના કાપા રે •

ફર તો જરા, છે જોણુ મારે,
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !—

રોજ રોજ એક તારુ મુખડુ બતાવે,
જેમ આવે તેમ હોઠે કા રે !
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૧

ઘાટ ઘાટ રથે તારુ નાવડુ ડપેરી,
તેનુ તેજ દેખી મન હારે
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૨

નાવડુ આ તારુ સરે આભને સરોવરે,
તોય ના ઉતારે પેત્રી પારે
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૩

ચાત ને સુધાભરી આ આખ તારી આપતી,
પેત્રી ગમની કેવી પલકારે ?
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૪

સ્વર્ગના મુવર્ણના છે દેવરંગ દોઢલા,
કે છે આત્મજલક તે દિદારે ?

ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !

૫

એક વાર તો ખતાવ છે શું તેં છુપાવ્યું ?
અણુદીક્ષાં તે સ્વપ્ન જોઈ ક્યારે ?

ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !

૬

જગતથી ભલે છુપાવ તારો આ ખગ્તનો,
હું તો સ્નેહી, જોવું સર્વ મારે !

ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !

૭

ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !

• ગાવાળિયે પેવાં કાપાં રે •

ફર તો જરા, છે જોયું મારે,
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે !—

રોજ રોજ એક તારું મુખડું બતાવે,
જેમ આવે તેમ હઠે કાં રે !
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૧

ઘાટ ઘાટ રથે તારું નાવડું રૂપેરી,
તેનું તેજ દેખી મન હારે :
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૨

નાવડું આ તારું સરે આલને સરોવરે,
તોય ના ઉતારે પેટી પારે :
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૩

શાંત ને સુધાલરી આ આંખ તારી જોપતી,
પેટી ગમની કેવી પલકારે ?
ચાંદલિયા ! ફર તો જરા રે ! ૪

સોઠે તલાવડી કે સોઠે એ હંસલો,
 સોઠે સરોજ ભ્રમરચૂંમ્યાં રે લોલ ;
 આભલેથી કાલપડછાયા બિતરતાં
 રહેશે એ દેાણુ અણુજૂંમ્યા રે લોલ ?

૫

કમળતલાવડીએ ભિભો છે હસલો :
 હસલા ! ઉઘાડ તારી આંખો રે લોલ !
 અદલ કમળ પર ગુંજે ભ્રમર ભલે :
 ખીડી શે તારી દેવખાંખો રે લોલ ?

૬

પંખીડું

• ગરમી * •

ફૂવામાનાં પાણી આવે હુવાડાની માંય,
મારા હૈડાના હેત એવાં આખે છલકાય.

મખી! પખીડુ કેા ખેલે મારે ખારણે રે લોલ ૧

ઊંચી નીચી વાદળી ને વીજળીના ખેલ,
એવી ઝખૂડે છે આશા મારા મનડાને મહેલ.

મખી! પખીડુ કેા પલકે મારે ખારણે રે લોલ ૨

અધારિયા આગણામા ચાંદનીના ચોક,
એવા ફૂલડા વેરાય મારા આતમાને ગોખ

મખી! પખીડુ કેા જૂકે મારે ખારણે રે લોલ ૩

નીલે નીલે આલે રેલે કાગા ધોળા મેઘ,
મારી નીંદરે રેલાય એવા સોણલાના વેગ

મખી! પખીડુ કેા ખેલે મારે ખારણે રે લોલ ૪

લીલા વનના હીંચકા ને લટકાળા મોર,
મારે મંદિરે કે મહાલે એવા ચિત્તાડાના ચોર :
સખી ! પંખીકું કે હીંચિ મારે બારણે રે લોલ. ૫

વીંધતી વસંત ફેરે કુંજે કુંજે ફૂલ,
મારી કીકીના પલકારમાં તો દુનિયા છે ફૂલ :
સખી ! પંખીકું કે ચંલે મારે બારણે રે લોલ. ૬

ચંબેલીના તારલા ને મોગરાનો ચંદ,
મારે નેહ જીલે સાથે એવાં તેજ ને સુગંધ :
સખી ! પંખીકું કે ઝીલે મારે બારણે રે લોલ. ૭

આંખે આંખે કોકિલા ને વડલે વડલે વાત,
મારાં નેણુમાંનું નામ બોલે દિવસ ને રાત :
સખી ! પંખીકું કે ટોકે મારે બારણે રે લોલ. ૮

હિમાલયના હંસલા ને માનસરના તીર,
આલે ઊડી જાઉં એવી મારા આત્માની અધીર !
સખી ! પંખીકું કે પેસે મારે બારણે રે લોલ. ૯

કિરણ

• આપવ, નદનો છારો તે નહેરો થયો ને—દેશકાર માથે •

એક કિરણ છે જીતર્થુ આકાશથી રે લોલ,

એના દેવદીધા વિશ્વભોધા તેજ ને

વહાલા ! આવો, એ આત્મમા સમાવીએ રે લોલ !—

કિરણ જિવાયુ એ તારલાના હ્રુડમા રે લોલ,

ત્યાથી સર્થુ એ નેતનેતા સહેજ ને

વહાલા ! આવો, એ આત્મમા સમાવીએ રે લોલ ! ૧

કિરણ ઝીંચુ ત્યા સૂર્યે ને સુધાકરે રે લોલ,

ત્યાથી સર્થુ તે ખડચુ મેઘશીર ને

વહાલા ! આવો, એ આત્મમા સમાવીએ રે લોલ ! ૨

કિરણ ગૂંચવાયુ વીજળીના વાનમા રે લોલ,

ત્યાથી સર્થુ તે ચીરી એના ચીર ને

વહાલા ! આવો, એ આત્મમા સમાવીએ રે લોલ ! ૩

કિરણ જીતર્થુ ત્યા ધરણીને અતરે રે લોલ !

ત્યાથી સર્થુ તે પ્રકૃતિને પ્રાણ ને

વહાલા ! આવો, એ આત્મમા સમાવીએ રે લોલ ! ૪

કિરણ ઝીલ્યું તે વૃક્ષે અને પ્રાણીએ રે લોલ,
ત્યાંથી સરતું તે આવ્યું પ્રભુબાણુ ને :

વહાલાં ! આવો, એ આત્મમાં સમાવીએ રે લોલ ! ૫

કિરણ ઊતર્યું તે અંતે માનવદેહમાં રે લોલ,
એને મંદિરે છે થાપ્યો એનો ઘાટ ને :

વહાલાં ! આવો, એ આત્મમાં સમાવીએ રે લોલ ! ૬

કિરણ ખીલે ને ત્યાં એ સપ્તરંગમાં રે લોલ,
ખીલે એના પ્રકાશ ત્યાં વિરાટ ને !

વહાલાં ! આવો, એ આત્મમાં સમાવીએ રે લોલ ! ૭

५

पर्वोत्सव

પદ્મરામણી

• ગિરધારી રે, વાત કહું તે વિચારે •

કોઈ કુમકુમ પગલે આવે રે,

કોઈ રસરસ ઢગલે લાવે રે:

સખી! ચાલો રે,

મીઠડાં ગીતડાં ગાવા,

પ્રભુરસના લઈયે લહાવા!—

સખી!૦

રગ અરે રણિયામણા, શોભે જળથળ સાર;

અગમગ એ રસ ઝીલવા, રસિક બનો તૈયાર!

કોઈ હસતું રમતું આવે રે,

કોઈ રમણસ અમતું લાવે રે:

સખી! ચાલો રે,

નિમળ તેજે ના'વા;

પ્રભુરસના લઈયે લહાવા!

મધુરાં બાળકશું કરે પંખીડાં કલ્લોલ ;
હરિનાં એ વનલાડકાં અંતર રસે અમોલ :

કોઈ તનમન ભરતું આવે રે,
કોઈ નવરૂપ તરતું લાવે રે,
સખી ! ચાલો રે,
નવરવ હૃદય સમાવા,
પ્રભુરસના લઇયે લહાવા !

૨

સુખિયાંનાં સુખ વાધજે, દુખિયાંનાં દુઃખ દૂર :
પુણ્ય છલકજે પૃથ્વીમાં, ઘટેા પાપતું પૂર !

કોઈ જગ લીંચવતું આવે રે,
કોઈ ઉર હીંચવતું આવે રે :
સખી ! ચાલો રે ;
ત્નેહ પરસ્પર સા'વા,
પ્રભુરસના લઇયે લહાવા !

૩

દીવાળી

• વનમાં બોલે મીઠા મોર •

પ્રગટે ઘરઘર આજ પ્રકાશ,
દીવાળીનાં મેરિયાં રે લોલ :
અળકે આર્યભૂમિના વાસ,
હો રંગભર હેલિયાં રે લોલ !—

ઊડું અંતર કાળનું, ઊડા આ અંધાર ;
આવે તેમાં તેજના મોંઘેરા ચમકાર :

ઊડાં ઊડાં છે અમ ગીત
કે ગરવાં ઘેલિયાં રે લોલ ;
આવો, ગાઈએ સહુ શુભ રીત,
હો રંગભર હેલિયાં રે લોલ ! ૧

દીવે દીવે દેવની સ્નેહભરી છે આંખ ;
અળહળ ન્યોતિ ઝીલતાં, ફૂટે પ્રાણની પાંખ :

સુરવર મુનિવર નર ને નાર
કે એમાં ઘેલિયાં રે લોલ ;
આવો, કરીએ આત્મવિહાર,
હો રંગભર હેલિયાં રે લોલ ! ૨

કોટિક તારક અગઝે, કોટિક દીપ પ્રકાશ ;
કોટિક એવી પ્રાણી ખીલો ઉન્નત આશ .

કોટિક આજ દીવાળી માથ
કે અંતર રેલિયાં રે લોલ :
દીપે દીપે પ્રગટે નાથ,
હો રગલર હેલિયાં રે લોલ !

નવા વર્ષના હાસ્ય

• સારું સારુ રે સરત શહેર, મુખ્ય અલખેલી •

વહાલાં ! નીતરે હરિના મેહ,

આનંદભર આજે !

એના ઘરઘર વરસે મેહ,

આનંદભર આજે !

મોંઘી જગતની છાખડી ને મોંઘી હૈયાની થાળ રે ;

મોંઘા તે રસ જગનાથના હો ! ઝીલો જગતનાં બાળ !

આનંદભર આજે ! ૧

કાળી દીવાળીની રાતડી, તેમાં અબકે દીવા ભરતેજ રે :

નાથ હસે ત્યારે ઊજળા દીપાવે ઊંડા અંધાર ઉર એજ ;

આનંદભર આજે ! ૨

હૈયાં હીરા, મન મોતીડાં, તે મઢા હરિને હેમ રે ;

પુણ્યની આંગળીએ પહેરી શોભાવે આત્માનો અવિચળ પ્રેમ !

આનંદભર આજે ! ૩

હસે આકાશ, હસે વાદળાં, ને હસે પ્રભાત નવરંગ રે,

હસે જગત ફૂલ વેશું, વહાલાં, હસે સદા મુખસંગ !

આનંદભર આજે ! ૪

નવરાજનાં વધામણાં

• ઓધવ, નંદનો છારો તે નમેશે થયો જો •

સખી! આવો નવરાજને વધાવીએ રે!

સખી! રનેહલયાં તેજમાં સજાવીએ રે!

૧

સખી! પુણ્યસોહ્યાં આંગણાં મુહાવજો રે!

સખી! ચારુ નીતિચોક પૂરી આવજો રે!

૨

સખી! વહાણેલાં જો વાયાં થાં સોહામણાં રે!

સખી! આપે નવરાજનાં વધામણાં રે.

૩

સખી! કાળી કાળી વાત રૂખી રાતમાં રે;

સખી! આવો અહીં ભિજા પ્રભાતમાં રે!

૪

સખી! ધરણી ઉઘાડે લગ્ન બારણાં રે,

સખી! લઈયે નવરાજનાં વધામણાં રે!

૫

સખી! મુખભરી યાગ રૂડી લાવજો રે,

સખી! પ્રેમભક્તિજ્યોતિ મહીં જમાવજો રે!

૬

- સખી! કંકુ મહીં મૂકજો સૌભાગ્યનાં રે,
સખી! શ્રીકૃષ્ણ સુહાવજો સુહાગનાં રે! ૭
- સખી! વેરજો સતકર્મતણું કૂલડાં રે,
સખી! વધાવો મોતીડાં અણમૂલડાં રે! ૮
- સખી! વહાલરાગી ગાજો પ્રભુગીતડાં રે!
સખી! આનંદે જીલાવો સહુ ચીતડાં રે! ૯
- સખી! ચાલો નવરાજને વધાવીએ રે!
સખી! ફૂળાં એનાં પદ પધરાવીએ રે! ૧૦
- સખી! હાસ્યતેજ દીપે એને મુખડે રે,
સખી! હાક એની વાગે દ્વર દૂંકડે રે. ૧૧
- સખી! તેજઆંજી જાડી એની આંખડી રે,
સખી! પ્રેમફૂળી પ્રિય એની પાંખડી રે. ૧૨
- સખી! મીઠી મીઠી વાય એની મોરલી રે,
સખી! પુણ્યપોથી હજી એની કોરલી રે. ૧૩
- સખી! આશરગી પદ એનાં પૂજીએ રે,
સખી! ભાવિતણું ગીત ભાવે શુભએ રે. ૧૪
- સખી! તાપ સહુ આપણા એ કાપશે રે,
સખી! અમીશીળી છાયા રૂડી આપશે રે. ૧૫

સખી ! ઉરના અંધાર સહુ રોળશે રે,
સખી ! હૈડાં હસી હસાવી હીચોળશે રે! ૧૬

સખી ! આવો એને વહાલથી વધાવીએ રે!
સખી ! લોલ ને ઠલ્લોલમાં હુલાવીએ રે! ૧૭

સખી ! પદે પદે ફૂલડાં ઉછાળીએ રે!
સખી ! ભરીએ નવતેજ એનાં થાળીએ રે! ૧૮

સખી ! વહાલરાગી ગાઇએ એનાં ગીતડાં રે!
સખી ! રંગભીનાં લઇએ એનાં મીઠડાં રે! ૧૯

—આવો, આવો, નવરાજ ! રૂડા આવળો રે!
આવો, પુણ્યસોહાં આંગણું સુડાવળો રે! ૨૦

વર્ષ મુખારક

(ગરબી-રાગ પ્રભાત)*

આજ ઊગ્યો નવલો રે દહાડો, નવલાં વહાણું વાયાં રે;
ધરતીમાતે આર ઉધાડ્યાં, પવને ગીતડાં ગાયાં રે.—

દહાડા ને મહિનાના રાજા! હસતા હસતા આવો રે!
ધરતીનાં બાળકને કેવા કેટિક ભાવે ભાવો રે! ૧

નવલા વાઘા સાંજ સવારે લાલમલાલ સજાવો રે,
ત્રણસેં ને પાંસઠ નયનોથી મહિર સદા વરસાવો રે! ૨

જળઅંગે બિજળાં ગોરાં ક્ષુદ્ર ચંદાનાં ચોળાવો રે,
સૂરજનાં સોનેરી જળથી નવરસિયાં નવરાવો રે! ૩

મેલ બધા તનમનના ધોઈ જીવન સ્વચ્છ બનાવો રે,
કૂલડે ને મોતીડે ગૂંચ્યા નવવાઘા પહેરાવો રે! ૪

યનગન કરતો ભવધોડીલો માંડવડે છે બિલો રે,
આશિષ દઈ તે પર બેસાડો, જૂકવે જીવનસૂજો રે! ૫

સૂરજને રાખો સંગાથે, સુખતેજે સંભાળે રે;
હુખઅંધારે ચંદા તારા કર આત્રી પથ વાળે રે! ૬

દહાડા ને મહિનાના રાજા! પ્રભુનો પથ સધાવો રે:
વર્ષ મુખારક આરંભે ત્યમ આખર પણ ઉચરાવો રે! ૭

*“કયા ગયે રે રેલા મોરલીવાળો! અમારા પૂંપ: ખેલી રે,” એ મીઠાવાણીની ગરબીની ચાલ.

ગુજરાતની લીલા

• માતા જ્યોત બોલાવે જમવા લાગે •

એ ટાણે ગુજરાતે ગહેવું કેવું છે રૂડું !

લ્યારે નવરાત્રિમાં ગરબા રાજ ગવાય,
લ્યારે ગુર્જર મુંદરીનાં પરીઅંગે ડોલતાં
સ્વર્ગ ઉતારી દે હમડે તાળીમાં ત્યાંય !—એ ટાણે ૧

વર્ષા ઊતરે ને લ્યા આવે ચરદ મુહામણી,
ભરબર ઇલડે સરવર ને સરિતાનાં નીર :
ઇલડી ગૂંડી ત્યાં નવઉદ્ધાને ને નવનૂમાં
રસગમણે ઝીલવા ગુર્જરીઉર ધાય અધીર !—એ ૨

આંગણ આંગણ રમઝટ લતમી રહે ગરબાતણી,
નસત્રોગી ફૂદડી ફરતી સહિયગ મર્વ ;
મુંદર સોહાગે ભવચોખન ગુર્જમુંદરી
ગુલપગલે ગરબા લેતી ગજવે રસપર્વ !—એ ૩

વૃક્ષે, વિટપે, કુનનિકુળે, વનમાં, ખેતડે,
લોચન ભરતી લૂએઝૂમે લીલા લાખ ;
પાક્યાં લ્યાં સોનેરી તૂલ બધે ઝૂંલી રહે,
એવી લીલાબર ગુર્જરી હારે મહુ આખ !—એ ૪

લક્ષ્મીનાં પગલાં નવધાન્યે નવકુસુમે પડે,
છલછલ છલકી રહે કુદરત કેરી રસછાળ;
કાન્યે ગીતે નૃત્યે સરસ્વતી આરાધતી
ગરબે ધૂમતી ગુર્જરી વેરે કંઠગુલાળ!—એ૦

૫

ખીલે પચરંગી ગુલખાસ અને જાપોરિયા,
શોભે કાસતણી માંજર નવધવલે રંગ;
હાંચિ સરવરમાં રાતાં કમળો ને પોયણાં,
ગાજે ગુર્જરીના ત્યાં ગરવા કલાપ્રસંગ!—એ૦

૬

માણેકઠારી પૂનમે દ્વધપૌઆ ને ચાંદની,
દશરાને કુકુમ દેવીના આશીર્વાદ;
મંગલ પવે પવે ઊતરે શા રસપૂજને
મોઘા ગુર્જરસુંદરીના સૌંદર્યપ્રસાદ!—એ૦

૭

ધરતીનેા સોહાગ મુલગ ભારતનેા બાગ આ,
નંદનવનવુ આંગણુ, પરીઓની રસકુંજ!
ગુર્જરસુંદરીની ન્યાં ઊડે યોગમ ચાંદની,
વરસે દેવોના ય અદલ ત્યાં ફૂલનપુજ!—

એ ટાણે ગુજરાતે રહેવું કેવું છે રૂડું!

૮

હજાર માસની વાત*

• પાલવડો મારો મેલો, મોહનજી •

ઉરમાં હજાર કંઈ આવે ઉમળકા,
હૈયે હજાર આશ ઊગતી હૂલે ;
આંખે હજાર કંઈ ચિત્રો રહે ઊડતાં,
હોઠે હજાર વાત હસતી ખૂલે :

ઉરમાં હજાર કંઈ. ૧

વીત્યા હજાર માસ દેવીના પૂજને,
થાંળી હજાર રૂડાં ફૂલે ભરી ;
પગથી હજાર ચઢી મંદિરની ધૈર્યથી,
ઊભી શી ગુર્જરી રાસેશ્વરી !

ઉરમાં હજાર કંઈ. ૨

તૂથ્યાં તે આંજરાં ને ખોસ્યા તે ઘૂમટા,
ખોસ્યાં છે બાર નવતેજે રસ્યાં ;
'સોનલા ગેડી ને રૂપલા દડૂલીયો '
આજે નવગોકુલને દ્વારે વસ્યાં :

ઉરમાં હજાર કંઈ. ૩

નવલા વૃંદાવનની કુંજગલીમાં
કહાનાની મોરલી વાજી રહી ;
ગુર્જરી સૌ જાય ત્યાં વિધાવધામણે,
લોળી અલણુ ઘેર લાજી રહી :

ઉરમાં હજાર કંઈ.

૪

સાગરની છીપલીથી લાધ્યાં મોતીડાં,
ગગનને ગોખથી તારા મળ્યા ;
વીત્યાં અંધારાં ને આજ્યા ઉજસ આ,
આત્માના ખાગ કંઈ કૂલ્યા કૂલ્યા :

ઉરમાં હજાર કંઈ,

૫

નંદનવન નવાં ઊઝ્યાં છે આંખમાં :
આવોને, ણહોનીઓ ! રમિયે રસે !
જ્ઞાને કલ્યાણના પંથે પરવરિયે, —
સ્નેહ ને આનંદ ઉરજ્યોતે વસે :

ઉરમાં હજાર કંઈ.

૬

६

छातरां

પોઢામણું

• ગરબી* •

બાળકડાં પોઢો રે મારાં બાળકડાં પોઢો! —

પખીડાં સૂતાં જઈ માળે
ખાઈ હિંડોળા આંખા ડાળે, —
જૂલાતા પારણિયાં મહાલે,
બાળકડાં પોઢો!

બાળકડાં પોઢો રે વહાલાં બાળકડાં પોઢો!

૧

નીંદરડી આ આવી અટારી,
ગાતી ને નાયતી સારી; —
કોમળડાં નેણેને દારી,
બાળકડાં પોઢો!

બાળકડાં પોઢો રે મીઠાં બાળકડાં પોઢો!

૨

તારલિયા રસો મુજ બાપુ ;
 ચાંદલિયાનું અમૃત આપું,
 દુખડાં લઈ દિલિયાનું ચાંપું,
 બાળકડાં પોદો !

બાળકડાં પોદો રે મોંઘાં બાળકડાં પોદો !

૩

પંખીડાં ઊડશે સહુ ન્યારે,
 કલરવ કરતાં ગાયે ત્યારે
 હસતાં રમતાં ઊભો હાં રે—
 બાળકડાં પોદો !

બાળકડાં પોદો રે મારાં બાળકડાં પોદો !

૪

હાલરડું

• ગરબી—રાગ સારંગ •

મીઠાં બાળકડાં, પોઢોજી રુમરુમ પારણે રે !
 હૈડાં માતલડીનાં સાગર જેવાં ડોલતાં રે લોલ :
 મીઠાં બાળકડાં, પોઢોજી રુમરુમ પારણે રે.

નયનાં કામળડાં ઢાળો તે નીંદરગોઢમાં રે,
 મુખડાં ચામ્પાં, વહાલાં, બોલ બટુકલા બોલતાં રે લોલ !
 મીઠાં બાળકડાં, પોઢોજી રુમરુમ પારણે રે. ૧

લહરી આવે ઝીણું ગુંજતી સૌરલ ઢાળતી રે,
 મારાં લાડકડાંની ચૂમશે મીઠી આંખડી રે લોલ :
 મીઠાં બાળકડાં, પોઢોજી રુમરુમ પારણે રે.

પારણિયે વેરે આંદલિયો છુપલાં તેજને રે,
 મારાં મોંઘેરાંની પૂરશે કુમળી પાંખડી રે લોલ !
 મીઠાં બાળકડાં, પોઢોજી રુમરુમ પારણે રે. ૨

---

*આ ગરબી નરી રચી છે એના સૂઝ કાર્યક નીચે પ્રમાણે છે :

પ પધિ પ મ ગ રિત્રિ 'સારિરિ ગ પ પ ધ પપ મરિ રિ
 પ મપ ધ ધ ધ ની સા સા ની ધ પ મુ મુ પ ધ ધ
 ઠી ઠી

આમાં માત્ર બીજી પદ્ધતિમાના બને 'સ' ઠીપ સૂઝ છે તથા તે પછીના બને
 મ' કે.મળ છે; બીજી બધા સૂઝ શુદ્ધ છે

આંગણિયે પ્રભુજીની સ્નેહપ્રભા ઝીણી રેલશે રે,
ત્યારે ઝીલવા તેને નયનાં લિંડાં ખોલશે રે લોલ !
મીડાં બાગકડાં, પોદોછ રુમઝુમ પારણે રે.

ફૂલહોલલડે મુખડે, પહાલાં ! હાસ્ય રમાડતાં રે
હૈયાં માતલડીનાં હર્ષ ભરી હંચિાળશે રે લોલ ! ,
મીડાં બાગકડાં, પોદોછ રુમઝુમ પારણે રે !

હાલીગેરી

• માતા જસોદા જુલાવે પુત્ર પારણે •

મારા લાડકવાયા લાલ, હવે જગમાં ઘણું !
તું તો છે માતાના કાળજડાની કેર ;
મારી દુનિયા તો લાડકડા ! છે તુજમાં વસી,
ન્યાં નહિ ત્યાં તુજને નેહ ઠેરેઠેર !

મારા લાડકવાયા લાલ, હવે જગમાં ઘણું ! ૧

મારા લાડકડાને ગાલ શુલાળે જૂલતા,
મારા મોંઘાનું મુખ જેમ પ્રભાત હસંત ;—
તારાં નયન નયનમાં ચમકે નિર્મળ તારલા,
તુજમાં વસતી હું તો નેહ સદાય વસંત !

મારા લાડકવાયા લાલ, હવે જગમાં ઘણું ! ૨

મારા લાલ ! વધાવું તુજને માણેક મોતીએ,
નાનકડા ! તુજ પર વારી નહિ હું સહેજ ;
તારે હૈયે તારલડાની માળા દીપવું,
આંખડલીમાં આંજું આંદલિયાનું તેજ !

મારા લાડકવાયા લાલ, હવે જગમાં ઘણું ! ૩

કિલકિલ કરતાં કાલુ વચન છે તારા, કેડિલા !

મારા કાને કરતાં રૂપેરી રણકાર ;

મુણ્ણતાં હૈયે સાગર જેવી લહેરો આવતી,

લઈ લઈ ચૂમું ચૂમું મુખ તુજ વાર હનર !

મારા લાડકવાયા લાલ, જીવે જગમાં ઘણું ! ૪

તારાં દુખડાં લઈ લઉં, વહાલા મારા બાહુડા !

તુંને આંચ ન આવે, કરશે પ્રભુ કલ્યાણ ;

તુજ કાજે મુજમાં સો હાથવડેડું નેર છે !

તારે માટે પ્રેમે દઈ દઉં મારા પ્રાણ ! —

મારા લાડકવાયા લાલ, જીવે જગમાં ઘણું ! ૫

પારણું

* ગરબી * .

- નીંદરડી આવીને મારા બાગમાં પેઠી ;
નીંદરડી તું તો છે કૂલ-ચાર :
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૧
- નીંદરડી આવીને મારા વાસમાં પેઠી ;
નીંદરડી તું તો છે તેજ-ચાર :
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૨
- નીંદરડી ! તો કનૈયાની આંખમાં પેઠી ;
નીંદરડી ! તું તો છે કીકી-ચાર :
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૩
- નીંદરડી ! કનૈયાને તું લોલજે બેઠી !
કનૈયો તું જેવો દૂધ-ચાર :
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૪
- નીંદરડી ! તું કનૈયાને રહેજે રે લેટી !
કનૈયો છે પૂરો હૈયા-ચાર :
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૫
- નીંદરડી ! કનૈયો મારા પ્રાણની પેટી :
બાળવજે મારો એ અમૃત-ચાર !
હાં રે પોઠે મારો કનૈયો. ૬

ઝૂલણું

• ગરબી-રાગ ભીમપદ્યમ* •

લાડકડો લાલ મારો હૂલે ને ઝૂલે,
ફૂલે વધાણુ એની ચાલ :

મારો હૂલે ને ઝૂલે. ૧

માતાનાં દૂધ અને પિતાની છાંયડી,
દિન દિન વધે મારો બાગ :

મારો હૂલે ને ઝૂલે. ૨

હેયાનાં તેજ અને આખોના અમરત,
હસતા ખીલે એને લાલ :

માગે હૂલે ને ઝૂલે. ૩

દેવોની વાડીનુ ફૂલ એક મીઠું,
મારી વાડીમા ફળે ફાલ :

મારો હૂલે ને ઝૂલે ૪

આખોમા તારલા ને મુખે છે ચંદ્રમા,
ચોળ્યા પ્રભાતરંગ ગાલ :

મારો હૂલે ને ઝૂલે ૫

પૂર્વ ને પશ્ચિમ જે મુઠ્ઠીમાં જાંધે,
હૈયે વિજય કેરી માળ :

મારો હૂલે ને જૂલે.

૬

જગની વસંત મારો નયો ઉઘાડશે,
બરશે થલોથલ થાળ :

મારો હૂલે ને જૂલે.

૭

માતાપિતાનાં ઉરમંદિર ઉજાળશે :
અવો ઘણેરું મારો લાલ !

મારો હૂલે ને જૂલે.

૮

નિદ્રાણીનું ગીત

• રાધેા પનથટ રસિયા રાજ, પાણીડાં કેમ ભરિયે •

પોઠો પોઠો રે નીંદરપોઠણે, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 પોઠો પોઠો જગતનાં બાળ, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 ઢાંકુ થાક્યાં તન મુજ ઓઠણે, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 આંખે દાખી સૂએ શમશાલ, વહાલીડાં, નીંદરીએ ! ૧

ઢાળું ચતુર દિશાના ઢાલિયા, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 નાખું વાદળિયાળી તળાઈ, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 ગારો ભજન સર્જનના ઓલિયા, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 રખે ભૂલો એ સ્વર્ગસગાઈ, વહાલીડાં, નીંદરીએ ! ૨

મૂકું ઓશીડાં દેવમાળનાં, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 રાખું ગાલમસૂરિયે ચંદ, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 કાઢો દૂર પગરખાં કાળનાં, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 ઘડી લ્યો વિસ્મૃતિ આનંદ, વહાલીડાં, નીંદરીએ ! ૩

ભૂલો ભવનાં ભારણુ ભ્રાંતિનાં, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 જૂલો શુભ સ્વાને ઘડી ચાર, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 આપું રોજ વિસામા શાંતિના, વહાલીડાં, નીંદરીએ !
 ભેળે કૂલશી ઊગતી સવાર, વહાલીડાં, નીંદરીએ ! ૪

୭

ଗୃହମଣ୍ଡପ

બાળ કાનુડો

• ચાલી ચાલી ગોકુળની વજનાર કે મહીડાં વેચવા રે લોલ •

કાનુડા ! કહે મુજને, તું કદી હૂતો કે મારા જેવો નાનુડો રે લોલ ?
મારા જેવો નાનુડો તે થયો ક્યાંથી કે આવો મોટો કાનુડો રે લોલ ? ૧

કાનુડા ! કહે, કેવું તુજને ગમતું કે ગોકુળ ગામમાં રે લોલ ?
ગમ્યું ત્યાં શું તારલિયાથી વધતું કે ગોપીઓના ધામમાં રે લોલ ? ૨

કાનુડા ! તેં પૂછ્યું કદી તુજ જાને કે ક્યાં છે મારી દેવીઓ રે લોલ ?
રોઈ રોઈ પૂછું હું તો જાને કે ઢીંગલી શી એવી ઓ રે લોલ ? ૩

કાનુડા ! તું સમતો તારા-લખોટા કે ચંદા કેરી ફેરીએ રે લોલ ?
માડી શેં ન મુજને દેતી એ તારા કે સમવા શેરીએ રે લોલ ? ૪

કાનુડા ! શું રોતો ઘડી ઘડી સહેજે કે મહીડાં ચાખવા રે લોલ ?
બા શું હૈયે ચાંપી દેતી ખાવા કે છાનો રાખવા રે લોલ ? ૫

કાનુડા ! એ ફૂળાં ફૂળાં હૈયાં કે કહીં તે દીઠડાં રે લોલ ?
બા શું તારી ઘડીએ ઘડીએ લેતી કે ચુંબન મીઠડાં રે લોલ ? ૬

કાનુડા ! શું જશોદામાતા તારી કે ગાતી રાતે હાલડાં રે લોલ ?
ઉ-ઉ કરી સુણવા એ અમે રોમયે કે માતનાં બાહુડાં રે લોલ. ૭

કાનુડા ! શુ બાપુજી રોજ તારે માટે કે સુખડી લાવતા રે લોલ ?
લેવા બાઉ સામે ત્યાં મને જિયડી કે ખભે ચઢાવતા રે લોલ ? ૮

કાનુડા! કહે, સંતાકૂકડી રમવા કે હતી તને બેનુડી રે લોલ ?
હતી તને ઝમઝમ ઝાંઝર ઝમતી કે ધોળી ધેનુડી રે લોલ ? ૯

કાનુડા! શું માખણ ચોરી ખાતો કે અમૃત માતનાં રે લોલ ?
બા શું તને ચોંટી બણતી ગાલે કે માનતી એ વાત ના રે લોલ ? ૧૦

કાનુડા! તેં માટીનાં ઘર આવાં કે ટીધાં પાછાં ભાંજવા રે લોલ ?
ટીધા કઢી પત્તાંના ભડ મહેલ કે ઘડી સૌને આંજવા રે લોલ ? ૧૧

કાનુડા! તું પાછો મારી સાથે કે રમવા આવશે રે લોલ ?
નાની મારી રંગીન ગાયનાં દૂધ કે દોહી પીવા ભાવશે રે લોલ ? ૧૨

કાનુડા! જો કાગળ હોડી મારી કે તરવા મૂકશું રે લોલ ?
જોજે, નહીં પાણીમાં રૂખી જાય કે રખે જરી ચૂકશું રે લોલ ! ૧૩

કાનુડા! ત્યાં બેઠા કાલી કાલી વાત કે કરશું બેલતાં રે લોલ ;
આવશે મેના પોપટ મોર કે બોલ ઉકેલતાં રે લોલ. ૧૪

કાનુડા! જો જથોદાખા તારી મુણશે કે અમને લોલતાં રે લોલ,
કહેશે, તારા જેવું હજીયે સૌ બાળ કે કાણું કાણું બોલતાં રે લોલ ! ૧૫

કાનુડા! કહે મુજને, તું ફરી બનશે કે મારા જેવો નાનુડો રે લોલ ?
મારા જેવો નાનુડો છે તેને કરશે કે તારા જેવો કાનુડો રે લોલ ? ૧૬

મારી બહેની

• સારુ સારુ રે સરત શહેર, મુજબ અલખેલી •

મારા હૈડાનો હલકાર,
મીઠડી બહેની તું!

આવે ચાંદનીનો ચમકાર,
મીઠડી બહેની તું! -

આછેરાં અરુણાં અજવાળાં ઉધા ભરે જગમાંય રે,
મુજ આંગણિયે એવાં તારાં તેજ મધુર ઢાળાય :
મધુરી બહેની તું! ૧

વ્યોમઅટારી તારા ટાંગી ચંદ્રા ફરતી જેમ રે
ફૂલપગલી પૃથિવીમાં પાડે, આવે રસભર તેમ,
રસીલી બહેની તું. ૨

વીરા પરથી વારી જતી હો અધીરી અધીરી બહેન રે,
વીરાનાં હુખડાં લેવાને તત્પર રહે દિનરેન!
અધીરી બહેની તું. ૩

ખરતા તારા સરતા કોરે નલ રૂપેરી નૂર રે,
તુજ વાતડીના ચમકારા એમ સરે મુજ ઉર :
વહાલી બહેની તું, ૪

માતલડીનાં હેત અનેરાં ઉર સંઘરતી બહેન રે,
જગ અંધારે વીરા પર તુજ છે ચંદાણું નેન .

મોંઘી બહેની તુ.

૫

પર્વતશિખરે ધૂમમ વિપેથી શુક હમંતી જોય રે,
આ સસારે એમ સુધામય હાસ્ય મીઠું તુજ મોહ્ય :
હમતી બહેની તુ.

૬

મોઘેરી બહેની મારી, તું વીરાની કરખાંહ રે,
વીરાના સરવરદ્વયે તુજ ભાવતણી રહો છાંય !
વિરલી બહેની તુ.

૭

બળતા વાયુ જગવાડીમાં બાળે ધુમળાં ફૂલ રે,
ત્યાં મુજ બહેનડલીની શીળી વરને વૃષ્ટિ અમૂલ !
મીઠડી બહેની તુ.

૮

માતાના બાગની હો શુલકળી ! ખીલી પ્રસરાવ સુવાસ રે !
અદલ હૃદયમાં વમજો તારુ મધુરું મધુરુ હાસ !
મારી બહેની તુ.

૯

મારા હૈડાનો હલકાર, મીઠડી બહેની તુ :
આવે ચાંદનીનો ચમકાર, મીઠડી બહેની તુ !

બહેનને આંગણે

• સનખનપુરા સાચી મા બહુચરા •

- આવો, વીરા, આવોની મારે આંગણે !
વેરું રોહનાં કુસુમ સારે આંગણે. ૧
- વીરા, છાંટું સુધાનો છંટકાવ ને,
લરું બારણે પ્રભાતનો પ્રભાવ ને ! ૨
- આજે માતળયો આવે મારે ઝૂંપડે,
એની બહેનડીવું હૈયું વીણુ શું પડે ! ૩
- આજે હૈયાના મર્મ કંઈ ખોલશું ;
સુખદુઃખના બે ખોલ કંઈ ખોલશું. ૪
- મારા વીરાનાં લેઉં સહુ દુઃખડાં,
થળે કાળાં પાપીનાં ભૂંડાં મુખડાં ! ૫
- ભૂંડું જગત કરે ને વઢે વાંકડું,
નડો તે ના વીરાનું ઉર રાંકડું ! ૬
- મારા વીરાને તે નહીં સંતાપશે,
વીરા માટે બહેની આ પ્રાણ આપશે ! ૭

વીરા, બોલોની બોલ મધુમીકડા !
 હૈયાહર્ષ રહે ન અણુદીકડા. ૮

વીરા, વહાલે વધાવું હીરા રત્નથી ;
 એવો વીરો જડે ન લાખ યત્નથી ! ૯

‘મારો વીરો’ કહેતાં ભરાય મુખ ને !
 વીરા, ધન્ય કહેવારો માતૃમુખ ને ! ૧૦

મારા તાતબાપા ! કુળને દીપાવજો !
 જગે કુદનશું કીરતિ અંકાવજો ! ૧૧

મેઘ ગાળે ને ગરળે ગગનમાં,
 એવા ગાળે, વીરા, આ ધરાજનમાં ! ૧૨

પિતૃવેલીને છાંય શીળી આપજો,
 અમી સીચીને તાપ સહુ કાપજો ! ૧૩

દીન બહેની અતર સદા માગતી :
 મારા વીરાની જ્યોત રહો જાગતી ! ૧૪

આવો, વીરા, આવોની વારી જાઉં ને !
 મણિમુખડું દેખી હું મલકાઉં ને ! ૧૫

વીરા, આવો, વિરાળે મારે આંગણે !
 ભર્યા દીપે છે તેજ સારે આંગણે ! ૧૬

ભાઈબીજ

• વહેલા આવજો હો લાલ •

બીજના ચાંદલિયાશેઠ અગમગતો જરી આવજો, હો વીર!
 ઉર ઉછળાવજો, હો વીર!
 મારી અંધારી રાતડલીને વિલસાવજો, હો વીર!
 મહિયર લાવજો, હો વીર!—

લાંબા પટ આકાશના, લાંબા મહિયર પંથ;
 ધગધગતો દિન દોહ્યલો, નહીં રજનીનો અંત :

બાંકા ચાંદલિયાશેઠ ધમધમતો જરી આવજો, હો વીર!
 ઉર ઉછળાવજો, હો વીર!
 મારી ચણચણતી રાતડલીને ચમકાવજો, હો વીર!
 મહિયર લાવજો હો વીર! ૧

નહીં સાગર પર શઢ ઊડે, નહીં વાટે કો વેલ;
 વરસ વરસના વાયદા, આંખડલીના ખેલ;

હસતા ચાંદલિયાશેઠ ઝુમઝુમતો જરી આવજો, હો વીર!
 ઉર ઉછળાવજો, હો વીર!
 મારી વનઘેરી રાતડલીને મલકાવજો, હો વીર!
 મહિયર લાવજો, હો વીર! ૨

મુખદુખ કેરી ગોઠડી, મીઠી મહિયર યાદ;
સાઠ ઘડીનાં મોણલાં, ભૂલ્યે વર્ષવિપાદ :

જિજ્ઞાસાંદલિયાયો ઝગડુળતો ફરી આવજો, હો વીર!
        ઠર ઠછળાવજો, હો વીર!
મારી અંધારી રાતડીને અદલ હુલાવજો, હો વીર!
        મહિયર લાવજો, હો વીર!

રક્ષાબંધન

• શહેરનો સૂબો ક્યાં આવશે રે •

મોર્યા ને મહાત્યા મેહુલા રે,
ભરભર નીતર્યા નેવ રે, વીરાજી મારા !
ખાંધો બળેવની રાખડી રે !
વીરાને આંગણ મહાલવા રે
આવી બહેનાંની બળેવ રે, વીરાજી મારા !
ખાંધો બળેવની રાખડી રે !—

આજે શ્રીકૃષ્ણની પર્વણી રે,
ધારે મહેરામણ ધીર રે, વીરાજી મારા !
ખાંધો બળેવની રાખડી રે !
ગાજે બહેનીને અંતરે રે
કુળનો મહેરામણ વીર રે, વીરાજી મારા !
ખાંધો બળેવની રાખડી રે !

રગે ભરી મારી રાખડી રે,

અદ્ભુત રચાયુ એનું તત્ર રે, વીરાણ મારા!

બાધો બહેનાંની રાખડી રે!

મૂથી એ વહાલને તાતણે રે,

મોંઘા મળ્યા છે મહી મત્ર રે, વીરાણ મારા!

બાધો બહેનાંની રાખડી રે!

૨

લળકે દેા દેવની આખડી રે,

એવું લળકે છે એનું ફૂલ રે, વીરાણ મારા!

બાધો બળેવની રાખડી રે!

બાધ્યુ છે દિલને દોરલે રે

બહેનીનું હેત કઈ અતૂલ રે, વીરાણ મારા!

બાધો બહેનાંની રાખડી રે!

૩

વીરો કુળવાડીનો મોરલો રે,

હૈયુ ઠર્યાનું એક દામ રે, વીરાણ મારા!

બાધો બહેનાંની રાખડી રે!

સાત સાત પેઢીનો આલલો રે,

બહેનીની આખનો આરામ રે, વીરાણ મારા!

બાધો બહેનાંની રાખડી રે!

૪

આવે વીરા ! ખાંધું હાથમાં રે,
ખહેનીનો સ્નેહજલકાર રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

તૂટ્યા ન તૂટે કોઠથી રે,
ભાઈખહેનના એ તાર રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

૫

મેાંધી બળેવની રાખડી રે,
મેાંધા ખહેનાંના ઉરભાવ રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

મેાંધા તું વીર કુલદીવડો રે,
મેાંધા જીવનના એ લહાવ રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

૬

વહેજે અભય તારી વાટડી રે,
જળજે અખંડ તુજ જ્યોત રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

ભવમાં અહલ પ્રભુ ! રક્ષજે રે
ખહેનીની એકલ એાથ રે, વીરાજી મારા !
ખાંધેા ખહેનાંની રાખડી રે !

૭

રંગે ભરી મારી રાખડી રે,

અદ્ભુત રચાયું એનું તંત્ર રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બહેનાંની રાખડી રે!

ગૂંથી એ વહાલને તાંતણે રે,

મોંઘા મળ્યા છે મહીં મંત્ર રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બહેનાંની રાખડી રે!

૨

લજકે ડો દેવની આંખડી રે,

એવું લજકે છે એનું ફૂલ રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બળેવની રાખડી રે!

ખાંધું છે દિલને દોરલે રે

બહેનીનું હેત કંઈ અતૂલ રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બહેનાંની રાખડી રે!

૩

વીરો કુળવાડીનો મોરલો રે,

હૈયું ઠર્યાનું એક હામ રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બહેનાંની રાખડી રે!

સાત સાત પેઢીનો થાંભલો રે,

બહેનીની આંખનો આરામ રે, વીરાળ મારા!

ખાંધો બહેનાંની રાખડી રે!

૪

આવે વીરા ! બાંધું હાથમાં રે,
બહેનીનો સ્નેહઝલકાર રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે !

તૂચ્યા ન તૂટે કોઈથી રે,
લાઈબહેનના એ તાર રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે ! ૫

મેાંધી બજેવની રાખડી રે,
મેાંધા બહેનાંના ઉશ્ભાવ રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે !

મેાંધા તું વીર કુલદીવડો રે,
મેાંધા જીવનના એ લહાવ રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે ! ૬

વહેજે અભય તારી વાટડી રે,
જળજે અખંડ તુજ જ્યોત રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે !

લવમાં અદલ પ્રભુ ! રક્ષજે રે
બહેનીની એકલ એાથ રે, વીરાળ મારા !
બાંધેા બહેનાંની રાખડી રે ! ૭

ખાપુલ

• મારી માતે કહેલે તે આણાં મોકલે રે •

ગાજે સિધુ ગંભીર ઘેરાં ગીતડે રે,

ગાજે બિડો બિડો ધૂધવાટ :

ગાજે મોંઘા ખાપુલના બોલડા રે.

મોજાં બિછળે બિચે ને પાછાં બિતરે રે,

એવા બિતરે ચઢે ઉકળાટ :

ગાજે મોંઘા ખાપુલના બોલડા રે.

૧

એને બોલે બોલે બોધ બિતરે રે,

જેવા વરસે શીળા વરસાદ :

ગાજે મોંઘા ખાપુલના બોલડા રે.

બિગી જૂલી રહે બાળઉર લીલુડાં રે,

બંધું જીવન બંને આગાહ :

ગાજે મોંઘા ખાપુલના બોલડા રે.

૨

એના ઉર પર તરે ઝાઝાં નાવડાં રે,
 સદા વહી રહે સંસારનો ભાર;
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે.
 ભયે ખલે બેસાડીને આનંદમાં રે
 એ તો સૈને ઉતારે તરીપાર:
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે. ૩

એનાં નેણથી હજાર હેત નીતરે રે,
 પૂરે નવસેં નદીઓનાં નૂર:
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે.
 એનાં દૂધથી ચે નીર મોંઘાં દેખિયે રે,
 ભરી દે સૌ ભાવે ભરપૂર:
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે. ૪

એને હૈયે છે માતી મોંઘાં મૂલ્યનાં રે,
 જાણે હીપે કે દેવ કેશ દેશ:
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે.
 એને અંતર છે અમૃતના ધોધવા રે,
 એને હીઠે ટળે દિલકલેશ:
 ગાજે મોંઘા બાપુજીના બોલડા રે. ૫

એ તો આપે આપે ને રીઝે રીઝવી રે,

એનું કીધું ન કોઈથી કરાય :

ગાજે મોંઘા બાપુછના બોલડા રે.

વહાલે વારે બતાવી ધીમે વાંકને રે,

પેટે દાબી બધું એ ભૂલી જાય !

ગાજે મોંઘા બાપુછના બોલડા રે.

૬

એ છે સિંધુ કે વડલો કુળવાસનો રે,

એની છાંયે સમાય કુળમેન :

ગાજે મોંઘા બાપુછના બોલડા રે.

એનું દિલડું ના કે પણ દુભાવશે રે,

પાય પૂજાએ એના દિનરેન !

ગાજે મોંઘા બાપુછના બોલડા રે.

૭

୯

ଗୋପଗୁଣ

ખંસરી

• ગરબી—રાગ દેશ •

ફર ફર બળવે કોઈ ખંસરી,
 વનવન ઝીલે સૂરધાર :
 ફર ફર બળવે કોઈ ખંસરી. —

ઉર ઉર જગાવે કોઈ ખંસરી,
 જનજન ઝીલે ઉરધાર :
 ફર ફર બળવે કોઈ ખંસરી. ૧

રસ રસ રેલાવે કોઈ ખસરી,
 ઘનઘન ઝરે જલધાર :
 ફર ફર બળવે કોઈ ખંસરી.

નસ નસ નચાવે કોઈ ખસરી,
 તનમન ભરે ટલધાર :
 ફર ફર બળવે કોઈ ખંસરી. ૨

ડગમગ ડોલાવે કોઈ બસરી,
 થનગન રમે નવધાર
 ફર ફર બળવે કોઈ બસરી

જગ જગ ઝુલાવે કોઈ બસરી,
 ધનધન ઝમે રવધાર
 ફર ફર બળવે કોઈ બસરી. ૩

સૂર સૂર સમાવે કોઈ બસરી,
 વનવન ઝીલો સૂરધાર !
 ફર ફર બળવે કોઈ બસરી

ઊર ઊર જગાવે કોઈ બસરી,
 જનજન ઝીલો ઉરધાર !
 ફર ફર બળવે કોઈ બસરી ૪

ગોવાળિયા

• હું રે ગોવાળણુ રે ગોકુળ ગામની •

આવો ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

આંગણુ અજવાળતા આવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !—

તમારે પાવલે રે રજકણુ સર્જનની :

મારા તે ચોકમાં જડાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૧

તમારાં વાછરૂં રે સોના રૂપાતણું :

આલની ગભાણું ગંઠાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૨

તમારી ગાવડી રે દેવોની પૂતળી :

મધુવનવ્યેએ વળાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૩

તમારો વાઘજી રે ભાનુ ઉતાપિયો :

સોનાખીલે તે જધાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૪

મુધાને દૂધલે રે જગને અખાવતી

ચદ્રશિંગી કામધેનુ લાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૫

કેસરિયા વાઘા રે રેલાતા રંગમાં :

મારી અટારી જળકાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૬

અંતરની ખારીએ રે ફેરાવુ કૂલડાં

સૂના મદિરિયા જગાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૭

મારી યે ધેનુઓ રે લાખેણા લાવલરી .

લીલી આ કુજે ચરાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૮

ગેડી દડૂલીઆ રે રમો મારા રતનથી

મુરનદીતીરનો થો દાવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૯

તમારી વેણનાં રે વીંધ વીંધ વેધતાં

વીંધવા આતમ મારો આવો !

ગોવાળિયા રે મારે આંગણિયે !

૧૦

ગોપિકા

* ગરબી-રાગ માલ * *

મારી મટુકીમાં હો મહારાજ ! મહીડાં છલકે રે !
તારી વાંસલડી સુણી આજ, હૈડાં ઢળકે રે !—

મારી ગાવડિયોનાં શુદ્ધ ગોરસ મીઠડાં રે,
તારી ગંસરીએ લંટી ખુદ્દ, પડતાં દીઠડાં રે !

ડાળે ડાળે મંજરી હાલે જૂલી પૂર :
ખાલે ખાલે ગંસરી સુણતાં ડાલે મારું ઉર :
—હૈડાં ઢળકે રે !

મારી મટુકીમાં હો મહારાજ ! મહીડાં છલકે રે ! ૧

આછી આછી ઉધાની રેલ જગમાં ધસતી રે,
મોઘા મધુવનમાં કરે ખેલ હસતી લસતી રે :
એવી વેળ ભર્યાં મુજ એહ ગોરસ મીઠડાં રે,
તારી વાંસલડી સુણી તેહ પડતાં દીઠડાં રે !

કિલકિલ કરતી કોકિલા પળપળ જે પ્રતિસૂર :
જળથળ જૂમે કોડિલાં, સુણતાં ધૂમે મારું ઉર :
—હૈડાં ઢળકે રે !

મારી મટુકીમાં હો મહારાજ ! મહીડાં છલકે રે ! ૨

ધીમે ધીમે પડે ધણુ મગ, રવિનાં પગલાં રે,
 ફૂલે ફૂલે ફૂટે નવરગ, ભરતા ડગલાં રે,
 ચાલી લખને હું તે ઘર બહાર ગોરસ મીઠડા રે,
 તારી બગરીને સ્વરધાર પડતા દીઠડા રે!

ચારો ચરતી ગાવડી થોભે ઘડીભર દૂર
 અનહદ લોભે આવડી, સુણતા ડોલે માડુ ઉર
 -હેડા ઢળકે રે!

મારી મટુકીમા હો મહારાજ! મહીડા છલકે રે! ૩

બિલો રહી શું વગાડે એમ, બસરી ઝરતી રે!
 હાવા ધગધગતી ઝટ તેમ બગશે ધરતી રે
 હો રે ઝીલ! ઢાળાઈ નય ગોરસ મીઠડા રે,
 મારો માલવડો ભીંજાય, પડતા દીઠડા રે!

હું ગુણહીણી ગોપિકા, તું ગુણસાગર શૂર
 મહીડા મારા ઝીવી લે, પછી આ ખીંચે માડુ ઉર
 -હેડા ઢળકે રે!

મારી મટુકીમા હો મહારાજ! મહીડા છલકે રે! ૪

વહાલમની વાંસળી

• કામણુ દીસે છે અણખેલા તારી આંખમાં રે •

તારી થાઉં રે વાંસળિયાં ધ્યારે વહાલમા રે ?

એ મુજ ખ્યાલમાં રે :

તારી થાઉં રે—

વનવનનો રસ લરતી ખીલું,

અંગ બને રંગે રંગીલું ;

સ્વર ઝીલું તુજ અપલા અશુલિયાલમાં રે :

એ મુજ ખ્યાલમાં રે.

૧

વનતરુનું શુવન ધન આંખું,

સમમુખે અમૃત તુજ આંખું ;

શ્વાસેશ્વાસ લરી રાખું ચિરકાલમાં રે :

એ મુજ ખ્યાલમાં રે.

૨

તરવરતા નલકઠે તારા,

સરવરતીરે હંસપુકારા ;

જૂથું મારા વહાલમની કરમાલમાં રે :

એ મુજ ખ્યાલમાં રે.

૩

ઉરભર કંઈક ઉમળકા લાવું,
 પ્રિયમુખના સંદેશ વહાવું;
 ભેડ અભેડ રચાવું નવસૂરતાલમાં રે:
 એ મુજ ખ્યાલમાં રે.

૪

તુજ કરમાં સોહાગણુ સોહું,
 તુજ રસરેલ વહંતી મોહું:
 સૂકો ટુકડો લકડીનો હું હાલમાં રે!
 એ મુજ ખ્યાલમાં રે.

૫

તુજ અમીગીતતાણું વાહન આ
 ક્યારે ધનુ છતી તુજ મન આ:
 અદલ શમ્યું છવન આ એક સવાલમાં રે!
 એ મુજ ખ્યાલમાં રે:
 તારી થાઉં રે વાંસળિયાં ક્યારે વહાલમાં રે?

૬

મટુકીમાં કાનુડો

• જે કોઈ અંખીકાછ માતને આરાધશે રે લોલ •

- મારી મટુકીમાં જોલે મારો કાનુડો રે લોલ,
મારો કાનુડો છુપાયો મહીં છાનુડો રે લોલ. ૧
- મારી મટુકીમાં નંદનવનના મહેલ છે રે લોલ,
એમાં ગોકુળિયાથી મોટી રેલછેલ છે રે લોલ. ૨
- સખી! લાગે શાને અજળ તુંને એવડું રે લોલ ?
મારી મટુકીનું જાડુ તેવતેવડું રે લોલ ! ૩
- જોની, ચાંદલો છે કેવો મોટો આલમાં રે લોલ,
તે તો સહેલમાં સમાતો વેતલ છાળમાં રે લોલ. ૪
- મારી મટુકી છે એવી આલ જેવડી રે લોલ,
મારો કાનુડો તે માગે મોટી કેવડી રે લોલ ? ૫
- મારી મટુકીનાં મહીડાંએ લોલાવિયો રે લોલ,
એની ઝંસરી જળવતો થોલાવિયો રે લોલ. ૬
- મારી મટુકીમાં નાખ્યો એણે હાથને રે લોલ,
મહીડાં દેખીને ભૂંડ્યો પોતાની જાતને રે લોલ. ૭
- અલ્યા, એવો ક્યાંથી આવ્યો નિર્લજ ચારડો રે લોલ ?
જા રે, અમો નહીં ગણીએ ગુર્જર-સોરઠો રે લોલ ! ૮
- સખી, મટુકીમાં એવું તે શું દીઠડું રે લોલ,
એને લાગ્યું ગોકુલ-મથુરાંથી મીઠડું રે લોલ ? ૯

- જા રે, કાનુડા, શું હજી રહ્યો બાહુડો રે લોલ ?
શાને વીનવે તું એવો બની કાહુડો રે લોલ ? ૧૦
- મારી મટુકી છે નાની, ભેની ભાંગશે રે લોલ ;
મારાં મહીયાં ઢાળાશે, તુંને વાગશે રે લોલ !— ૧૧
- સખી, માને નહીં એ તો મારી વાતમાં રે લોલ,
એને છોડી હું તો આશું સહિયર સાથમાં રે લોલ. ૧૨
- માથે મટુકી તો ભારી ભારી લાગતી રે લોલ,
ધીરે ધીરે મારી જિઢણ ભારે ભાંગતી રે લોલ. ૧૩
- મ તો મટુકી ઉતારી નીચે વાટમાં રે લોલ,
માંડોં ભેયું તો કાનુડો બેઠો દાઢમાં રે લોલ ! ૧૪
- એની બંસરીના બોલ ત્યાંથી ફૂટતા રે લોલ,
મારી આંખડલીના તારા હસી તૂટતા રે લોલ. ૧૫
- સખી, મટુકીમાં બોલે એવો કાનુડો રે લોલ,
ઠ્યારે કાનુડો છુપાયો મહીં છાનુડો રે લોલ ? ૧૬
- ભેની, વિશ્વ આ વિશાળ તો ઢેયું દિસે રે લોલ ?
તોયે સમાતું એ આંખની કીકી વિયે રે લોલ. ૧૭
- મારી મટુકી છે નાની તોયે કેવડી રે લોલ ?
અદલ કાનુડો મહીં માય તેવતેવડી રે લોલ ! ૧૮

મહિયારી

• ઓધવજી, સંદેશ કહેજો શ્યામને •

મહિયારી ! ક્યાં ચાલી ગોકુળ ગામની ?

દોણીમાં તેં રાખ્યું શું સંતાડી જો ?

તરસ મને લાગી છે અમૃત નામની ;

મુજને શું ના દે તુજ મહી ચખાડી જો ?

મહિયારી ! ક્યાં ચાલી ગોકુળ ગામની ?

૧

ગમે મને તારાં હરિયાળાં ખેતરાં,

તુજ દૂધાળાં ધિંગાં ઢોર લડકતાં જો :

કાં લડકે ?-જો આ ઝાડીનાં ઝાંખરાં,

આવ, પડી અહીં સુણિયે હૃદય ધડકતાં જો !

મહિયારી ! ક્યાં ચાલી ગોકુળ ગામની ?

૨

વાડતણે જૂણે તુજ દોણી મૂકશું,

તુજ ઊંઠણુ આ કમદી પર ટંગાશે જો ;

ને આ લીલી ચાર ઉપર જરી જૂકશું,

આત્મા ઊડાં અમૃત ત્યાં પી પાશે જો :

મહિયારી ! ક્યાં ચાલી ગોકુળ ગામની ?

૩

ગોરસ

• શામળા ગિરધારી •

મારી ગોરસીનાં ગોરસ આ લેશે કે રંગલર રસિયાળ ?
 મારાં ગોરસનાં મૂલ નહીં થાય, રંગલર રસિયાળ ;
 એનાં અણુમૂલાં મૂલ ક્યાંથી દેશે કે રંગલર રસિયાળ ?
 એ તો વેચાયાં નહીં વેચાય, રંગલર રસિયાળ !

૧

રેડે સૂરજ કિરણની ધારા, કે રંગલર રસિયાળ,
 ઝીલે ધરા, ગ્રહો ને સોમ, રંગલર રસિયાળ ;
 એના અંતરપ્રકાશ કંઈ ન્યારા, કે રંગલર રસિયાળ,
 નહીં પામે એ દાસવતાં વ્યોમ, રંગલર રસિયાળ.

૨

ઉપા સંધ્યાનાં ઉર નલ ખોલે, કે રંગલર રસિયાળ,
 સોના રૂપાની રેલમહેલ, રંગલર રસિયાળ ;
 એના હૈયાં ચઢે રસખોલે, કે રંગલર રસિયાળ,
 એની લક્ષ્મીના અઢળક ખેલ, રંગલર રસિયાળ.

૩

બ્યોમે આશાના મેહુલા ખડકે, રે રંગભર રસિયાણ,
 ધતુ સાત સાત રંગે ત્યાં સોદા, રંગભર રસિયાણ;
 એનાં રત્નોને ભૂમિ ક્યમ અડકે, રે રંગભર રસિયાણ?
 એના જન્મ્યા ઝવેરી નહીં ડેાય, રંગભર રસિયાણ.

૪

મારી ગોરસીનાં ગોરસ આ ચાળો, રે રંગભર રસિયાણ,
 એ તો વેચાયાં નહીં વેચાય, રંગભર રસિયાણ:
 પ્રાણે પીવા એ ફૂલ્યા દેવ લાળો, રે રંગભર રસિયાણ,
 એ તો અંતરથી જ આપ્યાં અપાય, રંગભર રસિયાણ!

૫

દાણુ

• પાવવડો મારો મેયો, મોહનજી •

રહોને શામળિયા ! નંદના નાનડિયા !

આંતરવાં નહોય કદી એવાં રે લોલ :

ગોઝુળમાં દાણુ કદી ગોપે ન દીકલાં,

ઘેલાં તમારાં આ તે કેવાં રે લોલ ?—

રહોને શામળિયા !

૧

જા રે મહિયારણુ ! જા રે ગોવાલણુ !

દાણીનાં દાણુ નહીં ખોટાં રે લોલ •

મટકીનાં મૂલ્ય તારાં કરશે વજવાસીઓ,

મટકાંનાં મૂલ્ય તારા મોટાં રે લોલ !—

જા રે મહિયારણુ !

૨

મુણે શામળિયા ! વાંકા વાંકડિયા !

દિલડુ દુભાય મારું દાણુ રે લોલ :

કહો તો ચખાડુ મારાં મોઘેરાં મહીડાં,

ગોરમના ગુણુ ગુણી જાણે રે લોલ !—

મુણે શામળિયા !

૩

ને રે મહિયારણુ ! હૈયાં લોભાવણુ !

મહીડાં ચાખ્યે ન દાણુ ચૂકે રે લોલ :

તું રે લોળી શું એમ ભૂરફી લરમાવતી !

મહીડાંમાં એ શું હૈડાં મૂકે રે લોલ ?—

ને રે મહિયારણુ !

૪

શાણુ શામળિયા ! દાણી ફૂધલિયા !

ગોરસ છે મારાં અતિ ગોરાં રે લોલ :

આવો, બેસાડું ઘડી મારી મટુકીમાં,

છેતરાશે ગોમુળનાં છોરાં રે લોલ !—

શાણુ શામળિયા !

૫

વાહુ રે મહિયારણુ ! ગોમુળ ઉભળણુ !

કાળાં ગોરાં શું દાણુ માટે રે લોલ ?

હું તો શામળિયો ને તું તો છે ગોરડી,

મહીડાં ન લેઉં હૈડાં સાટે રે લોલ !—

વાહુ રે મહિયારણુ !

૬

ઠગણુ શામળિયા ! કપટી પાતળિયા !

લુગતી ઠગાઈ મેં તો નળી રે લોલ !

હૈડાં દીધાં ને દીધા પ્રાણુ પણ દાણુમાં :

લ્યો, લ્યો ચતુર મારા દાણી રે લોલ !

ઠગણુ શામળિયા !

૭

દૂધડાં દોહતી

• રાતઝી રળિયામણી, મનમોહનજી •

ગોરા ઉજમ, ગોરાં વહાણુલાં, મનમોહનજી !

ગોરાં ગોરાં ગોઢુલનાં ગામ :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

ગોરી ચબેલી, ગોરી વાદળી, મનમોહનજી !

ગોરી ગોરી હું ને તમે શ્યામ :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૧

કાળી ભૂકુટી, કાળી આંખડી, મનમોહનજી !

કાલી કાલી તમારી વાત :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

આવી અડપલાં મા કરો, મનમોહનજી !

મારા દૂધદોહપણિયા હાથ :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૨

કાળાં અખાડિયાં આલણાં, મનમોહનજી !

કાળા કાળજિયા અધાર :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

કાળી કાળી મારી ગાવડી, મનમોહનજી !

તેની ગોરી આ દૂધની ધાર :

દૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૩

કાળા ભ્રમર લમે વાડીમાં, મનમોહનજી !

ગોરાં ગોરાં કમળનાં ફૂલ :

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

દિલે સિંહાસન દેવનાં, મનમોહનજી !

કરજો કાળાં ગોરાંનાં મૂલ :

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૪

કાળી ફૂજે કહીં કોકિલા, મનમોહનજી !

ગોરા ગોરા આંખાના મોર ;

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

આથે વગાડો તમ વાંસળી, મનમોહનજી !

દો'તાં દહાડો જશે ચડી પહોર :

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૫

કાળાં તળાવ, ગોરા હંસલા, મનમોહનજી !

ગિડા ગિડા જીવનના ખોલ :

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

લાવો મટુકી તમ આત્મની, મનમોહનજી !

આ ફૂધડાંના સ્વાદ છે અમોલ !

ફૂધડાં દોહું રે મનમોહનજી !

૬

સવારમાં જળ ભરવા

• રાત્ર રાત્ર ગુલાબનુ ફૂલ, ગુલાબમા મહેકે છે •

- મેં તો લીધુંતું ગેડલુ માથે, સવારમાં જળ ભરવા,
વાટે નીસરી હું સખીઓની સાથે, મવારમાં જળ ભરવા. ૧
- અમે ચાલ્યાં ત્યાં ગેલડીઓ ખાંધી, સવારમાં જળ ભરવા,
ત્યાં તો લાખેણી લીલા એક લાધી, મવારમાં જળ ભરવા. ૨
- અમે ફૂવામાં ગેડલાં ઉતાર્યાં, સવારમાં જળ ભરવા,
ગિચે જે ચી જે ચીને સહુ હાર્યાં, સવારમાં જળ ભરવા. ૩
- અમે દોરીઓ એકમેક લીધી, મવારમા જળ ભરવા,
તાણી તાણીને અંતે છોડી દીધી, મવારમા જળ ભરવા. ૪
- ત્યાં તો સુણ્યો ધડાકો, અને ખીધાં, સવારમાં જળ ભરવા,
ગિચાં છલકાતાં પાણી ગિચે સીધાં : સવારમાં જળ ભરવા. ૫
- ભીંછ આંખડી ને લૂછતાં ગિલાં, મવારમાં જળ ભરવા,
ભીંછ ચૂદડી નિચોવતાં દૂધ્યાં, સવારમા જળ ભરવા. ૬
- અમે ફૂવામાં કૌતુક કર્ષી દીધું, મવારમાં જળ ભરવા,
હસતું કહાનડવુ મુખ તેમાં મીઠું : સવારમાં જળ ભરવા. ૭
- એ તો પેઠો હશે શુ મહીં પહેલે, સવારમાં જળ ભરવા ?
- અમે જઇએ તે કેટલુક વહેલે, સવારમાં જળ ભરવા ? ૮
- અમે ફૂવે તે કેમ કરી જઇએ, મવારમાં જળ ભરવા ?
- ગેટ પાણી કે કહાન ભરી વહીએ, મવારમાં જળ ભરવા ? ૯

કૂવાને કાંઠે

• પાલવડો મારો મેલો, મોહનજી • .

બોલ રે બોલ, મારા કાલા હો કહાનજી !

આવડલી મત કોણે કીધી રે લોલ ?

કૂવાને કાંઠે અમે મૂંગાં રે બિલલાં,

કોણે પરાણે ગત કીધી રે લોલ ?

૧

સાતે તે સમુદર કૂવામાં સાંપડ્યા,

ગળાણું નાખીને રહું ન્યાળી રે લોલ ;

બાર બાર વેળા બેડાં ઉતાર્યાં,

ભરું ભરું ને આવે ખાલી રે લોલ.

૨

થાકી થાકીને મારી દેડ વળી વાંકી,

ભમ્મર તો મારી લીંબણી રે લોલ ;

તેરમી વેળા મારું બેડકુ ઉતાર્યું,

લીધું છલોછલ તાણી રે લોલ.

૩

લપતો ને છપતો આવ્યો ત્યાં કહાનજી,

ઓળા પડ્યા ત્યાં મારે હૈયે રે લોલ ;

છૂટ્યું ત્યા ગળાણું ને ફૂટ્યું તે બેડકુ :

તુને શું, કહાનજી ! કહીએ રે લોલ ?

૪

એવું તે કહેતાં મારી આંખોમાં બિછળે
 સાતે સમુદર રેલી રે લોલ :
 કહાનજી ! બેઠું ભાંચું તેં મારું,
 ઘેર કેમ જાઉં અકેલી રે લોલ ?—

૫

ખારસેં બેઠલાં દેરાં અપાવું,
 અમૃત લરાવું કૂવે રે લોલ :
 સાતે સમુદરનાં ખારાં છે પાણીડાં,
 મારા છે સમ, શાની રુવે રે લોલ ?—

૬

કૂવાને કાંઠે અમે મૂંગાં રે બિલલાં,
 એવી તે ગત કોણે કીધી રે લોલ ?
 બોલ રે બોલ, મારા કાલા હો કહાનજી !
 આવડલી મત કોણે દીધી રે લોલ ?

૭

६

प्राण्यरंग

રસરસ કરતી રેલે વસંત હો,
 તરસી જગત અમીઝિદુ ઝીલે ;
 હયે મારે ધારા ફૂટે મીઠકડી,
 લૂટે વસંત ભર છલકે ખીલે :
 થનગન વનમાં.

૩

ઝાડીનાં ઝુંડમાં હોયિ વસંત હો,
 પાને પાને કળી મીંચાઇ હસે ;
 ઘેલી ઘેલી મારી લાગે વાતડલી,
 બાગે વસંત તેા નમે નસે.
 થનગન વનમાં.

૪

લીલા લલિત નવી લાવે વસંત હો,
 ઘેરાં ઘેરાં મારાં નયણાં ફરે ;
 હૈયે નવલ મહેક મહેકે રસિકડી,
 લહેકે વસંત ત્યાં ચમણે સરે.
 થનગન વનમાં.

૫

ઝીણું ઝીણું કંઈ શુંજે વસંત હો,
 ઊંડા ઊંડા ઉર લણકા દળે ;
 આઘે આઘે સખિ ! વાજે વાંસલડી,
 આજે વસંત કંઈ એ શું છળે ?
 થનગન વનમાં.

૬

ફૂલડાંની છાબ

• “ઝીણા ઝરમર વસે મેહ” •

ભરી ભરી મારી ફૂલડાંની છાબ :

ફૂલડાં દઉં કેને, સખી ?

ખોળી ખોળી વણું ધરતી ને આલ :

ફૂલડાં દઉં કેને, સખી ?—

વનવનનાં ફૂલડાં મેં ચૂંટ્યાં મધમધતાં,

ચૂંટી વસંત કેરી જ્યોતિ રે :

રંગેરંગે સો'તી, એના સૌરભથી મો'તી, તોયે

થાકું લેનારો ગોતી ગોતી !

હો ! ફૂલડાં દઉં કેને, સખી ?

૧

આશાભરી તે લાલી ચૂંટી ઉપાની,

ચૂંટી સંધ્યાની સૌમ્ય છાયા રે ;

પડતી ચંદની કેરી પાંદડીઓ ચૂંટી :

હ્યાં છે એના તે રસરાયા ?

હો ! ફૂલડાં દઉં કેને, સખી ?

૨

મારાં ભાગ્યનાં કુંકુમ છે લીધાં,
તેનાં અજળ ઉદય ને અસ્ત છીધાં :
કેઈ લટકે ને મટકે આવે છે.

૫

મારા ચૂંટ્યા મોહાગ ચંદ્રે ચોંટ્યા,
મારા પ્રારબ્ધના લેખ તારલે બેઠ્યા :
કેઈ લટકે ને મટકે આવે છે.

૬

મારાં ઉડાવ્યાં મોણલાં વાદળિયે,
ફેંટી છવનની રેખ કાળને તળિયે :
કેઈ લટકે ને મટકે આવે છે.

૭

તોય ઝરે છે અમી એની આંખોમાં,
ભર્યા સર્જનના સાજ એની પાખોમાં :
કેઈ લટકે ને મટકે આવે છે.

૮

ભુઓ, ભુઓ, કેઈ ભેગી આવે છે,
જન્મોજન્મના લહેણા લાવે છે :
કેઈ લટકે ને મટકે આવે છે.

૯

વહાલાની વેણુ

• પ્રગટ્યા શ્રીકૃષ્ણ મનભાવતા રે લોલ •

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ !

વેણુ વાગી ને જાગી જ્યોત જો :

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

તારલાના સંગમાં હું નાચતી રે લોલ,

ચંદ્રનો ત્યાં આજ્યો શો ઉદ્યોત જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

૧

સ્મૃતી કેવી હું જાણજાગમાં રે લોલ,

હતાં મારાં દિવ્ય મધુગાન જો :

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

નવલરસ હિરોજો હવે હોંચવા રે લોલ,

મ્યાંથી આ વેણુ પડી ઠાન જો ?

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

૨

વહાલો નચાવે ઉર વેણુમાં રે લોલ,
સાથે નચાવે હીરાનેણુ જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

હૈયુ ડોલાવે મારુ રાંકડુ રે લોલ,
વહાલાની વેણુના મોહનવેણુ જો :

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

૩

વેણુ વગાડે ધીરી વીરલી રે લોલ .
ધીરીને કરે વીલી અધીર જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

વેણુ ઝરે છે સુધાઝરણુમાં રે લોલ :
નયન મારા નીતરે નેહનાં નીર જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

૪

વહાલા ! વગાડ વેણુ વહાલથી રે લોલ .
વેણુનો પ્રાણુ બની ગાઉ જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ.

અતરનાં ગાન ઊઠા ઝીલવા રે લોલ,
વહાલાની વેણુ ક્યારે થાઉ જો !

વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ !

૫

બોલનાં બાણ

• છેતર્યા છોગાળે •

સખી ! વહાલીડે આવી જળધાટે ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
હું તો લોળી ભરમાઈ પડી વાટે કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ! ૧

સખી ! મીઠું મીઠું કુંક કહ્યું એણે ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
એવું ભર્યું હશે શું એનાં વેણે કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ? ૨

સખી ! નયણાં નચાવ્યાં એણે ઝીણાં ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
એની છલે વસે શું સૂર તીણા કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ? ૩

સખી ! દેખાડ્યાં સૂરજ ને ચંદ્ર ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
પછી બન્યા એ એવા રસબંદા કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ! ૪

સખી ! સંલગ્નાગ્યાં રામજી ને સીતા ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
એવા લંકાના ગઢ શા એણે છત્યા કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ? ૫

સખી ! મોરલીએ મોહી મન મારું ને કોલનાં દાણ માગ્યાં ;
એની મોરલીમાં હશે શું ગોઝારું કે બોલનાં બાણ વાગ્યાં ? ૬

સખી ! ઘડૂલો ચઢાવ્યો મારે માથે ને કોલનાં દાણુ માગ્યાં ;
એને છલકાતો રાખું કેમ હાથે કે બોલનાં બાણુ વાગ્યાં ? ૭

સખી ! હસી હસી હૈકું હુલાવ્યું ને કોલનાં દાણુ માગ્યાં ;
એના મર્માળા મુખે તન તાવ્યું કે બોલનાં બાણુ વાગ્યાં ? ૮

સખી ! આલને વીંટાળ્યાં મારે કોટે ને કોલનાં દાણુ માગ્યાં ;
મારું જીવન ખંધાયું એની ચોટે કે બોલનાં બાણુ વાગ્યાં. ૯

સખી ! જન્મોના જોગ એણે જોયા ને કોલનાં દાણુ માગ્યાં ;
અદલ પ્રાણુમાં છે પ્રાણુ એના પ્રેયા કે બોલનાં બાણુ વાગ્યાં ? ૧૦

વણમૂલાં વેચાણ

• માને તમારું તે તો ઘેલડી •

હું તો વેચાઈ વણમૂલે,
સખીરી! આજે
હું તો વેચાઈ વણમૂલે!—

સારી આ સૃષ્ટિનો ભર્યો ભંડાર જેમાં,
આવે ત્યાં કોણ તેની તૂલે ?
સખીરી! આજે૦

૧

જેયું જ્યાં મુખડું ત્યાં ખોયું મારું મનડું,
ભણ્યું એ જ સ્વર્ગ મારું ઝૂલે :
સખીરી! આજે૦

૨

હું તો કહેતી'તી એવા લાખ પડ્યા વાટમાં :
આજે ચતુરાઈ પડી ચૂલે :
સખીરી! આજે૦

૩

લાખો રતન મારાં રાખ્યાં જતનથી,
તે તો પતન પામી ડૂલે :
સખીરી! આજે૦

૪

માઝ્યાં તે માન કેના મળશે ગુમાનનાં ?
સોનુ સતાઈ રહે ધૂળે .

અખીરી ! આજે૦

૫

લાનુ જ ખિલાવશે ને લાનુ જ ણિડાવશે,
ખકજ તે ખીલીને શુ ફૂલે ?

અખીરી ! આજે૦

૬

અદલ એ વહાલમની આખમાં ઠઈ દેખી
પ્રાણ મારો માન બધુ ભૂલે :

અખીરી ! આજે૦

૭

૨૯

• પાલવડો મારો મેલો, મોહનજી •

લાગી છે ૨૯ એક તારી, મોહનજી !
 ખીજ છે વાત બધી ખોટી રે લોલ :
 મારો તો લાતુ છે મોરારી, મોહનજી !
 તારા અબૂકે ભલે કોટિ રે લોલ !—

તેજ તેજ તણખા ઝરે, રૂપ રૂપ અંખાર ;
 ખારાં જગનાં જીવવાં, મીઠા તુજ પડકાર :

એવું તે કોને જઈ કહેવું, મોહનજી,
 અતરની આશ એક ખોટી રે લોલ :
 લેવું તો મનમાન્યું લેવું, મોહનજી,
 ખીજ છે વાત બધી ખોટી રે લોલ.

૧

ઉપર નિરખુ આંખડી, નીચે નિરખું મેણ ;
 લોચન એજ બધે દિસે, એક વસ્તુ બહુ વેણ :

ત્યાં રે વસે મારો વહાલમ, મોહનજી !
 રહે છે ત્યાં ચિત્ત માતું ચોટી રે લોલ :
 સાચી છે વહાલમની આલમ, મોહનજી !
 ખીજ છે વાત બધી ખોટી રે લોલ.

૨

ઘેલી ધરણી ઘૂમતી, ઘેલી ભમતી, રાત ;
 ઘેલી એકલ નારની ઘેલી ઘેલી વાત :

હંયાસૂના શું રહેયો છેક જ, મોહનજી ?
 મારી છે માગણી જોતી રે લોલ ;
 મારે તો ચાંદલો એક જ, મોહનજી !
 ખીજ છે વાત ખધી જોતી રે લોલ !

હૃદયસુધા

• મહોલે પધારે મહારાજ, માણીગર મહોલે પધારે •

હૃદયસુધા છલકાય, અધરરસ ગાગરીએ રે;
અધરપુટે જે સમાય, સમાય ન સાગરીએ રે.—

આભઉરે ઉભરાતી વહે રે
નવનવ જગ અમીંગંગ;
વિશ્વ ઝીલે રસ એ, હું ય એવી
ઝીલુ આ હૃદયતરંગ,
અધરરસ ગાગરીએ રે.

૧

સરિત સરોવર રેલિયાં રે,
રેલ્યા સિંધુ વિશાળ;
આભ રેલાયા ને વિશ્વ રેલાયાં,
એવા એ હૃદયજીવાળ •
અધરરસ ગાગરીએ રે.

૨

વૃક્ષે વસંત વિરાજતી રે
ઊભરે ફૂલને હોઠ;
મધદરિયાનાં પહાડમોજશો
નેહનો ઊભરો મોટ :
અધરરસ ગાગરીએ રે.

૩

ઝીલે રવિઉર અદ્રિકા રે,
 ઝીલે પૃથ્વીને આભ ;
 નગત બધું એમ ઝીલતું એ
 હૃદયસુધાની છાબ :
 અધરરસ ગાગરીએ રે.

૪

વૈશાએ માગર જિછળે રે
 ને જેઠે આવે ઉધાન :
 ઉરસાગર અધરે ઊલટે એવું
 અધરમુધારસ પાન !
 અધરરસ ગાગરીએ રે.

૫

ઉગમતા દેશની પંખિણી

• પાલવડો મારો મેલો, મોહનછ •

મેલોની હાથ મારો, મૂકો મોહનછ !
જવા ઘો મુજને, વેળા વીતે ;
ઉગમતા દેશની હું તો હું પંખિણી,
પાંખો આ ઢાળુ મુજ અહીં શી રીતે ?
મેલોની હાથ મારો.

૧

મારા તો દેશની ઊડતી અમરાઈઓ
અજવાળી આશને વીંટિ ઉરે ;
મારા તો દેશની કુંજે હરિયાળી હો !
જલુ છે મારે ત્યાં વેગે પૂરે :
મેલોની હાથ મારો.

૨

મારા તે વનનો વડલો ગોરભતો,
પ્રારબ્ધશી ગૂંથી તેની ઘેરી ઘટા :
ડાળે ડાળે જૂલે ગગનનો મોરલો,
ટહુકે ભરે તે કંઈ અદ્ભુત છટા :
મેલોની હાથ મારો.

૩

મારે તે માંડવે જાલર સોનેરી,
 વીજળીની વેલશી જળકે ખૂલે,
 વહાલાંની છાંયશા ચારુ ચંદરવા
 મારા તે ચોકમાં દિનદિન જૂલેઃ
 મેલોની હાથ મારો.

૪

મારા તે મુલકે અનન્ત અજવાળાં,
 પુણ્યોના ફાલશા પુવારા ફૂટે,
 મારા તે ભાનુનાં કોટિ કિંગ્લથી
 અનહદ આનદની ધારા છૂટે.
 મેલોની હાથ મારો

૫

મેલોની હાથ મારો, મૂંઝે મોહનજી!
 જાલુ છે દૂર મારે, વેળા વીતે
 ભાગ્યા છે કાટા મારા પગમાં આ વાટમાં,
 હંધુ મનાલુ કહો અહીં શી રીતે?
 મેલોની હાથ મારો

૬

હિલનાં દાન

• સ્વપતિ રામ હૃદયે રહેજે રે •

હિલે હિલ લાગે ત્યાં હિલ દઈએ રે;

હિલ સમજે તેનાં ચિર થઈએ :

હિલે હિલ લાગે ત્યાં હિલ દઈએ રે.—

મહાસાગર આ ભરે ભરતી રે,

એને અંતર ધારણુ ધરતી રે,

એવી ધરતી એ અંતર સરતી :

હિલે હિલ લાગે ત્યાં હિલ દઈએ રે.

૧

નહીં ચંદ્રથી કમળ વિકાસે રે;

નહીં કુમુદિની સૂર્યે ઉલ્લાસે રે,

જેવા રાગ તેવા સૂર શ્વાસે :

હિલે હિલ લાગે ત્યાં હિલ દઈએ રે

૨

ઊંઠે અંતર છે એક ધૂપી રે;

વહે ત્યાં અમીધાર કે ધૂપી રે;

નહીં નીકળે એ કોની એ ખૂપી

હિલે હિલ લાગે ત્યાં હિલ દઈએ રે.

૩

લલે ઘોર અધારાં વ્યાપે રે,
 લલે ઘન ગગડે, વીજ કાપે રે
 એ તો માવઠાં મહાના શુ આપે ?
 દિલે દિલ લાગે ત્યા દિલ દધએ રે. ૪

અગ્નિ પથ્થરે ને વીજ ઘનમા રે,
 એવી પ્રીત પ્રકાશે કેા તનમા રે,
 રાખેા મનમાંની ત્યા લગી મનમાં
 દિલે દિલ લાગે ત્યા દિલ દધએ રે. ૫

મીઠા મિલન છે કુસુમ અનિલના રે,
 જાણે જાણુજીહાર કેા દિલનાં રે
 કરશે અદલ શુ દિલ તે જખિલના ?
 દિલે દિલ લાગે ત્યા દિલ દધએ રે. ૬

८

द्विपत्य

ગુલાબ ને ચંબેલી

• રાતું રાતું ગુલાબનું ફૂલ, ગુલાબમાં મહેક છે •

- આને પરણે છે વાડીનાં ફૂલ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
નેવા આવજો એ નેડી અમૂલ, ગુલાબ ને ચંબેલી ! ૧
- કાચા સૂતરને ણાંધેલો બંધ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
સાથે મળ્યાં છે સોનું સુગંધ, ગુલાબ ને ચંબેલી. ૨
- જેવાં મંગળ ને શુક છે વ્યોમ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
જેવાં શોભે અરુણ ને સોમ, ગુલાબ ને ચંબેલી. ૩
- જેવા માણુક ને હીરલાના જોગ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
એવાં નેહ્યાં છે રૂપ એ અમોઘ, ગુલાબ ને ચંબેલી. ૪
- વિશ્વે વેરે સુગંધી પરાગ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
એ તો સૃષ્ટિના અખંડ સોહાગ, ગુલાબ ને ચંબેલી. ૫
- જેવી પાંદડીની કૂટલી કુમાશ, ગુલાબ ને ચંબેલી,
એવી ખીલવજો અતરની આશ, ગુલાબ ને ચંબેલી ! ૬
- કાંટા છોડ્યા છે ડાળીએ દર, ગુલાબ ને ચંબેલી,
ભજો ફૂળા સ્નેહે ભરપૂર, ગુલાબ ને ચંબેલી ! ૭
- રૂપે ગુણે રહો ગરવો ગુલાબ ! ગુલાબ ને ચંબેલી,
ભરો ચંબેલી શુદ્ધ સ્નેહધાબ ! ગુલાબ ને ચંબેલી. ૮
- ફારો આત્માની ફારમ અતૂલ, ગુલાબ ને ચંબેલી !
સદા શોભો ગૃહવાડીનાં ફૂલ, ગુલાબ ને ચંબેલી ! ૯

પ્રેમમંદિર

• પ્રથમ શ્રીકૃષ્ણ મન લાવના રે લોલ •

વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ !

મંદિરે પવિત્ર વસ્ત્રે પ્રેમ લે ;

વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

રઝની વધારે રૂડા ચંદ્રને રે લોલ,

વહાલાને વધારું હું ય તેમ લે ;

વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

૧

મંદિરે વગાડો સ્નેહઘંટડી રે લોલ,

ઘંટડીની તાને રાખું ધ્યાન લે ;

વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

ચાલો પૂજાએ પ્રેમદેવને રે લોલ,

એક બની ગાથું ઉરગાન લે ;

વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

૨

આંસુ ઉભરાય મારે અંતરે રે લોલ,
વહાલા વિના તે ઝીલે કોણુ જો ?
વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

કુસુમકળી વેરાય ઉરની રે લોલ,
વહાલા વિના રે ઝીલે કોણુ જો ?
વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ. ૩

મંદિરે ચઢાવો અમરકૂલડાં રે લોલ,
ઉરમાં ભરીશ હું સુવાસ જો ;
વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ.

આવો, ભૂલીને જગવાતડી રે લોલ,
હસિયે તે સ્નેહતાણું હાસ જો !
વહાલા ! પધારો મારે મંદિરે રે લોલ. ૪

સ્નેહીને

* ગરબી* •

આવો, આવો અમારે ખાર,
 વહાલા પધારજો !
 તમ આત્માના ઊજળા ચમકાર,
 વહાલા પધારજો !—

પગલે પાવન અમીછાટણા છાટો,
 ખારણે સુકાઈ અમ વેલ
 વહાલા પધારજો !
 વેલી જગાવો ઉર ખેલી એ ઘેલી,
 રેલી રેલાવો રસરેલ
 વહાલા પધારજો !—આવો૦ ૧

સ્નેહમડપ નિત્ય આત્મ અમ જૂલે,
 સ્નેહની દોરી સ્નેહહાથ
 વહાલા પધારજો !
 દોરી તૂટી કે છૂટી નહિ જાણુ,
 ખેંચી જુલાવો તમ સાથ
 વહાલા પધારજો !—આવો૦ ૨

* આ ગરબી નવી રચી છે રંગીની દરખાણુ છાત્રીની દરખાણુ એ નજીવા
 ગીતના લાજ પર પગલે પાવન અમી છાટણા છાટ એમ અતરંગી શરૂઆત
 લઈને પછી પલટો આવ્યો છે

આછી આછી આ જગતની માયા :

ઊંડા અમારા વિલાસ :

વહાલા પધારજો !

મેંઘી મેંઘી અમ માંડવની છાયા :

મેંઘા તમારા ઉદ્ધાસ :

વહાલા પધારજો !—આવો૦

૩

આત્મપટ ખોલી આ મૂઝું તમ પગલે,

ના, ના, જશે નહિ દૂર !

વહાલા પધારજો !

આવો, પટે એ કનકપદ લૂછું :

પામું પ્રભુજીવ નૂર :

વહાલા પધારજો !—આવો૦

૪

આવો, આવો અમારે બાર,

વહાલા પધારજો !

તમ હૈયાના દેવી ચમકાર,

વહાલા પધારજો !

(અમ અંતરના ઊંડા અંધાર,

વહાલા વિહારજો !)

આવો, આવો અમારે બાર,

વહાલા પધારજો !—આવો૦

૫

ફૂલડાં

• ગરબી* •

મારે માંડવડે પધારો, મહારાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !
મારે આંગણિયે પધારો, રસરાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !—

માંડવડે વેરાઈને, પડ્યાં અમોલાં ફૂલ ;
મુરવન સમો પ્રસારતાં મધુર સુવાસ અતુલ :

કંચનછાળ ધરો, છખીલા મારા રાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !
જૂલે તોરણિયાં, રસીલા મારા રાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !—મારો

* આ ગરબી નવી રચી છે. એના સૂર કહક આ પ્રમાણે છે :

સા સા ની સા રિ મુ, રિ મ મુ મ રિ ॥ સા રિ મુ મ, મુ, રિ સા મુ રિ સા રિ
મુ

આમાં ની ખરજ છે તથા જ બધા કેમજ છે, બીજ બધા શુધ્ધ સ્વર છે
‘રાજ’ અને ‘વીણિયે’ એ બનેમાંના ‘રા’ અને ‘વી’ યુગ સ્વર છે

આંગણિયે અનુપમ પડે પરમ તાતનાં તેજ ;
રૂઠલાં ફૂલડાંમાં ભરે સુંદર શોભા એજ :

હસતાં લોચનિયાં લોભાવો, રંગરાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ :
મારાં આંગણિયાં શોભાવો, રંગરાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !—મારે ૨

શીતળ સૌમ્ય મુઘા સમી માંડવડાની છાય ;
આંગણિયાં અજવાળવા, દોરો પાવન પાય :

પગલાંને રસિયાં ખેલાવો, રૂઠા રાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ ;
પગલે કુંદનિયાં રેલાવો, રૂઠા રાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !—મારે ૩

મોંઘેરી મીઠડી સરે રમતીલી શીળી લહેર ;
અમીકરમાં કર લઈ ગૂંથો ઉરઉરમણિની સેર !

હૈયાં બિજળિયાં દીપાવો, ઉરરાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ ;
મારાં આંગણિયાં ઝબકાવો, ઉરરાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ !—
મારે માંડવડે પધારો, મહારાજ,
ફૂલડાં વીણિયે રે લોલ ! ૪

દિવ્ય રથ

• માતા જરોદા ઝુલાવે પુન પારણે •

વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો !
 ચમકે રવિનાં તેજ મમો અનુપમ ચમકાર !
 અમીશાં અજવાળાં ઠારે અંતરની આંખડી,
 ચૌદે રત્નતણે શો લીડલજન લંડાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૧

આવો, પ્રિયતમ ! એ રથમાં અંતર પધરાવિયે !
 મનહર મહિમાવાન મહા એ જગમોઝાર !
 ઋષિ મુનિ સતજનોની નિર્મળ ઉરજ્યોતિ દીપે,
 તેમાં આવો, ફરિયે કરતાં આત્મવિહાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૨

પુણ્યપ્રકાશિત પ્રભુનો મણિમંડપ રળિયામણો,
 તેનાં સૂર્યપ્રભાશાં દિવ્ય ઝળકતાં દાર ;
 વિશ્વવિરાજિત એ શોભાની છાંયે મહાલવા,
 આવો, વહાલા ! એ ગ્થમાં કરિયે મંથાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૩

ધૂ ધૂ ઘોર ગરજતા ગંભીર જગસાગરતટે,
 અમૃતસ્મિત ઝરતાં ખીલે કુસુમો મુકુમાર;
 તેનો નિત્યવસંતસુગંધ રસે ભરવા ઉરે
 દૃઢ્યો ગૂંથી ચાલો જમ્બે પ્રાણુધાર!
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૪

જીવનદેવ ! પ્રયાણ નથી જ સુકર ને સોહ્યલુ :
 જગલ, ઝાડી, કોતર, ડુગર, ખાડ અપાર !
 મોંઘો, કોમળ, પુણ્યપ્રભાલર રથ ત્યાં આપણો
 નિર્વિઘ્ને અણીશુદ્ધ ચલવવો પ્રભુઆધાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૫

કંટકમાર્ગ કઠોર વિકટ છે એહ પ્રયાણનો :
 અનિલો ધૂમે ને આકાશ વહે અંધાર :
 તેમાં સાચવજો, પ્રાણેશ્વર ! પાર ઉતારજો,
 દિવ્ય, સુરમ્ય, અમૂલ્ય રથ એ સર્વપ્રકાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૬

ચાલો, વહાલા ! ધીરા વીરા, મુખ મલકાવતા !
 ઊંડા ઊંડા છે દૃઢ્યોના અમીઉચ્ચાર :
 હૈયાંહેત ઝરતી આંખડલી આ આપણી
 મધુરાં અજવાળાં કરશે કંઈ દારોદાર !
 વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૭

પ્રભુના પુણ્યવિલાસગૃહેથી કદી કદી આવતા !

સુમધુર મંગલ સ્વર્ગગીતોના કંઈ લણકાર ;
રસભીનાં તે ગીતોનો રસ પૂરણ ઝીલવા,
હસતાં જઈએ એ રથમાં, હૈડાના હાર !
વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૮

આવો, પ્રિયતમ ! મંગલ ઘડી છે સુખસૌભાગ્યની !

આકાશે છે શા નવરંગ સત્ત્યા શણગાર !
એવા રંગ વિષે શો વિલસે છે રથ આપણો !
પ્રભુના મંગલ આશિષ વરસે છે શતધાર !
વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૯

હસતો રમતો રહેલો રથ એ, પ્રાણ, ચલાવણ,
ઝગઝગ જગમાં એનો ઝલકાવી ઝલકાર !

ધીરી, ધૂરી તમ વાંસલડી પ્રાણ ! વગાડજો,
હું પણ પૂરીય સાથે ગાન તણા લલકાર !
વહાલમ ! રૂપાળો રઢિયાળો રથ શો આપણો ! ૧૦

નથનું મોતી

• ગરબી—રાગ દેશ—તાલ ધુમાળી •

મને આપ હો રાધા રે તારી નથનું મોતી !

નથનું મોતી રે તારા સતનું મોતી :

મને આપ હો રાધા રે૦—

નથનું મોતી તો મારા જિગરની જવાળા :

કાળા અંધારમાં એ પથની જ્યોતિ :

મને આપ હો રાધા રે૦ ૧

નથનું મોતી તો મારા આત્માનું અમૃત ;

નથને કે નાથને તું ગતમાં મોતી ?

મને આપ હો રાધા રે૦ ૨

રતન દરિયાવનું કે તારાનું ટીપું :

કાઢ્યું મેં તારે મુખે મતમાં મોતી :

મને આપ હો રાધા રે૦ ૩

મોતી વિના વહે આંખે મોતીની ધારા :

રાધા ! એ દાને રહે તું છતમાં મોતી !—

મને આપ હો રાધા રે તારી નથનું મોતી !

સતનું મોતી એ તારી નથનું મોતી :

મને આપ હો રાધા રે૦ ૪

ગૃહદ્વારનાં બેલડિયાં

• ગુણુતી ગુજરાત •

આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ,
સખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !
ઉરસૌંદર્ય ચખાડ,
મખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !

રસરગીલી ચંદા મધુરી ચેરે રૂપાકૂલ ;
વાદળવસન મુખેથી ખસેડી કરતી દુનિયા ફૂલ !
સખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !

૧

મરવરમલિલે કુમુદિની નાચે અનિલે અનિલે પૂર ;
મુખવલ્લરી ખીલવે પાંખડીમાં ઝીલવા ચંદાઉર :
મખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !

૨

નહીં ઝીલે તો નહીં ખીલે એ, વીલે મુખ કરમાય ;
ઉરમંવાદ પ્રયુક્ત વસે ત્યાં રસજોડી વિકમાય :
મખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !

૩

અંતર તુજ આત્મા શુંજે ને નયને વહે મંદેશ ;
ઘૂંઘટ ઉઘાડ, અહો રમરાણી ! કરી દે સ્વપ્ન ઉજેશ !
મખીરી ! તારા આછા ઘૂંઘટ ઉઘાડ !

૪

પટ ખોલે નભલક્ષ્મી ઉઘા તેા સૂર્ય ઝરે રસનેહ;
સંધ્યાને મુખ ધૂંધટ પડે ત્યાં અંધ બને જગદેહ!

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૫

ગૃહદ્વારે બેલડિયાં વંદે વંદન વદનઉદાર;
સમરસકલા ખીલી પ્રગટે ત્યાં ઉરસૌભાગ્ય અપાર:

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૬

તુજ સ્નેહની પ્રતિમા શું ખોલે, લોલે ચેતન કેમ?
એકલઉર કલાખી ન ખોલે પ્રાણકલા પૂરી એમ:

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૭

રસ ન ઝરે, પ્રભુતા ન સ્પુરે, શું આ તુજ એવી અમાસ?
ધૂંધટ ઉઘાડ, ખિલાવ કલા, સખી! વેરી દે તુજ હાસ!

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૮

જળથળ વિલસે, રજની વિલસે, વિલસે દિશદિશ વ્યોમ;
ધૂંધટ ઉઘાડ, જીવનભાગી સખી! પૂર્ણકલા ઝર સોમ:

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૯

નયનો ઝરશે, પ્રભુતા ભરશે, સરશે આત્માભાર;
સખીરી! તારું હૃદય વિકસતાં સ્વર્ગ બને સંસાર!

સખીરી! તારા આછા ધૂંધટ ઉઘાડ!

૧૦

૩૫

• શ્યામરંગ મમીષે ન જાતું •

આવડા રૂપાળા કોણે કીધા ?

કહોની, શ્યામ મારા !

આવડા રૂપાળા કોણે કીધા ?—

જોઈ જોઈ આંખ હરે એક જ સ્વરૂપમાં,

આંજતા પ્રકાશ આવે સીધા :

કહોની, શ્યામ મારા !

૧

સૂર્યને વલોવિયા કે ચંદ્રને નિચોવિયા ?

લાખ લાખ તારા ઢોળી લીધા ?

કહોની, શ્યામ મારા !

૨

મધ્યા ને ઉપાતા રંગ રંગ ચોળ્યા અંગમાં,

અમૃતના સાગર ગું પીધા ?

કહોની, શ્યામ મારા !

૩

પ્રેમીઓનાં કાળજાંને વીધી વીધી મારે,
એવા ચે કંઠર્પને શું વીધ્યા?

કહોની, શ્યામ મારા!

૪

જાણતા કળા તે બધી એકમાં સમાવી :
ભૂલું કદી એમ વિધિ બીધા?

કહોની, શ્યામ મારા!

૫

અદલ છે રૂપાળા તેવા થાશે ના નમેરા!
રૂપે તો ઘા છે જ દિલે દીધા!

કહોની, શ્યામ મારા!

આવડા રૂપાળા કેણે કીધા?

૬

અબોલા

• માને તમારુ તે તો પેનડી •

બોલે તે તો છે ઘેલી બાપડી,
તમારી સાથે
બોલે તે તો છે ઘેલી બાપડી !—

મીઠુ મીઠુ બોલી તમે હેંડુ હરી લ્યો છો,
ભૂલમા ખવાડો પછી થાપડી !
તમારી સાથે૦

૧

બહુગર બહુ કરી ચિત્ત લે છે ચોરી,
રહેતુ પછી કહો શુ પાસે આપડી ?
તમારી સાથે૦

૨

નિશ્ચય દીધો આ, કદી તમથી ના ભોગાવુ,
રૂબે મારી અધવચે તરાપડી !
તમારી સાથે૦

૩

રોજ રોજ ઘેલુડી ને વહાલુડી ને બાલુડી,
સુણવાં એવાં વેણુ શું નીચાં પડી?

તમારી સાથે૦

૪

પાંચ જણની વચ્ચે મારે ધાય જોવા જેવું,
તમારે તો જાણે છે મળ પડી!

તમારી સાથે૦

૫

મેઘ જેવા ગાજશે ને મેઘ જેવા વરસશે,
અમારી તો ભીંજે આ એક કાપડી!

તમારી સાથે૦

૬

જાઓ રે ઠગારા! હવે હું તો નહીં બાલુઃ
પણ આ અદલ મનને શી પડાપડી!

તમારી સાથે

બાલે તે તો છે ઘેટી બાપડી!

૭

રૂસણાં ઉતારો

• અમ રે સાથે શું રાજ ! માયા ઉતારી ? •

હસ્યાં આકાશ, રેલી લાલી ગોરજની ;
વસમી તે નહોય કાળી રજની !

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૧

મીડી છે ભૂખ, તેમ રૂસણાં ચે મીઠાં :
રૂસણાં પછીનાં મિલન દીઠાં ?

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૨

કહો તો આ આલસાંની આપું પિછોડી :
ગૂંચું ત્યાં મેઘધનુ તોડી ;

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૩

કહો તો નલગંગનો બનાવું કંદોરો ;
કહો તો દડ તારલાનો તોરો ;

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૪

પ્રીતડી કરી તમેશું પીધાં અમે વિખડાં,
તમે શું પુરુષ બણો જરીએ રે ?
હો રસિયાજી !

૫

જીવન ને પ્રાણ અમ સોંપ્યાં તમ હાથે,
તારો નો તમે જ તો તરીએ રે :
હો રસિયાજી !

૬

સાગર તજીને જવું ઊડવા આકાશે,
પાંખો વિના બાથોડાં ક્યાં ભરીએ રે ?
હો રસિયાજી !

૭

પ્રીતડીની ચારી તરવાર છે બેધારી :
ચૂકતાં કપાઈ જટ ભરીએ રે ;
હો રસિયાજી !

૮

ઘેલાં થયાં અમે તો તમે ડાહ્યા માટે ;
અદલ અટળ સ્નેહ સ્મરીએ રે !
હો રસિયાજી !

આવડું તે આજ નવ ધરીએ !

૯

હૈયાનું રાજ

• માતે તમારુ તે તો થેવડી •

જાઓ, મને ન કથુ લેજો,
વરણાગિયા !
જાઓ, મને ન કથુ લેજો ! —

ચાલવાની ચટક ના કે મહાલવાની લટક ના,
કે આંખડીની મટકમાં ન મોહીએ :
વરણાગિયા !

૧

વાંકડિયા વાળમાં કે કડ ડેરી માળમાં,
કે ચિત્તડુ એ જાળમાં ન ખોજો :
વરણાગિયા !

૨

ચ્વર્ણતેજ તારલા કે ઈન્દ્રધનુ હારલા,
કે દો ન એવા ભાગ લાધી મોહીએ -
વરણાગિયા -

૩

એવી દલ જોડ એક ચાંદા સૂરજની,
આપી શકે ન નાર યજની :

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૫

દેવો ચે સ્વર્ગમાંય પામે ન જેવાં,
આપું અમોલ અમી એવાં :

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૬

હસતું આ વિશ્વ, આંખ હસતી ઉઘાડો !
ઉઘડ્યા આ પ્રાણે મીટ માંડો :

જુઓ તો સહી !

આવો, આવોની રાજ ! રૂસણાં ઉતારો !

૭

હૈડાની આગ

• પ્રેમની પીડા તે કાને ઢહીએ રે •

આવડું તે આળ નવ ધરીએ રે,
હો રસિયાણી!

આવડું તે આળ નવ ધરીએ !—

હૈડાની આગ તે તો હેડે ધૂંધવાડીએ,
અળખા તે અમે કથું કરીએ રે ?
હો રસિયાણી!

૧

વાંકું વચન તમ કાળજી આ વીધે,
ફૂળતાને દાખો નવ દરીએ રે !
હો રસિયાણી!

૨

રાતદિન બળી બળી રાખ થઈ રહીએ,
ઠાર્યા તે કેમ કરી કરીએ રે ?
હો રસિયાણી!

૩

અળખા અમે તો સદા રહીએ પરાધીન,
પળપળ લોકલાગે ડરીએ રે :
હો રસિયાણી!

૪

ગુર્જરી વીરાંગના

• સ્યામ રંગ સમીપે ન જવું •

કાયરાની નાર શું ગણાઉં ?

ઊઠો, સ્વામી મારા !

કાયરાની નાર શું ગણાઉં ?—

સારી ગુજરાત આજ ખળભળી છે ઊઠી,

હું જ બેસી હાલેરાં શું ગાઉં ?

ઊઠો, સ્વામી મારા

૧

ચેરી કેરી નાર બધી દૂધી દૂધી ખાશે,

ફટ રે અલી ! માટી તારો મ્યાઉં !

ઊઠો, સ્વામી મારા !

૨

ગડગડ્યાં નિશાન, વાગે શૂર રણતૂર આ,

હાક બધે સુણી અકળાઉં :

ઊઠો, સ્વામી મારા !

૩

કેસરીની નાર હું કે ઠેસ ખાતી લોંકડી,

વેશ આવો દેખી લજવાઉં :

ઊઠો, સ્વામી મારા !

૪

હોય વીરચોષિત તે બિનું બિનું બિછળે,
હું તે શું આ હિમમાં થિજાઉં ?

બિઠો, સ્વામી મારા !

૫

પાધ બાંધું કેસરી ને કમર બાંધું કસકસી ;
ધસમસી જુકાવો, હું દુલાઉં !

બિઠો, સ્વામી મારા !

૬

અંગના ભલે હું તોય વીરની વીરાંગના,
વીરના જ વહાલમાં ગૂંથાઉં :

બિઠો, સ્વામી મારા !

૭

વીરની ઘડી ખરી, ન કાયરાની છંદગી :
વધો, સ્વામી ! જયગીતો હું ગાઉં !

બિઠો, સ્વામી મારા !

૮

લાખલાખ સાજથી કે કોટિ અવર કાજથી,
કે દુનિયાના રાજથી ચે રાઈએ :

વરણાગિયા !

૪

લાવભયાં લોજનો કે અમૃતના હોજ હો !
કે ઠરીએ ના પ્રયોજનોથી કોઈએ :

વરણાગિયા !

૫

કનકજડિત હાથમાં કે લક્ષ્મીના ચે સાથમાં
કે અણમૂલો આ આતમા ન પ્રોઈએ :

વરણાગિયા !

૬

ઘો તો અદલ આજ તમ હૈયાકેરું રાજ ઘો !
નહીં તો આ મહોતાજ શેનાં હોઈએ ?

વરણાગિયા !

બાઓ, બીજું ન કશું જોઈએ !

૭

ગરાસિયો ને ગરાસિયણ

• રાગ માદ-પ્રથમ લીલીજ જૂતા લોકગીતની છે •

મધમધ કરતો મોગરો, ને થાળી જેવડાં ફૂલ :

આવ રે મારા ગરાસિયા, તારી પાઘડીએ બાધુ જૂલ !—

એવડાં તે ફૂલ ક્યાં બાંધશે ? મારી છાત્રી કેસરપાઘ :

વાહ રે ગરાસિયા બાલુડા, રણે જાણ્યુ શુ વકરી વાધ ?

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૧

કાજળવરણી રાતડી, ને રૂપલાવરણું ફૂલ :

કાળા ગણે કરજો રુધિરની ધારે દુશ્મનનાં શિર ફૂલ !

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૨

કુકુમ ચોંઘ્યાં ભાલડે, ને કેસર છાત્યા ચીર :

વિજયી ગરાસિયા ! આવજો, બની શોણિતજોળ્યા વીર !

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૩

એક તો જનનીનાં દૂધડાં, ને બીજાં ઠકરાણાંનાં નૂર ;

ત્રીજાં ત્રિલોકે દીપાવવાં મારાં ક્ષત્રીજાયાનાં શૂર •

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૪

શૂરા અખાડિયા મેહુલા, ને શૂરા કેા મહાના વટોળ,

એથી ચે શૂરો ગરાસિયો : જોજો રણસથામે મોલ !

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૫

થાળી જેવડાં ફૂલ ઠકરાણાં, તો સાગર જેવા સ્નેહ :

લાવીશ દિગંતનો કાલો • સદા સોહાવજો આ દેહ !

મધમધ કરતો મોગરો ૦ ૬

પ્રેમદાન

• અમ રે સાથે શુ રાજ ! માયા ઉતારી •

ધોમ ધખે ને ધરણી તરસે,

ધમધમ મેહુલો વરસે :

વહાલમણ !

એવાં તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૧

સુખડાના મોહ ને દિલડાના દાવા,

આખર છે હૈયુ ઠગાવા :

વહાલમણ !

સાચાં તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૨

નયન નયનમાં પ્રતિમા પલકે,

હેડે પરમરસ છલકે

વહાલમણ !

મોઘા તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૩

ખેલુ જગાડી અધારને લડકે,

વીજળીશુ વાદળને પડખે .

વહાલમણ !

શૂરા તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૪

ગગન સુહાગી રહે શશિદેહે,
અંતર સુહાગી છે સ્નેહે :

વહાલમણ !

મીઠાં તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૫

ભરશે વિરાટ એક સુકીના દાને,
સુકીનો ભેદ ને જાણે :

વહાલમણ !

ઊઠાં તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૬

પગલે પગલે જ્યાં જ્યોતિનાં ફૂલો,
સૂર્યનો માંડવ અણુમૂલો :

વહાલમણ !

વિરલાં તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૭

શ્વાસે શ્વાસે છે આ જીવનનાં આણાં,
ભરતીનાં મોજાં ભરાણાં :

વહાલમણ !

દેવી તે પ્રેમદાન દેશેણ ક્યારે ?

૮

પગલાં

• પાવવડો મારો મેલો, મોહનજી •

ધીમાં ધીમાં હો, નાથ ! પગલાં ઉપાડજો,
પગલે પગલે ઝરે જ્યોતિ રે લોલ :
જિયા આકાશનો સાગર ગોરંભતો
જ્યોતિ એ દારી કરે માતી રે લોલ •
ધીમાં ધીમાં, હો નાથ !

૧

પગલાં ઉપાડશે ત્યાં તારલા પાડશે,
વિશ્વની વાટ આ ઉન્નજશે રે લોલ •
જીવનનો જોગી કોઈ પગશે એ પથમાં,
ઊરના અધાર તેના ટાળશે રે લોલ !
ધીમાં ધીમાં, હો નાથ !

૨

કાજળનાં કેડિયામાં દીપે એ દીવડા,
એવા પ્રકાશ નાથ ! પૂરો રે લોલ !
કાજળના કેડિયામાં તણુખો અખૂકતાં,
આત્મા ન કોઈ ભડો ખૂરો રે લોલ :
ધીમાં ધીમાં, હો નાથ !

૩

અંધારી રાતનાં અંધારાં કાળશાં,
 ચમકે ત્યાં દેવની ચોકી રે લોલ ;
 ચોકી ચોકીએ મારા નાથનાં પગલાં
 પાડે છે ભાત કેા અનોખી રે લોલ :
 ધીમાં ધીમાં, હો નાથ !

૪

ધીમાં ધીમાં, હો નાથ ! પગલાં ઉપાડે !
 પગલે પગલે પડે તારા રે લોલ :
 ઝીલું ને દોશું તેજધારા છવનમાં,
 એવા હો નાથ ! રહેજે મારા રે લોલ !
 ધીમાં ધીમાં, હો નાથ !

૫

ધમધમતી ચાલમાં રે કે ધરણી ધૂળે, વહાલમણ,
ગડગડતો જાણે કે મેઘ બ્યોમમાં ઝૂંઝે, વહાલમણ;
જીલમો જગતના રે કે પાયે એમ આંખો, વહાલમણ,
વરસીને વર્ષાને વેગ, આશિષ આપો, વહાલમણ!

૧૦

વાંકડલી મૂછ પર રે કે લિંબુ ઠરતાં, વહાલમણ!
વીરત્વ પ્રાણનાં એ હોઠ ટેક અડગ ધરતાં, વહાલમણ;
અધરે વિરાજતી રે કે સત્યની લાલી, વહાલમણ,
વીરની છે પૂંજ એ મોટ, વીરને જ વહાલી, વહાલમણ.

૧૧

મુખડાના હાસ્યમાં રે કે ભાગ્ય જોડે મારું, વહાલમણ,
સો સો બિઘડતાં પ્રભાત આંખમાં ઉતારું, વહાલમણ;
સાત સાત જન્મનાં રે કે દુઃખ મારાં ભૂલું, વહાલમણ,
એવી સદા રાખો રળિયાત, હાસ્યજૂલે ઝૂલું, વહાલમણ!

૧૨

અણિયાળી આંખમાં રે કે તરે અમીળિન્દુ, વહાલમણ,
ઠારે કંઈ જગતના તાપ, રહેમના એ સિન્ધુ, વહાલમણ;
નિરખું એ નેણમાં રે કે અણબોલી વાતો, વહાલમણ,
મારાં તો ભાગ્યની એ ખાપ, વિધિપોથી કાં તો, વહાલમણ!

૧૩

બાહુ કેરા ખળમાં રે કે બિછળે મોજાં, વહાલમણ,
ધૂમી રણાંગણે શૂર, સુદ્ધ કંઈ ચોન્ન્યાં, વહાલમણ;
હું તો ભવરણમાં રે કે પિયુની સંગાથી, વહાલમણ,
રાખશે કદાપિ નવ દૂર, જીવનનો સાથી, વહાલમણ!

૧૪

વનનાં જિઠાણમાં રે કે કોકિલ બોલે, વહાલમણ,
 વહેતી એના ટહુકાની ધાર વતરસ દોળે, વહાલમણ;
 અંતરના ગોખમાં રે કે બોલે કોક યખી, વહાલમણ,
 વહાલભર્યાં જિઠા ભણકાર, એના રહું અંખી, વહાલમણ. ૧૫

આલલાંની ઓઢણી રે કે સરતી શશિદેહે, વહાલમણ,
 જિડતી એની રૂપેરી કોર દૃષ્ટિ ભરે લેહે, વહાલમણ,
 ઘડીના એ મોહ તો રે કે આંજી જિડી નાશે, વહાલમણ,
 ચંદ્રને જ લાળજો, ચંકોર! એ જ અમી પાશે, વહાલમણ. ૧૬

લક્ષ્મીની વાંસળી રે કે ઘડી કે સુતારે, વહાલમણ,
 સુંદર છે ઘાટ અને રંગ, કળા કીધી લારે, વહાલમણ;
 આત્માનાં ગાન તો રે કે વહેશે જેવાં હૃદયે, વહાલમણ,
 ઝીલે જેવાં વાંમળીનાં અંગ, સૂર તેવા લહીએ, વહાલમણ! ૧૭

પૂનમનો ચાંદલો રે કે આલને માથે, વહાલમણ,
 રહેજો સૌભાગ્ય મારાં એમ, કુંકુમ સાથે, વહાલમણ!
 ગગનના જેવી રે કે છાંય સદા રાખો, વહાલમણ!
 અદલ નિભાવજો આ પ્રેમ, ભવલવ લાખો, વહાલમણ! ૧૮

વહાલમજીનો રાસ

- ચૂલા પર ફીકરી રે કે લટપટ બોલે, વહાલમજી,
આજે મારા પરણ્યાનું રાજ, લટપટ બોલે, વહાલમજી

વાદળમાં વીજળી રે કે ચમચમ ચમકે, વહાલમજી,
એવા મારા અંતરના ભાવ આજ કંઈ ટમકે, વહાલમજી ;
અળખાના ઉરની રે કે વાત એક મોંઘી, વહાલમજી,
પ્રારબ્ધના ઝીલતી એ ઘાવ, સ્નેહને ન સોંઘી, વહાલમજી. ૧

પ્રીતમની છાંયમાં રે કે અળખા ખીલતી, વહાલમજી,
વાદળના પડખામાં જેમ, વીજળી ઝીલતી, વહાલમજી ;
ચટકતી ચાંદની રે કે પડતી રવિઓથે, વહાલમજી,
એવો છે અળખાનો પ્રેમ, છૂપતો પોતે, વહાલમજી. ૨

માનસર કાઠે રે કે હસ ચરે મોતી, વહાલમજી,
એવી તમ અતરકિનાર, પામું પુણ્યજ્યોતિ, વહાલમજી ;
મોરે મંદાકિની રે કે આસને કોટે, વહાલમજી,
જૂલી તમ સ્નેહસહકાર, મારું ફૂલગોટે, વહાલમજી. ૩

તમે તો ભાનુશા રે કે ચદારી હું તો, વહાલમજી,
કાળજીને કોતરતો કાળ હુંયે મારે સૂતો, વહાલમજી ;
સંજીવન સ્નેહના રે કે લાવે દેવદૂતો, વહાલમજી,
રોજ એવી કિરણી માળ હુંયે મારે ગૂંથો, વહાલમજી. ૪

લાખેણી લાડલી રે કે ચોભે ચણુગારે, વહાલમણ,
લાખ લાખ તારાનાં તેજ દેહે ઝખકારે, વહાલમણ,
તોય પિયુચંદ્રનાં રે કે દર્શન જો જિણાં, વહાલમણ,
વડી રહે અંધારાં ગપે જ, હૈયાં એવાં સૂનાં, વહાલમણ. ૫

ફરથી દિગતમાં રે કે વાટડી જોતી, વહાલમણ,
દીડી-અણુદીડી વમન, ધરા ધીર જોતી, વહાલમણ;
ક્યારેક તે આવશે રે કે ભરશે કૂલપાને, વહાલમણ,
એવી અમ આશા અનત ધારે ધીર ધ્યાને, વહાલમણ. ૬

આમ્રુડાં આંખમાં રે કે હુંડે જવાળા, વહાલમણ,
વઢને હુલાવી તોય હામ, પીવા વિખખ્યાલા, વહાલમણ;
વરમતે મેહુલે રે કે ચાંદની પડતી, વહાલમણ,
એવી અમ પ્રીતિ દે ભામ, હસતી રડતી, વહાલમણ. ૭

પોયણીની દાંડી રે કે નીરે જિભે મદથી, વહાલમણ,
વધે જેમ પાણીનાં પૂર, તેમ તેમ વધતી, વહાલમણ;
નેહ કેરા નૂરમા રે કે અળગા ઠોગતી, વહાલમણ,
જેમ જેમ વધતાં એ નૂર, તેમ જિભે પૂગતી, વહાલમણ. ૮

દિલના દિલાવર રે કે મનના મોટા, વહાલમણ,
ઓછાં અધીરાં અમ ઉર બરે પરપોટા, વહાલમણ;
માગના જેવા રે કે ગભીર ગાને, વહાલમણ,
મારાં આ સરિતાનાં પૂર શમવી સહાને, વહાલમણ. ૯

સંધ્યાનાં સોણલાં

• રાતડલી રળિયામણી, મનમોહનજી •

ફૂંળી ઉધા, ફૂંળાં આલલાં, મુજ વહાલમજી !

ફૂંળા ફૂંળા સૂરજના પાદ :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

મોંઘી વસંત, મોંઘાં ફૂલડાં, મુજ વહાલમજી !

મોંઘા ઉર ઉરના આહ્વાદ :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

૧

હેડે લીલા લચી કેં હતી, મુજ વહાલમજી !

કરતી કોયલ ટહુકાર :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

નેળન હતાં જાડુલયાં, મુજ વહાલમજી !

આંખે ઓજસના અંગાર :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

૨

આંજણ અંજયાં આંખમાં, મુજ વહાલમજી !

દીઠી અદ્ભુત સોનલ દેહ :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

દીધાં-લીધાં દેહદાન એ, મુજ વહાલમજી !

મોંઘાં કાઠ્યા તે અમૃતનેહ :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમજી ?

૩

આજે ઊભાં સંધ્યા તળે, મુજ વહાલમણ!

કેવી મીઠી મનોહર યાંત!

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમણ?

રેલ્યા આ હવનરંગ સૌ, મુજ વહાલમણ!

જૂલે નલ ધરણી એકાંત :

ભૂલશે સોણલાં તે, મુજ વહાલમણ!

૪

આપી હેમંત, આજ્યા વાયરા, મુજ વહાલમણ!

પેલાં રજનીનાં આવે રજપૂર!

ભૂલશે સોણલાં તું, મુજ વહાલમણ!

મીઠાં સૌ સ્નેહલ સોણલાં, મુજ વહાલમણ!

ઝગે તારાતું ઉર પૂરનૂર!

ભૂલશે સોણલાં તું, મુજ વહાલમણ!

૫

ઘેરી આ સાંઝ, ઘેરી રાતડી, મુજ વહાલમણ!

ઘેરી ઘેરી મુખદુઃખની ગાય :

ભૂલશે સોણલાં તું, મુજ વહાલમણ!

હવે લેવાં-દેવાં આત્મદાન કે, મુજ વહાલમણ!

હંચે હેયાં ગૂંથી, હાથે હાથ!

ભૂલયું સોણલાં તું, મુજ વહાલમણ!

૬

દાંપત્યનો વિજયકાળ

• વનમાં બોલે મીઠા મોર •

વહાલા ! મને કંઈ કંઈ આજે થાય,
સ્મરું તે દિન દોહ્યાલા રે લોલ :
જેવી પેલી વાદળીઓ વિખરાય,
વહ્યા તે ભાસ સોહ્યાલા રે લોલ.

૧

નહોતું બાણ્યું સ્વપ્ને પણ કેા વેળ,
યુવાથી કંઈ મીઠું રે લોલ ;
આજે એવું ઘડપણ સ્નેહકરેલ,
યુવાથી ભણું દીકરું રે લોલ.

૨

વાદળી વાદળીમાંહી ભેળાય,
ભેળાતાં ઉર આપણાં રે લોલ ;
હવે પ્રાણ પ્રાણે ડૂબી સમાય,
ઉદક ઝરણાંતણાં રે લોલ.

૩

ઐવન તાલી તાવણી જેમ
છછણતું સહેજમાં રે લોલ ;
આજે હોય અમૃતધાણી એમ
લહેરાતાં શીત તેજમાં રે લોલ.

૪

હવે થયો આપણો આત્મા એક,
 દિવાલો તૂટી દેહની રે લોલ,
 વહ્યા મદ્યેન નયનથી છેડ,
 ખીલી છે ન્યોતિ સ્નેહની રે લોલ ૫

આજે તમ હૈયે વમતી વાત
 પ્રથમથી હું લહું રે લોલ,
 તમે પણ સમજી દ્યો ભવી ભાત
 દિલે જે હું ચહું રે લોલ ૬

મિથુનની તારકજોડથી આજ
 પલકીએ આપણે રે લોલ,
 રહ્યું દૃઢબંધન જીવન કાળ,
 ઠર્યા તપી તાપણે રે લોલ ૭

વહાલા! જરી જેટલું હોય વિશેષ,
 અને ભવ ભવ હસે રે લોલ!
 વહાલા! પડે એણું કંઈ લવલેશ,
 જગત ક્યા ક્યા ખસે રે લોલ! ૮

એવું જરી દેતા વધુ કંઈ રોજ
 રહ્યા ને રહીશું મદા રે લોલ,
 અખૂટ છે વહાલપના રમહોજ
 દીધા એ ખૂંચ્યા કદા રે લોલ! ૯

ભલે જગે નવનવ આયે વસંત
 ખીલી ફૂલપાનમાં રે લોલ,
 રહી સ્મૃતિ આપણુ ઉર રસવંત
 અમર ઉરગાનમાં રે લોલ.

૧૦

હવે અહીં બાળકડાંની પાંખ
 વસંત એ ખીલશે રે લોલ,
 જોઈ એને આપણી જૂમતી આંખ
 નવું નૂર ઝીલશે રે લોલ.

૧૧

વહાલા ! પેલી ઊઘડી દિવ્ય દિગંત
 રેલાશે કૃપા નાથની રે લોલ,
 ત્યારે તહીં રચશું નવલ વસંત
 અનંત આ સાથની રે લોલ !

૧૨

११

संसारविषाद

વિરહિણી

• ગરબી—રાગ ગારો •

નમેરીઆ ! આવો રે, મોરે નયણું પલક ના સુકાય :

નયણું પલક ના સુકાય, હો !

લયમાં ખલક ફૂળી જાય :

આવો રે, મોરે નયણું પલક ના સુકાય.—નમેરીઆ !

લરતી લરાય આ,

હૈરું તણાય આ,

દિલનો દિલાવર ન પાય :

આવો રે, મોરે નયણું પલક ના સુકાય.

૧

માયા તે નાથની,

છાયા તે હાથની,

વેલી અકેલી વિલાય :

આવો રે, મોરે નયણું પલક ના સુકાય.

૨

નમેરીઆ ! આવો રે, મોરે નયણું પલક ના સુકાય.

વિયોગ

• ગરબી—રાગ માદ •

નાથ પધારો આજ !

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

ફર વસો શીદ રાજ ?

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !—

ડગમગ કરતા ડુગર ડોલે, ડોલે સાગરનીર ;

ગગને નવલખ તારક ડોલે, ડોલે અંતરધીર :

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧

હૈડે રાખી પ્રેમહિંટોળે, ખૂળ લડાવ્યાં લાડ :

ઊંઠા અરણ્યમાં મૂંઝી રવડતી, રાખો હવે શીદ આડ ?

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૨

સરસરતો ઇંધ મેહુલો વરસે, વરસે અંધારું ઘોર :

દિનદિન નવદુખડાં વરસે ત્યાં અળખાનું શું જોર ?

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૩

જુગના જુગ જતા કંઈ લાગે, ગણુતાં નાવે પાર :

કાળા કાળ વિષે પડી કંથથી છૂટી અલાગી નાર :

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૪

રંગમહેલે રસરાસ રમાડી પાયાં અમૃત અમોલ :

તરછોડેલી નાર તે તરસે સુણવા હવે એક બોલ !

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૫

જડ આ જગતની શ્યામ ઘટામાં ઘૂઘવે ઘોર સ્મીર :

નાર અનાથ એકાંત વહાવે નયને અનહુદ નીર :

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૬

ઘન ગાજે ને વીજ જળૂકે, બોલે દાદુર મોર ;

કંથ વિના મુજ થરથર કંપે કાલજડાની કોર :

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૭

અગમગતાં સહુ રત્નને શું કરું ? શું કરું સોળ શણુગાર ?

સ્વામી વિના મને એ સહુ લાગે ધગધગતા અંગાર !

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૮

લોક કહે કે જપતપ કીધે વહાલો મળે સાક્ષાત :

હું દુખીએ વ્રત કેડ કીધાં પણ વહાલાની ક્યાં વાત ?

મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ !

૯

વનવનમાં મુજ વહાલમ શોધુ, શોધું મકળ સંસાર :
 પ્રેમઘેલી બની 'પ્રીતમ ! પ્રીતમ !' ઝંખું અધીરી નાર :
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૦

ઘાડાં વાદળ ભેઉ ઉપર ભભાં, નીચે ધરા પાતાળ ;
 ઉપ્પુ અરણ્ય ચોપાસ વીટિ ત્યાં કોણ રે લે સલાળ ?
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૧

આવો, આવો, વહાલમ આવો, દઇએ આલિંગન ઉર :
 વિયોગની વાતડલી, વહાલા ! કરશુ પડી ભરપૂર !
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૨

તારક કોડ ભલે ચમકે પણ રજની અહે શશિરાજ :
 ભર્યું ભર્યું પ્રદ્માંડ આ ખાલી લાગે વિના શિરતાજ !
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૩

વહાલા શું અળખા તરછોડી, કંઠણ થયા ઉર કૂર ?
 એક વેળા લગવાન ! મળો તો કદી ન જવા દઉં દૂર !
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૪

ધગધગતા જગમાગરીરે જીલી આશાભર, શ્યામ !
 આવો, ઠાટ ઉર અવિચળ આવો વિરહિણીને વિદ્યામ !
 મોંઘા મારા નાથ પધારો આજ ! ૧૫

એકલી

• કુજલડી હો ! સદેગો અમારો •

મેઘલી રાત ને વીજના ભડકા,
 ઝળકી ઝળકી જાગુ છ રે;
 વહાલમ તો મારો વસે વિદેશમાં,
 ભવના ભય ક્યાં ભાંગું છ રે? ૧

સૂની પડી મારી સુખની સેજડી,
 સૂની આ મારી મેડી છ રે;
 ભડભડ ભડકે કાળજી કપે,
 નીંદર મારી છેડી છ રે. ૨

નીંદર મારી વેરણ થઈ ભેડી,
 ક્યા જઈ વહાલમ જોવા છ રે?
 સોણાં વિહોણુ મારુ હૈયુ વિલાસુ,
 ઘડીના ભોગ યે ખોવા છ રે. ૩

આંધળુ આલ આ અહ્યુ તોફાને,
 નેવલા ઘોષે રહે છ રે;
 ધારણા વીંધતા સૂસવે વાયરા
 ભયના ખેલ સૌ ખેલે છ રે. ૪

વિટપને વળગી વંટિ છે વેલડી,
 આભને વંટિ ગગા છ રે;
 વહાલમ વિહોણીને કેના આધાર હો ?
 કેના ઉરે અડખંગા છ રે ?

૫

એકલી નારની અધીરી છે આંખડી,
 હૈડું અધીરું ઓણુ છ રે;
 એકલી નારના કાન છે સરવા :
 પગપગ ચમકી શોચુ છ રે.

૬

મેઘલી રાત ને વીજના લડકા,
 અધારા ઓરડા ધબકે છ રે :
 વહાલમ ! ઉઘાડજો વહેલેશં વહાણલાં !
 અગહળ વાટડી અબકે છ રે !

૭

વિજેગણ

• ફેરી વચાળે જીવી'તી ને નરમળ નરમળ જોવી'તી •

શિયાળો શૂળે ગયો ને ઊનાળો ધૂળે વહ્યો,
સરવરિયાં છલકે રે ભારી આંખમાં ;
દીપ હોલાયા આંગણે ને ફૂલ સુકાયાં ફાગણે,
સરસરિયાં વરસે રે શ્રાવણ સાખમાં.

૧

કાગા બોલે ખારણે ને દોડી જાઉં ઓવારણે,
ઊના રે ધખતા ત્યાં સૂના ઓટલા ,
કોયલડી ફૂ ફૂ કરે ને કુજલડી ચટકુ ભરે,
ઓળું ને ખોળું રે દિનભર ચોટલા.

૨

સપનામાં કંઈ સાંપડે ને જાગી નજરે ના પડે,
ખાલી રે ઓશીકાં ખૂચે હાથને ;
નોંદર નાવે આંખડી ને પળપળ પલકે પાંખડી,
લાશુ રે ઘેલી હું સહિયર સાથને.

૩

વીજ પડે કંઈ ઓતરે ને ચમકી દોડુ ચોતરે,
શીંગા રે વાતા દખખણના વાયરા ;
તારલિયા સહુ ચીંધતા ને હૈયાં મારાં વીંધતા,
વિખરાતા મારા રે દિલના ડાયરા.

૪

પૂછું પળતાં પથીડાં ને પૂછુ ઊડતાં પખીડાં :

મારગડે દીઠો રે કેા વરણાગિયો ?

મારગડા તો ધગધગે ને સૂના હુગર ડગમગે,

વાટે રે વહેતા નેગી વેરાગીઓ.

૫

દેહલડી ધગ્ગી ઢળે ને નયણાં મારાં નીગળે,

છવડલો તલખે રે કાળા કાલમાં :—

ગોડ્યા ધૂંધરા બારણે ને છાંચ્યાં નીર ઉતારણે,

ઝરમરિયા ઝમકે રે ઝગમગ, વહાલમા !

૬

વિજેગિની

• રાગ માલ-દાદરો* •

મારા પરદેશી હો પંખીડા !

વહાલા ! આવોની હવે ઘેર !

કરું પળપળ જળતી અંખના :

વહાલા ! લાગે આ જીવન ઝેર !—

કડકડ ધૂજતી ગર્ધ સંકાંતિ ને ભડભડતી હોળીની ઝાળ ;

ઘગતા વાયુમાં ધીકી વૈશાખે, જેઠના જોયા જીવાળ :

વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૧

સરસર કરતો શ્રાવણ સરકયો ને ભાદર વરસે ભોમ ;

ચમચમ ચમકે વીજળી, મારાં જોઈ રોમેરોમ !

વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૨

એક અંધારી ચોરડી ને ખીજી અંધારી રાત ;

ત્રીજી અંધારી વિજેગિની, એની ધૂજે એકલડી ભાત !

વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૩

આવનજાવન કહી ગયા ને દર્દી ગયા કોલ અનેક ;

માસ વીત્યા ને વર્ષ વળ્યું, થયા કેમ નમેરા છેક ?

વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૪

*એક જૂના રાગદયાની ગીત ઉપરથી રચ્યું.

વાવડી હોય તો ઢાંકુ, હો વહાલા ! ઢાંકવો સમદર ધ્યાય ?
 હૈયુ મારુ હેલે ચઢ્યુ, મારુ જોળન ઢાંક્યુ ન જાય !
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૫

કાગળ હોય તો વાંચુ વિગતે, વાંચું હું કર્મને કેમ ?
 લેખ લખાયા વિજોગના, તેને કોણ ઉકેલે એમ ?
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૬

સૂના આ મારા ઓરડા, ને સૂના હિંડોળા ખાટ ;
 એક દિશા ઠરી આખડી મારી મીટ ગૂથે એક વાટ :
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૭

તારા ગણી ગણી રાતડી કાઢુ, વાયુ બ્યોમે દિનલેખ :
 દિન ગણતાં મારી ગઈ રે ધમાઈ અગુલિઓની રેખ !
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૮

વૃક્ષ વિહોણી વેલડી ને નાથ વિહોણી નાર ,
 ભાગ્ય વિહોણા ભોગ શા ? એ તો એળે ગયા અવતાર !
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૯

રજનીમા વેર્યા તારલા, મારી સેજે વેર્યા ફૂલ .
 વહાલમ ! વહેલેરા આવજો ! મારુ જીવન રોલે ફૂલ !
 વહાલા ! આવોની હવે ઘેર ! ૧૦

સુખનાં સંભારણાં

• પાલ્લવડો મારો મેલો, મોહનજી •

સુખનાં સંભારણાં સળકે, સાહેલડી !
 અંતરની આંખ મારાં આંસુ ધુએ ;
 મનના મહેરામણુ છલકે, સાહેલડી !
 અંધી ચોમાસાની લીધું જુએ !—
 સુખનાં સંભારણાં૦

૧

ચંદનીની પાંદડીઓ પડતી સરોવરે,
 પાણીડાં પળપળી ઝળતાં હસે ;
 આજે અમાસની રાતે, સાહેલડી !
 હૈયાનું સરોવર શેણે લસે ?
 સુખનાં સંભારણાં૦

૨

સંધ્યાનાં કુસુમલ કિરણે સોહાગણી
 ઊઘડે ચંબેલીની કળીએ કળી ;
 મારે તો સંધ્યાનાં સોણાં, સાહેલડી !
 દિલની કળીઓ મારી જૂમે ઢળી !
 સુખનાં સંભારણાં૦

૩

અધારી રજનીના નયનોના મોરલા
 નાચી નાચી રમજ્યોતિ ઝરે,
 મારી આ રાત ઝની ઘેરી, સાહેલડી!
 કોનાં નયન મારુ હૈહું ભરે?
 મુખનાં સભારણાં

૪

હુખિયાને હુ ખના દહાડા વિતાડવા
 મુખિયાને મુખના સોણાં વહે;
 જોવું જોવું ને આખો લો'વું, સાહેલડી!
 મનમાંની વાત ઝધી મનમાં રહે
 મુખનાં સભારણાં

૫

મુખહુખના વાયરા કૂકે સંસારમાં,
 હૈયાની જ્યોત ત્યાં રહે ક્યાં લગ ટકી?
 મુખને સભારણે છવવું, સાહેલડી!
 આશાના જોલ કોણ જોડે નકી?
 મુખનાં સભારણાં મળડે, સાહેલડી!

૬

ભાગ્યના પાર

• કહાને ખીચેથી વાઝુ છેડિયા રે •

મે તો દીધો રે દીવડો હાથમાં રે,
હુ તો ચાલી ત્યાં વનની માંચ રે;
ભાગ્ય મારા આગળ ચાલતાં રે.
મે તો નાહ્યા'તાં ગૂલતાં ઝાડવા રે,
મે તો નાહી'તી શીળી છાંય રે:
ભાગ્ય મારા આગળ ચાલતાં રે.

૧

મે તો કલ્પ્યા'તા મધુરા પખીડાં રે,
મે તો કલ્પ્યા'તા નવરસ ફૂલ રે.
ભાગ્ય મારા આગળ ચાલતા રે.
મે તો ધાર્યા'તા સરવર શોભીતાં રે,
મે તો ધાર્યા'તા અમૃત અતૂલ રે:
ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતા રે.

૨

હું તો જોતી'તી પારમ પીપળા રે,

હું તો જોતી'તી નાગરવેલ રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

હું તો ગણતી'તી દેવની દેરડી રે,

હું તો ગણતી'તી પરીના મહેલ રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

૩

મેં તો સંકાર્યો દીવડો હાથમાં રે,

મેં તો આંખો ટપાવી બહુ વાર રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

આવે સૂમવતા વનના વાયરા રે,

રાખું દીવો હું માંડમાંડ ત્યાર રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

૪

હું તો ચોધી ચોધીને ચાકી જોઈતું રે,

મેં તો દીડી ન કોઈ રંગરેલ રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

નહીં દીડા ત્યાં વનના મોરલા રે,

નહીં દીડી લગકતી ઢેલ રે :

ભાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

૫

મારાં ફૂખ્યાં છે સોનલ સોણલાં રે,
મારી આંખો ને દીવડો એ જ રે :

લાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે,
આ તો વીજે ગોરંભતો મેહુલો રે,
આ તો આછાં અંધારાતાં તેજ રે :

લાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે.

૬

કોણે દીઠાં છે કાળનાં કોતરો રે ?

કોણે દીઠા છે લાગ્યના પાર રે ?

લાગ્ય મારાં આગળ ચાલતાં રે :
મીંચી આંખે જોવું ને રાવું ખોલીને રે,
સખી ! એવા છે આ સંસાર રે :

લાગ્ય તો આ આગળ ચાલતાં રે !

૭

પ્રારબ્ધ

• તને ગગ્ગ બોલાવે રંગ બીચડી •

ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે,
તોય ગાય તરસીડી જાય, રે મારા વડાલમા !
એને કાઠે પડ્યા છે કાંટલા,
ત્યાં તે પગલાં કેમ મુકાય ? રે મારા વડાલમા !
ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે. ૧

ગાલે ઝુમ્મર તરણાં જૂલતાં,
તોય હરણાં ભૂખ્યાં જાય, રે મારા વડાલમા !
એની વાટે વિચર્યો કેસરી,
ત્યાં તે મુખડાં કેમ મંડાય ? રે મારા વડાલમા !
ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે. ૨

ભરી છાબ એનેરી ફૂલકે,
તોય માલતી ઠાલી જાય, રે મારા વડાલમા !
એને વિધર વીંચી છે પડ્યો,
તેમાં હાથ જ ક્યમ નંખાય ? રે મારા વડાલમા !
ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે. ૩

રૂપે શુભે છે રસિયો રાજતો,
 તોય રસિયણુ રડતી જાય, દે મારા વહાલમા !
 આડાં પડ્યાં પ્રારબ્ધ કંઈ જન્મનાં,
 તેનાં કોટડાં કેમ વીંધાય ? દે મારા વહાલમા !
 ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે.

૪

નેહે નયણું રસરસ નીતરે,
 તોય જુગજુગ સૂના જાય, દે મારા વહાલમા !
 એની આશાનું પિંજર તૂટતું,
 એનો આત્મા ઊડું ઊડુ થાય, દે મારા વહાલમા !
 ભર્યાં ભર્યાં સરોવર હીલકે.

૫

શું બોલું ?

• ક્યા માગુ કે મેં ક્યા માગુ •

શુ બોલુ, મૈયા ! શુ બોલુ ?
મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શુ બોલુ ?—

સાતે માગર તરીને આવ્યો જે બેઢો,
કંઠે ફૂળે તે અહીંયાં શુ બોલુ ?
મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શુ બોલુ ? ૧

ધંદ્રધનુધ્ય પાખો બોલે ન બોલે,
ભેડે સૌંદર્ય તહીં, હા ! શુ બોલુ ?
મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શુ બોલુ ? ૨

સધ્યાની ઈક્રી જરા પલકે ન પલકે,
મોચે અધાર જઈ આ, શુ બોલુ ?
મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શુ બોલુ ? ૩

તાપે તૃપાતુર આવી હસી તખાવે,
નીર રહ્યા ત્યા નહીં, હા ! શુ બોલુ ?
મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શુ બોલુ ? ૪

જુગતી પખીની નેડી બેડી જઈ ડાબે,

તૂટી ડાળી તે ગઈ, હા ! શું બોલુ ?

મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શું બોલુ ?

૫

ભડકે ઉગાડ્યાં ફૂલો, ફૂલમાં છે તણુઆ,

શોધુ સુગંધ કહીં આ, શું બોલુ ?

મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શું બોલુ ?

૬

સૌંદર્ય ને આશાના પલકા છે અધૂરા :

જીવનના રંગ કઈ આ • શું બોલુ ?

મારો કંઠ આ રૂધાય, મૈયા ! શું બોલુ ?

૭

જ્યોતિ જ્યોતિમા જાળી કુદનની કાયા,
માયા માયા કહી આડુ ભાળશે ના .

જગતઝાળમા જળ્યાને વધુ જાળશે ના ! • ૫

ભૂત ભિડાયા પાછળ, ઊઘડે મહાભાવિ,
આવી આવી તે શમણા જાળશે ના :

જગતઝાળમા જળ્યાને વધુ જાળશે ના ! ૬

ભ-મે ઢાંક્યા અગારા છવનના મૂકી,
ફૂકી ફૂકી તેને પ્રતજશે ના

જગતઝાળમા જળ્યાને વધુ જાળશે ના ! ૭

દુઃખની દેવી

• પ્રગટ્યા શ્રીકૃષ્ણ મન ભાવતા રે લોલ •

આંસુડાં ભરોની મારાં બાહુડાં રે લોલ !

આંસુડે ઝરે અમોલા ઓઘ જો :

આંસુડાં ભરોની મારાં બાહુડાં રે લોલ !

આંસુડાંમાં વિશ્વના વિલાસ છે રે લોલ ;

આંસુડાંમાં જોગીઓના જોગ જો :

આંસુડાં ભરોની મારાં બાહુડાં રે લોલ !

૧

દુઃખની દેવી હું જગતમાવડી રે લોલ,

દુઃખનાં પીયૂષ પાઉં રોજ જો :

આંસુડાં ભરોની મારાં બાહુડાં રે લોલ !

શિરે વરસાવું ઊડી વાદળી રે લોલ,

નીરના ભરું નયને હોજ જો :

આંસુડાં ભરોની મારાં બાહુડાં રે લોલ !

૨

અંધકારે લીધ્યુ મારું આંગણું રે લોલ,
માંડી પધરાવ્યા ગુરુદેવ ને :

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !
ટમકે છે દિવ્ય લડા તારલા રે લોલ ;
હુનિયાને દીનતાની ટેવ ને :

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !

૩

પૃથ્વીમાં પ્રકાશની ઝડી ઝરે રે લોલ,
ઝીલે તેને મોંઘી દુઃખધાજ ને :

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !
થાળે થાળે મૂજે પ્રાણપાંદડી રે લોલ,
ફૂટે તેમાં ફૂલેડાંના ફાલ ને :

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !

૪

પુણ્યકેરા પાટ મારા પંથમાં રે લોલ,
વીર કો કરે ત્યાં વિપપાત ને :

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !
વહાણાં ! વિગળે વદનહાસ્યથી રે લોલ,
દુઃખડાં તો દેવકેરાં દાન ને !

આંમુડાં ભરોની મારાં બાલુડાં રે લોલ !

૫

આંસુનાં પૂર

• પ્યારાને પારથે સોનાનાં બોર •

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર :

આંસુનાં પૂર, પરમ નયનાંનાં નૂર :

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર.—

માઝ્યાં ન મુખે, નહીં નયને બોલાવ્યાં,

અણુધાર્યાં આવી ઊભે હાજરહજૂર :

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર. ૧

વસતાં વેરાન જ્યાં રેતીનાં રણુશાં,

એક જ કે સ્મરણે એ રેલતાં જરૂર :

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર. ૨

આલ જ્યાં તપે ને લવ આખો તપાવે,

ઊછળી આવી તાપ કરતાં એ દૂર :

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર. ૩

ડુંગરના ભાર આવી અતર દબાવે,

પાળોને તોડી ખાલી કરતાં એ ઊર :

હૈયાને કાંઠડે આંસુનાં પૂર. ૪

આનંદ કે શોકનાં કાટે સરોવરો,
કહેયો ન કોઈ ત્યારે, કરજો સખૂર !
હૈયાને કાંઠે આંસુનાં પૂર. ૫

ઊઠે ત્યાં તણખા ત્યાં ઊઠે અમીકણો,
આંસુને ઝીલશે કે હૈયાનાં શૂર ;
હૈયાને કાંઠે આંસુનાં પૂર. ૬

આત્મા ભીંજવજે એ પૂરમાં બહાદૂર હો !
પુણ્યોનાં પૂર, એ તો જન્મોનાં નૂર :
હૈયાને કાંઠે આંસુનાં પૂર. ૭

વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

• રોક્યો પનથટ રસિયા રાજ હો, પાણીડાં કેમ ભરીએ ? •

ખાળો ખાળો ને આંસુડાં ઊભરે,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

એ તો અચૂક હૈયાની રીત :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

મોજાં આવે આવે ને આથડે,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

એવી ઉરની પુરાતન પ્રીત :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

૧

જગે ઊગે તે તો સૌ આથમે,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

એ છે ઉદય ને અસ્તના ખેલ :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

ઉપા સંધ્યાના રમ ઘડીવારના,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

જેવા જેના નસીબના મેળ :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

૨

ઘેરું ઊભુ છે આલ જગ ઘેરીને,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

ખાંધ્યા દિશા દિશાના દોર :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

વેરે ધગધગતી આગ કે મેહુલા,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

નિલો ક્યાં લગ માનવતુ જોર ?
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

૩

તપે તાપ બધા તો સામટા ;
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

ઠઠી વરને તો પ્રલયે તણાય :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

મૂગે મુખે જોવું ને સાંખવું,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

જેના જડે ન કોઈ ઉપાય :
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

૪

ઢાંકો ઢાંકો તોય અતર ઊભરે,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

એવી હૈયાની હઠીલી રીત
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

સ્મરણ આવે આવે ને આયડે,
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

ક્યાં છે અદત ડવનની છત ?
વહાલીડાં ! કેમ કરીએ ?

૫

१२

विसर्जन

ઊડવાં આઘાં આઘાં રે

• આશાલયાં તે અમે આવિયાં •

આઘાં આઘાં તે ઊડે આલલાં,

ને આઘાં આઘાં ધૂમે આકાશ રે :

ઊડવાં આઘાં આઘાં રે !

આઘી ઊડે ઝીણી આંખડી,

ને આઘી આઘી અંતરની આશ રે !

• ઊડવાં આઘાં આઘાં રે.

૧

આઘા આઘા હૂલે તારલા,

ને આઘાં ઝૂલે નક્ષત્રનાં ઝુંડ રે :

ઊડવાં આઘાં આઘાં રે ;

ઢેયાની રાખ ઊડે ચોગમે,

તેગાં પડવાં શાં કર્મને કુડ રે !

ઊડવાં આઘાં આઘાં રે.

૨

આધા સૂરજ, આધા ચંદ્રમા,
 ને આધા સંધ્યા ઉધાના રગ રેઃ
 જિડવાં આધાં આધાં રે;
 સોને મલ્યાં મોંઘાં મોહુલાં,
 પલ્લુ પલ્યાં છે લાગ્ય તો અપંગ રે!
 જિડવાં આધાં આધાં રે. ૩

આધા આધા જિડે મેહુલા,
 ને કઇ આધી આધી જિડે વીજ રેઃ
 જિડવાં આધાં આધાં રે;
 ખડતાં ખડતાં દિલ ડોલતાં,
 ક્યાંથી આવે તે પ્રાણને પતીજ રે!
 જિડવાં, આધાં આધાં રે. ૪

આધાં વિહંગ જિડે બ્યોમમાં,
 ને આવી આવી સરે ત્યાં દિગત રેઃ
 જિડવાં આધાં આધાં રે;
 સુખના પતંગ ફર જિડતા,
 એના આવે ક્યાં હાથમાં તન રે!
 જિડવાં આધા આધાં રે. ૫

આધા તે ગિરિવર ગઢ દિસે,

ને આધા આધા દિશાના દોર રે :

. ઊડવાં આધાં આધાં રે ;

ફૂટે બ્યાં પાંખ જરી આત્મને,

ત્યાં તો તૂટે કેં કાળજની કેર રે ;

ઊડવાં આધાં આધાં રે.

૬

આધા ફિરસ્તા ને દેવતા,

ને આધા આધા પ્રભુજના મહોલ રે :

ઊડવાં આધાં આધાં રે ;

પડ્યો જે પ્રાણ દેહધિજરે,

તેના આઘે સુણે કોણ બોલ રે ?

. ઊડવાં આધાં આધાં રે.

૭

આધા આવાસ આશાતણા,

ને આધાં આધાં છે પ્રાણનાં પ્રયાણ રે :

ઊડવાં આધાં આધાં રે ;

આઘેરો આત્મ ઉડાવતાં,

વહાલાં ! લાધશે સ્નેહ કલ્યાણ રે !

ઊડવાં આધાં આધાં રે.

૮

ઉપાવિસોપન

• ગમ્મી-રાગ દેવ-નાચ લાગ્ગી •

ધીમે ધીમે સરકતી સરતી ચાલી ઉપા :

ચાલી ઉપા, એ લાલ-ખ્યાતી ઉપા :

ધીમે ધીમે સરકતી—

ધ્યાં છે તે કકણોની લાલી ગુમાની ?

ધ્યાં ગઈ તે ન્યોતિ ભગતી નાદુઈ જીવાની ?

કોણે આ દેવગાડીમાં ગાલી ઉપા ?

ધીમે ધીમે સરકતી સરતી ચાલી ઉપા. ૧

કોણે આ તેજકાંઠે એને દરાવી ?

કોણે અરુણી એની મૃગલી મરાવી ?

સૂના કો ત્રિહે બીધી ખાલી ઉપા :

ધીમે ધીમે મરતી સરતી ચાલી ઉપા. ૨

એવા કો ફર હોયે જગમાં દિવાનાં ?

નેવા ઐદર્ય ચીરે ઐદર્યપાના ?

એવે જગ ગાગી ક્યમ રહે મહાલી ઉપા ?

ધીમે ધીમે સરકતી સરતી ચાલી ઉપા :

નેતા નેના સરકતી મરતી ચાલી ઉપા. ૩

નવચેતન

• ભાભી, તારાં નયનાંમાં જોગી રમે રે •

જોગી ! તારાં નયનાંમાં સપનાં સરે રે,
સપનાં સરે ને મન તપના કરે રે.

૧

આલ ભરે રંગે ને રંગે રમે રે,
રંગે રમે ને પાછો ભૂલમાં ભમે રે.

૨

ઢોળી પ્રભાત આલતીરે હસે રે,
તીરે હસે ને તિમિરનીરે વસે રે.

૩

સંધ્યામાં બાંધવા મઢૂલી મચે રે,
એક કોર જાયકે ત્યાં ખીછ લયે રે !

૪

ગહન ગાન રજનીનાં મુણવા ગમે રે,
તમરાંના પડધામાં નાદ તો શમે રે.

૫

ઝીણા ઝીણા તારાનાં વેણા કળે રે,
હૈયાના લેદ નવ આલે મળે રે.

૬

ચૂંટી ગુલાબ જુએ કાંટા પૂંઠે રે,
ઢોળી દે અમૃત ત્યાં જવાળા જીઠે રે.

૭

શીતળતા આલમાં ને ધરણી ધળે રે,
ખસતી દિગંત સદા લોચન ઠળે રે.

૮

નેગી ! નેની આલ થકી હૈયું વધે રે,
શુદ્ધ એક લોચનથી જ્યોતિ ગધે રે. ૯

નેગી ! તારાં નયનાંમાં સ્વર્ગો ફૂટે રે,
સ્વર્ગો ફૂટે ને તારાં સપનાં છૂટે રે. ૧૦

નેગી ! તારાં નયનાને છવન જડે રે,
છવન ફળે એ નવચેતન વડે રે ! ૧૧

નેગી ! નવચેતન એ ક્ષણક્ષણ સવે રે,
છવન આ તારું યછી ધનધન ભવે રે. ૧૨

આવજો, જોગીડા !

• હીંચ : પાવવડો મારો મેવો, મોહનજી •

કુંગરે કુંગરે દેવોની દેરડી,
 સીમડે સીમડે દેવોની વાટ ;
 વગડે વગડે દેવોના ડાયરા,
 નદીએ નદીએ દેવોના ઘાટ :
 આવજો, જોગીડા !

૧

લૂમખે જૂમખે લહેરે છે આંગલા,
 લૂંળડે જૂંળડે જૂલે છે મોર ;
 ટહુકી ટહુકી કોયલ હલકારતી,
 આલને આંગણે છાયા ણપોર :
 આવજો, જોગીડા !

૨

દૂંઢતાં દૂંઢતાં વિલાતી આંખડી,
 હીંડતાં હીંડતાં વધતી દિગત ;
 આલલે આલલે અખૂકતી વીજળી :
 આલલે ઊડતાં આવે ક્યાં અંત ?
 આવજો, જોગીડા !

૩

હુંગરે હુંગરે ખાડા ને ટીંબલા,
 સીમડે સીમડે બળતી મગાણુ ;
 વગડે વગડે ધગધગતા વાયરા :
 આવજો, ભેગીડા ! દુઃખે એંધાણુ :
 આવજો, ભેગીડા !

૪

પગલે પગલે દેવોની વાટડી,
 નયને નયને દેવોનાં હામ,
 આતમે આતમે દેવોના ગોખલા,
 હેંટ હેંટ દેવોના વામ !
 આવજો, ભેગીડા !

૫

ત્રિકાલ

• ગરબી •

મીઠી મીઠી બોલે, વસંત ઉર લોલે,
 હો ઝૂમે આશાના મોર ;
 રાતું રાતું ખીલે, પ્રભાત રંગ ઝીલે,
 તે લાગે ઝાંખા ને ઘોર :
 રંગ હોઠે વસે રે લોલ ! ૧

કેયલ ડાળે ડાળે ટહૂકી રહે બિનાળે,
 હો નાચે પ્રીતિના મોર :
 તપી તપી તાપે ધપોર તેજ વ્યાપે,
 તેમ ચળકે આંખડત્રી ચોર :
 પ્રભા મુખડે હસે રે લોલ ! ૨

પાન ખરે ઝૂકે, હેમત વાયુ ફૂકે,
 હો ફૂટે સ્મૃતિના અકોર :
 ભૂરી ભૂરી સાંઝે સરોજ દિલ દાઝે,
 ત્યાં પડઘા પાડે ઉરચોર :
 દિશા ફૂળતી દિસે રે લોલ ! ૩

આજની વાત

• ઊભા રહો તો કહું વાતડી, મિઠુરીલાવ •

૧

વહી ગઈ તે સહુ વાતડી, વિમારો આજ !
ઘેરી અંધારી ગઈ રાતડી, વિસારો આજ !

વાયા ઊના વંટોળિયા, વિસારો આજ !
ધગધગતા રસ ઉર ઢોળિયા, વિસારો આજ !

ગગને કાળા ઘન ઘેરતા, વિસારો આજ !
હૈયે ભયાનક વેરતા, વિમારો આજ !

લાગ્યા તે ડખ કં ઝેરીલા, વિસારો આજ !
ભૂંડા પાપી ને ઐ વેરીલા, વિમારો આજ !

ખારે દરિયે એ વહી ગયાં, વિમારો આજ !
કેણ એ ફેગટ મહી રહ્યાં ? વિમારો આજ !

૨

વહાલાં ! ઉઘાડો રસઆંખડી, સંભારો આજ !
આલે ઉઘાડી તેજપાંખડી, સંભારો આજ !

ભાગ્યા અંધાર આલકાંઠડે, સંભારો આજ !
માગ્યા પ્રકાશ ઉર સાંપડે, સંભારો આજ !

ખીલ્યાં છે પુર વન વાડીઓ, સંભારો આજ !
ફૂલે ફૂલે લયે ઝાડીઓ, સંભારો આજ !

અધૂરાં હતાં તે પૂર્ણ પામશે, સંભારો આજ !
આનંદ ને સ્નેહ બધે જામશે, સંભારો આજ !

આંગણુ વેરાય નવન્યોતિ આ, સંભારો આજ !
હ્યો, હ્યો, અદલ ઝટ ગોતી હા, સંભારો આજ !

વનના પગેણા

• બીજે મારી ચુદની •

આલગરૂખેથી જિતર્યા છે પાગ,
હુંયે શા સમાવે, વહાલા!
મારા સૂરજને સધ્યાના સોહાગ
નેહે શા સમાવે, વહાલા!—

છોડ્યા શિખર આજે આયુધ્યગિરિના,
છોડી ડિરણી નવાળા રે,
ચોધું સધ્યાની શીગી શાતિના સોણલા,
રેલાયા ત્યા શા રંગથાગા!
હો! હુંયે શા સમાવે, વહાલા!

૧

મહેલ ને મેડીએ ધોમ ધખ્યા ને
તપ્યા જોબન રસઘાટે રે,
આજે તો વનના આગ્યા વિલોહન ત્યા
છોગે શા અમી વનવાટે!
હો! હુંયે શા સમાવે, વહાલા!

૨

વનમાંના વડલા ને વનમાંના જોગી,
 વનના વિરાટ પડછાયા રે;
 પુરના પરોણા જેવા વનના થે પરોણા:
 અદલ અચલ રસરાયા!
 હો! હૈયે શાં સમાવો, વહાલાં!

૩

સૂર્ય દિગંતચરણે શીથ ઝુકાવે,
 એવું ઝુકાવું ઉર માડું રે:
 ચરણે પડયું એ હૈડું હેડે સમાવળે—
 રોજ ને રોજ રહે સવાડું!
 હો! હૈયે શાં સમાવો, વહાલાં!

૪

મારા સૂરજને સંધ્યાના સોહાગ
 સોહે શા સજવો, વહાલાં!
 આભજડેથી ઊતર્યા છે પાગ,
 હૈયે શાં સમાવો, વહાલાં!

ભરતીનાં નીર

• રાકયો ખનધટ રૂમિયા રાજ હો, પાણીમાં કેમ ભરીએ ? •

આજે આજ્યાં શાં ભરતીનાં નીર હો,
વહાલીડાં, દિલદરિયે ?

એની બેડે શી છાકમછોળ,
વહાલીડાં, દિલદરિયે !

ઝીણી ઝીણી લકર ત્યાં લહેરતી,
વહાલીડાં, દિલદરિયે,

દયાંથી આવ્યા ત્યાં ભરવટોળ,
વહાલીડાં, દિલદરિયે ?

૬

ચંદ્ર બેગે બેગે ને આથમે,
વહાલીડાં, દિલદરિયે ;

એને વચ્ચે વાદળની વાર,
વહાલીડાં, દિલદરિયે ;

એવાં આવ્યા શાં અમી અજવાળિયાં,
વહાલીડાં, દિલદરિયે,

આજે બપોટે આ બર્મિના પહાડ,
વહાલીડાં, દિલદરિયે ?

૨

પામ્યે સેવાનાં ભાગ્ય અધૂરકાં,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે ;
 એને ઉઠા અબોલ વિધિડંબ,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે ;
 આજે તોય ઉછાળો શાં છાંટણું,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે,
 વીચિ વીચિ જુલાવી એના અંક,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે ?

૩

મીઠા મધુરસ અરપું આત્મના,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે :
 વધું ઘટું, તોય સિંધુનો અંદ,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે ;
 ભરું ભરું ને કુંભ મુજ ઠાલવું,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે :
 એ જ અદલ જીવનઆનંદ,
 વહાલીકાં, દિલદરિયે !

૪

વિસર્ગન

• પ્રેમની, પ્રેમની, પ્રેમની રે •

આવળે, આવળે, આવળે રે,
 વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવળે !
 લાવળે, લાવળે, લાવળે રે,
 નવી રજનીના રાસ નવા લાવળે !—

ઝગદી ઝગદી પડ્યા ઝાંખા આ દીવડા :
 માછને દીવડે સમાવળે રે !
 વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવળે !

૧

માછના રાસમાં ઝીલે છે દુષ્ટિઓ :
 ઝીલ્યો એ રસ તે ઝિલાવળે રે !
 વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવળે !

૨

બોમે છે દીવડા, સોમે છે દીવડા :
 દીવડા દેયે ઝગડાવળે રે !
 વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવળે !

૩

તાળીએ તાળી પુરાવી સૌ સાથે :

તાળીના બંધ એ બઢાવજો રે !

વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવજો !

૪

નવનવ રાતની માણી મહેમાની :

જીવનભર જોગ એ ટકાવજો રે !

વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવજો !

૫

આવો ને જાઓ છે જીવનના જોગ સૌ :

માજીનો રાસ જ ગજવજો રે !

વહાલાં ! પાછાં વહેલેરાં આવજો !

૬

સમાપ્ત

સૂચિ

(પ્રથમ પદ્ધતિઓની)

	પૃષ્ઠ
૧ અમૃતપુરીથી અમે આવ્યા રે લોલ	૭૯
૨ આ આલઅટારીથી જિતરી, ગુણગારી રે	૧૩
૩ આધા આવા તે જોડે આલવા	૨૬૩
૪ આજા ઘૂઘટ ઊંડાડ, સખીરી તારા	૨૦૨
૫ આજા જોયો નવલો રે દહાડો	૧૧૧
૬ આજે આન્યા શા ભરતીના નીર હો	૨૭૮
૭ આજે પરણે છે વાડીના ફૂલ, ગુનામ ને ચળેની	૧૯૧
૮ આલઝરખેથી જિતર્યા છે પાગ	૨૭૪
૯ આલની લાડવી કન્યકા રે	૭૦
૧૦ આલને યાળીભર છનમય	૬૧
૧૧ આવજો, આવજો, આવજો રે	૨૮૦
૧૨ આવડા રૂપાળા કોણે કીધા	૨૦૪
૧૩ આનકુ તે આળ નવ ધરીએ રે	૨૧૦
૧૪ આવી આવી આ અમરનમત વિશ્વમદનમા રે	૮૧
૧૫ આની આની સુમનની સુવાસ, સુમનવાડી આવો	૩૩
૧૬ આવો આવો અમારે બાર	૧૮૪
૧૭ આવો ગોવાળિયા રે મારે આગણિયે	૧૪૯
૧૮ આવો, વહાના, આજ અમારે આગરો	૩૪
૧૯ આવો વીરા, આવોની મારે આગણે	૧૩૫
૨૦ આવો સત સત હો	૫
૨૧ આ યા આન્યા આમતણ મનભરિયા	૨૭૬
૨૨ આસુડા ભરોની મારા બાનુડા રે લોલ	૨૫૫

૨૩	ઊરમાં હનર કષ આવે ઉમળકા	...	...	૧૪૪
૨૪	એક કિરણ છે જીતધું આકાશથી રે લોલ	...	...	૯૮
૨૫	એક રસિયો ગ્લો દૂર દૂર	...	...	૯
૨૬	એ ટાણે ગુજરાતે રહેવું કેવું છે રહું	...	...	૧૧૨
૨૭	કમળનલાવડીએ બોલો છે હંસલો	...	...	૯૪
૨૮	કાલુડા! કહે મુજને તું કદી દત્તો કે	...	...	૧૩૧
૨૯	કાચરાની નાર શુ ગણાઉં	...	...	૨૧૫
૩૦	ફૂવામાંનાં પાણી આવે હવાડાની માંય	...	...	૯૬
૩૧	ફૂળી ઉપા, ફૂળાં આલસાં, મુજ વહાલમણ	..	...	૨૨૫
૩૨	કે આલમાં ચાલે જાંડી જાંડી રે	...	...	૭૩
૩૩	કે કુજમાં મધમધ મહેક ફૂલડાં રે	...	...	૮૩
૩૪	કે પાણીડાં ગધાની અમીસરાવરે રે	...	...	૬૫
૩૫	કે વાયાં વહાણાં વસુધાઆંગણે રે	...	...	૫૨
૩૬	કોઇ કુમકુમ પગથે આવે રે	...	...	૧૦૩
૩૭	કોઇ લટકે ને મટકે આવે છે	...	..	૧૭૩
૩૮	કોટિ કોટિ મારા જ્યોતિષમકાર...	...	...	૪૫
૩૯	ખાજો ખાજો ને આંમુડાં બમરે	...	...	૨૫૬
૪૦	ગગનનો ગરબો રે કે કોણે કોયો, સાહેલડી	...	...	૧૫
૪૧	ગાજે મિધુ ગંબીર ઘેરાં ગીતડે રે	...	...	૧૪૨
૪૨	ગુણવતી ગુજરાત, અમારી ગુણવતી ગુજરાત	...	...	૧૮
૪૩	ગુણીયવ હો ગુજરાત !	...	...	૨૨
૪૪	ગોરા ઉમમ, ગોરાં વહાણવાં, મનમોહનજી	...	...	૧૬૨
૪૫	ધૂમે ગગન ધૂમે આંગણાં	...	...	૪૦
૪૬	છૂટડા ભરી ભરી પીએ કો	...	..	૧૧
૪૭	ચલખી રહી રે હો ચલખી રહી,	...	...	૬૩
૪૮	ચાંદની રાત ને કેમરીઆ નારવા	...	...	૩૧

૪૯	જયજય હો જગની માત, પૂછ્યો પ્રાણ ભરી ...	...	...	૩
૫૦	જાઓ, મને ન કશું જોઈએ ...	...	...	૨૧૨
૫૧	જુઓ રાજ! અમે રે પખીડાં દિવ્ય દેશનાં ...	...	...	૩૮
૫૨	જોગી! તારાં નયનાંમાં સપનાં સરે રે ...	...	...	૨૬૭
૫૩	ઝીણી ઝીણી કંઈ અમકુ રે ઝીણી હું તો તારકડી ...	...	...	૫૯
૫૪	કુંગરે કુંગરે દેવોની દેરડી ...	...	...	૨૬૯
૫૫	તારી ચાંદિ રે વાંસળિયાં ધ્યારે પહાલમા રે ..	...	...	૧૫૩
૫૬	ચનગન વનમાં નાચે વસંત હો ...	...	...	૧૬૯
૫૭	દિલે દિલ લાગે ત્યાં દિલ દહ્યો રે ...	...	...	૧૮૭
૫૮	દૂધે ભરી છે તલાવડી ...	...	...	૪૯
૫૯	દૂર દૂર બાળવે કોઈ બસરી ...	...	...	૧૪૭
૬૦	દેવી! દીસે શાં નવચેતન તારી આંખમાં રે ..	...	...	૨૪
૬૧	ધીમા ધીમા, હો નાથ! પગલાં ઉપાડજો ...	...	...	૨૧૭
૬૨	ધીમે ધીમે સરકતી સરતી આવી ઉપા ...	...	...	૨૬૬
૬૩	ધોમ ધપે ને ધરણી તરસે ...	...	...	૨૧૯
૬૪	નમેરીઆ! આવો રે, મોરે નયણ પસક ના સુકાય ...	...	...	૨૩૩
૬૫	નદનવનનો રે કે મોરલો નદનવનનો ..	...	...	૪૭
૬૬	નાથ પધારો આજ, મોંઘા મારા ...	...	...	૨૩૪
૬૭	નીચે ઊભી હું ડોલું નીરે ...	...	...	૯૦
૬૮	નીંદરડી આવીને મારા બાગમા પેહી ...	...	...	૧૨૫
૬૯	પોઢો પોઢો રે નીંદરપોઢણે ...	...	...	૧૨૮
૭૦	પ્રગટ ધરધર આજ પ્રકાશ ...	...	...	૧૦૫
૭૧	ફર તો જરા, છે જોવું મારે ...	...	...	૯૨
૭૨	બાળકડાં! પોઢો રે મારાં બાળકડાં પોઢો ...	...	...	૧૧૯
૭૩	બાળશો ના, કોઈ બાળશો ના... ...	...	...	૨૫૩
૭૪	ખીજના ચાંદલિયાશો અમમતો જરી આવજો ...	...	...	૧૩૭

૭૫	બોલ રે બોલ, મારા કાયા હો કહાનજી	..	...	૧૬૫
૭૬	બોલે તે તો છે ઘેલી બાપડી ..	..	..	૨૦૬
૭૭	ભરી ભરી મારી કૂચડાની ઝાલ	.	.	૧૭૧
૭૮	ભરે ભરે ને રજા દાયવે	...	..	૫૬
૭૯	ભર્ષા ભર્ષા સરોવર સ્ત્રીયકે	...	..	૨૪૮
૮૦	મધમત્ર કરતો મોગરો ને ચાળી જોડા કૂચ	...	...	૨૧૪
૮૧	મને આપ હો રાધા રે તારી નયનું મોતી	...	...	૨૦૧
૮૨	મહિયારી ક્યા ચાલી ગોકુળ ગામની	...	..	૧૫૭
૮૩	મારા પરદેવી હો પખીડા	...	...	૨૪૧
૮૪	મારા લાડકવાયા વાન ! છવો જગમા ધણુ	...	..	૧૨૩
૮૫	મારા દેડાનો દયકાર મીઠી બહેની તુ	...	..	૧૩૩
૮૬	મારી ગોરમીના ગોગમ આ લેરો કે	...	..	૧૫૮
૮૭	મારી તે વાડીમા વાન્યા મે મોતીડા	...	...	૨૫૨
૮૮	મારી મટુડીમા બોલે મારો કાનુડો રે લોચ	...	...	૧૫૫
૮૯	મારી મટુડીમા હો મહારાજ ! મહીડા છનકે રે	...	...	૧૫૧
૯૦	મારે માડવડે પધારો મહારાજ	...	...	૧૯૬
૯૧	મીઠા બાળડા પોઠોજી ડુમડુમ પારજો રે	...	...	૧૨૧
૯૨	મીઠી કાચવડી મધુ બોલ, રે મારી કાચવ બહેના	...	...	૮૫
૯૩	મીઠી મીઠી બોલે, વસત હર લોલે	.	...	૨૭૧
૯૪	મેઘની રાત ને વીજના ભડકા...	..	...	૨૩૭
૯૫	મેયોની દાય મારો, મૂકા મોહનજી	...	.	૧૮૫
૯૬	મે તો વીડુ'તુ બેડુ માથે, મવારમા જળ ભરવા	...	...	૧૧૪
૯૭	મે તો લીધો રે દીવડો દાયમા રે	...	...	૨૪૫
૯૮	મોંઘા ને મદાસ્ય મેડુયા રે	...	...	૧૩૯
૯૯	રહોને શામળિયા ! નદના નાનડિયા	..	...	૧૧૦
૧૦૦	લાગી છે રહ એક તારી, મોહનજી	...	...	૧૬૧

૧૦૧	લાડકડો લાલ મારો હલે ને જૂલે ...	૧૨૬
૧૦૨	વહાલમ! રૂપાળો રઘિયાળો રથ શો આપણો ...	૧૬૮
૧૦૩	વહાયાં! નીતરે હરિના નેહ ...	૧૦૭
૧૦૪	વહાલાની વેણુ વાગી વનમાં રે લોલ ...	૧૭૫
૧૦૫	વહાલા! પધારો મારે મદિરે રે લોલ ...	૧૬૨
૧૦૬	વહાલા! મને કંઈ કંઈ આજે થાય ...	૨૨૭
૧૦૭	વહાલાં! આવોને આંગણુ આજ ...	૨૬
૧૦૮	વહી-ગઈ તે સહુ વાતડી, વિસારો આજ ...	૨૭૨
૧૦૯	વાદળમાં વીજળી રે કે ચમચમ ચમકે, વહાલમજી... ..	૨૨૧
૧૧૦	શિયાળો શણે ગયો ને ઊનાળો ધૂળે વહ્યો ...	૨૩૬
૧૧૧	શું બોલુ, મૈયા! શું બોલુ ...	૨૫૦
૧૧૨	સખી! આવો નવરાજને વધાવિયે રે ...	૧૦૮
૧૧૩	સખી! જો દૂર દૂરથી સહજાપ સ્વરો મુજ સ્યામના રે ...	૭
૧૧૪	સખી! પ્રાચીના આલને દાર, ઊનાના ઓળા પડે... ..	૭૬
૧૧૫	સખી! વહાલીડે આની જળપાટે કે કાલતાં દાણુ માગ્યા ...	૧૭૭
૧૧૬	સુખનાં સહારણાં મળકે, સાહેલડી ...	૨૪૩
૧૧૭	સુરકન્યા જેવી મારી ગુજરાત સોદામણી રે ...	૨૦
૧૧૮	મુંદર શોભા શી સજી સંધ્યા સોદાગણી રે ...	૫૪
૧૧૯	હંસ્યાં આકાશ, રેલી લાવી ગોરજની ...	૨૦૮
૧૨૦	હાં રે હું તો ધરણીમાતાની વડી બેટી ...	૬૭
૧૨૧	હું તો નમણી લગ્નમણીની વેલી ...	૮૮
૧૨૨	હું તો વેચાઈ વણુમૂવે, નખીરી! આજે... ..	૧૭૬
૧૨૩	હૃદયમુધા છવકાવ, અધરરમ ગાગરીએ રે ...	૧૮૩
૧૨૪	હૈયાનો હોજ આ હૈયે ચઢ્યા હો ...	૩૬
૧૨૫	હૈયાને કાંઠે આમુનાં પૂર ...	૨૫૭

શુદ્ધિપત્ર

૫૨	લીંગ	અનુદ્ધ	દુદ્ધ
૫	૩	સા	સૌ
૭	૧૭	મમ	મમં
૧૭	૧૪	રે લહાવ	રે રે લહાવ
૨૧	૨	ભર્પા	ભર્પા
૪૮	૮	રા	રો
૫૫	૧૦	સૌ રમવા	રમવા સૌ
૮૬	૧૩	તાર	તાન
૧૦૩	૧૧	નિમગ	નિમંજ
૧૦૭	મથાગ્રી	વર્ધના	વર્ધના
૧૪૦	૧	મિધુ	મિધુ
૧૫૬	૮	મ	મે
૧૭૦	૩	હરે	હેરે
૧૮૩	૫	જીને	ખીને
૨૪૮	૮	ઊડુ	ઊડુ